

**LÁBATLANI ARANY JÁNOS ÁLTALÁNOS
ISKOLA
ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA**

Pedagógiai Programja és Helyi Tanterve

Bevezető

a. Az LÁBATLANI ARANY JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLA Alapfokú Művészetoktatási Intézmény 1996. szeptember 01. - én kezdi meg működését, ekkor még csak szakkör szinten (kerámia és rajz) és 2004-től színjátszó szakkör és 2006 szeptemberétől az alapfokú művészetoktatás területén a kiadott jogszabályok által előírt feltételek biztosítása és betartása mellett működik művészeti iskolaként.

A pedagógiai program törvényi háttere:

- 1990. évi LXV. Törvény az önkormányzatokról,
- 1992. évi XXII. Törvény a Munka Törvénykönyvéről
- 1992. évi XXXIII. Törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 6. számú melléklete
- 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról
- 277/1997. (XII. 22.) Kormányrendelet a pedagógusok továbbképzéséről
- a többször módosított Kt. 44-46., 48. és 51. § - ai, ezen belül megfelel a 48. § (8) bekezdésben az alapfokú művészetoktatási intézményekre vonatkozó külön előírásoknak:

Az alapfokú művészetoktatási intézmény pedagógiai programja meghatározza:

• **Az iskola nevelési programját, ennek keretén belül**

- az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelveit, céljait, feladatait, eszközeit, eljárásait,
- egyes művészeti tevékenység oktatásának cél- és feladatrendszerét,
- a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat,
- a tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységet,
- a pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzékét,
- a szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formáit, továbbfejlesztésének lehetőségeit.

• **Az iskola helyi tantervét, ennek keretén belül**

- az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményeit,
- az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyakat, a kötelező és választható tanórai foglalkozásokat és azok óraszámait, a tanszakok, tantárgyak szakirányú feladatait, követelményeit, az előírt tananyagot,
- az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elveit,
- az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételeit,
- az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményeit és formáit, a tanuló szorgalma és teljesítménye értékelésének, minősítésének formáját.

b. A pedagógiai program kialakításakor tekintettel kellett lenni arra, hogy a művészeti iskola egységes részévé kíván válni az általános műveltséget is adó társművészeteknek, tantárgyaknak, melyek ismeret anyagát különösen az elméleti órákon, de a lehetséges mértékben a műhelygyakorlatok

kapcsán is használni akarja. Ez teszi lehetővé, hogy a művészeti alkotásokat ne csak „lássák”, hanem értelmezzék, értsék is a tanulók. Az elfogadott tanterven belül a tanmenet kialakításakor a pedagógusoknak erre különös hangsúlyt kell fektetniük.

A pedagógiai program megalkotásánál a Nemzeti Alaptantervet is figyelembe kellett venni, hiszen a művészeti, illetve ehhez kapcsolódó tárgyak oktatását mind óraszámában, mind tematikájában preferálja a jogszabály.

A pedagógiai programunk e rendszerből nem elvenni, hanem hozzáadni akar a művészeti iskolánk lehetőségeinek függvényében.

Mindezek alapján - az ART ÉRT Alapfokú Művészetoktatási Intézmény a pedagógiai program megalkotásánál és megvalósításánál törekedni kellett a hasonló művészeti iskolákkal, valamint az önkormányzati fenntartású iskolákkal való szakmai együttműködésre, a tanuló és a tanítás érdekében az egymásra épülő feladatok, tevékenységek, ismeretanyagok leghatékonyabb felhasználására a jogszabályok keretei által adott lehetőségek szerint.

A pedagógiai program megvalósításának biztosítéka

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

A következő pedagógiai alapelvek minél magasabb szinten történő megvalósítására, érvényesítésére törekszünk:

- ❖ Az egyenrangúság elve, a tanuló gyermek emberként való tisztelete.
- ❖ A pedagógusi vezető szerep megvalósulásának a fontossága.
- ❖ Az életkori és egyéni sajátosságok mellett a közösség igen erőteljes hatásának a figyelembe vétele. A közösségek biztosítanak terepet - a pedagógus, vezető, irányító, kezdeményező tevékenysége mellett - a tanulók önállóságának, öntevékenységének, az önkormányzó képesség kibontakoztatásának.
- ❖ A tapasztalatszerzés és az állandó önfejlesztés szükségességének elve.
- ❖ A bizalom meglétének fontossága.
- ❖ Feladatunk a következetesség elvének megvalósítása mellett az empátia fontosságára történő kiemelt figyelem biztosítása.
- ❖ Hiszünk abban, hogy minden tanuló a saját szintjéhez képest akar és tud is fejlődni. A hatékony, minél eredményesebb oktató-nevelő munka alapvető feltétele a jó munkafegyelem mellett az alkotó, nyílt, demokratikus iskolai légkör megléte.
- ❖ A komplexitás elve.
- ❖ Törekszünk az eszményi diák és eszményi tanár jellemzőinek a kialakítására, bár tudjuk, nincs hibátlan diák, és nincs eszményi felnőtt, így tanár sem. Az erre történő erőfeszítés azonban mind a diák, mind a felnőtt részéről kötelesség.
- ❖ A legalapvetőbb elvárások a tanári szerepben lévőkkel szemben: szakmai felkészültség, nyitottság, humorérzék, demokratikus és megértő szemlélet, barátságos légkört teremteni tudás, következetes elvárást felmutató, határozott egyéniség.
- ❖ Olyan nevelési – oktatási program megvalósítása, mely megalapozza a művészeti kifejező készségeket, mely a *báb- és színművészet, képző - és iparművészet, zeneművészet, táncművészet* iránt érdeklődő és vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére az említett művészeti ágakban való jártasságok kialakítására és gyakorlására irányul. A felsorolt művészeti ágakat eszközként

- kívánjuk használni a nevelési tevékenység gyakorlása folyamán. Ennek keretében fő célként a nevelést, a személyiségfejlesztést határozzuk meg, ezen belül is elsősorban a (művészi) kommunikációs képességek és készségek kialakítását, illetve fejlesztését. Célunk, hogy a művészeti tevékenység révén neveljünk, ez által válják a gyerek nyitottá, legyen elégedett és merje vállalni önmagát. Saját választása alapján pedagógusaink segítségével olyan tevékenységet folytasson a művészetek területén, ami érdekli, amit szívesen végez, amihez tehetsége van. Különösen fontos, hogy ez által jusson a tanuló sikerélményhez és válják kiegyensúlyozott személyiséggé.
- ❖ Tehetségek kiválasztása és gondozása, esetleg éppen azon tanulók köréből, akik általános iskolai tevékenységükben kevésbé eredményesek, s elkallódásuk veszélye fennáll, antiszociális viselkedési forma kialakulásához vezethet.
  - ❖ A tanulók szabadidejének értelmes, hasznos eltöltése, a társas kapcsolatok kialakítása és szélesítése, valamint az utazási nehézségek kiküszöbölése céljából e művészeti iskolai gyerekeknek „helybe viszi” a művészeti oktatást, azaz saját iskolájukban vehetik igénybe a foglalkozásokat. Mindez egyben a különböző települések (város, falu stb.) gyermekei közötti esélyegyenlőség megteremtését is célozza. Különösen fontos, a társadalmi igényeket kielégítő oktatási forma a lehetőségektől elzárt külterületi és falusi iskolák tanulói számára.
  - ❖ A közös, vagy közösségben és közösség előtt végzett munka járuljon hozzá személyiségük kifejlődéséhez, önazonosság-tudatuk kialakulásához, önbizalmuk, öntudatuk erősödéséhez, a társadalmi életben történő megnyilvánulásaik eredményességéhez.
  - ❖ Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink ismerjék ismereteik bővítésének módjait, melyhez korunkban egyre inkább szükséges az elektronikus információhordozók ismerete, sajátos alkalmazási területeik megismerése és bátor alkalmazása, megbízható használatának készsége. ❖ Az oktatási célokon túl legalább ilyen fontosnak tartjuk az iskola nevelő szerepét. Nem vállalhatjuk felt az ifjúság nevelésének teljes gondját, de a szülőkkel és a társadalom többi, partnerként e célra megnyerhető szereplőjével együtt törekszünk az egyetemes erkölcsi értékek átadására, a mások iránti tolerancia, a megfelelő önértékelés kialakítására, a környezet védelmének, esztétikájának fontosságára.
  - ❖ Ismerjék meg a kritika és önkritika szükségességét, a másság elfogadásának természetességét, a tolerancia jelentőségét.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az aktív, cselekvő módszereket kell előnyben részesíteni ezen a területen. A pedagógus számára kiemelten fontos tevékenység a személyiségfejlődési, érési, fázisspecifikus változási folyamatok egyénre szabott nyomon követése, segítése személyiségfejlesztő, krízisfeldolgozó, egyensúly-helyreállító, önismereti, önsegítő-önszerveződő csoportok, tréningek révén. Az iskolai stresszre, a beilleszkedési nehézségekre adott egyéni reakciók kezelése egyéni foglalkozáson vagy csoportos összejövetelen. A társas készség, a kapcsolat- és kommunikációs, készség fejlesztése játékos vagy "terápiás" formában. A konfliktus-feldolgozási és -kezelési készség csoportszintű fejlesztését, a probléma-megoldási készségfejlesztést, a különböző életkori fejlődési zavarok, nehézségek felismerését is célul tűzték ki iskolánk tanárai.

Iskolánk nevelési tervében és képviselt értékek interiorizálása és a követelmények teljesítése a tanulói személyiség minél teljesebb kibontakozását segíti elő. Pedagógiai programunkat úgy állítottuk össze, hogy az teret adjon a színes, sokoldalú iskolai élet megvalósulásának. Így nyílik lehetőség tanulóink eredményes személyiségfejlesztő oktatására, műveltségük és világnézetük fejlesztésére.

Az iskolai munkát, tanulást, játékot úgy szervezzük, hogy fejlessze tanulóink önismeretét, együttműködési készségét, és eddze akaratát, miközben pedagógiai munkánk középpontjában tanulóink valamennyi személyiség – komponensének az értelem, az érzelem, a fizikum és a jellem harmonikus és differenciált fejlesztése áll.

Célunk a gyermekközösségeknek és az egyes tanulók személyiségének fejlesztése. Ehhez olyan iskolai pedagógiai munkára van szükség, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás, a nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos fóruma is.

A személyiségfejlesztő oktatás csak akkor lehet eredményes, ha a tanítási-tanulási folyamat

– teret ad a színes, sokoldalú iskolai életnek, a tanulásnak, a játéknak, a munkának – ha fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési készségüket, edzi akaratukat – ha hozzájárul életmódjuk, szokásaik fokozatos kialakításához.

Mivel minden gyermek különbözik a többiektől, a nevelő hatások, pedig különböző módon érintik az egyes gyermekeket, így az egyénekhez igazodó nevelés lehet a leghatékonyabb. Ehhez a legfontosabb tulajdonságokat kell fejleszteni (pl.: önismeret, együttműködési készség, akarat, segítőkészség, empátia).

Nevelési gyakorlatunkban a következő értékek és tartalmak jelentik a fejlesztés irányát:

A műveltséggel, a munkával kapcsolatos értékek

- Önmagunk és környezetünk megismerésének igénye és az ezzel kapcsolatos motívumok kialakítása (tudásvágy, önfejlesztési igény, kötelességtudat, lelkiismeret, értékteremtés). – Törekvés a szorgalmas és eredményes tanulásra, a rendszerességre és az esztétikus munkára.
- Törekvés az intellektuális képességek, a kreativitás fejlesztésére, és az önálló tanulás képességeinek kialakítására.

A hazával, a nemzettel kapcsolatos értékek

- A szülőföld, a haza megismerése, szeretete, a nemzeti kultúra megbecsülése.
- Az egészséges nemzeti önbecsülés és hazaszeretet kialakítása.
- Más népek, nemzetek jogainak tisztelete, kultúrájuk tiszteletben tartása. – Törekvés az európai kulturális örökség megismerésére, befogadására. *Az élet értékei*
- Az élet tisztelete és védelme.
- A természeti környezet megóvása, az élő és élettelen megismerése, a természet szépsége iránti fogékonyság, illetve az erre vonatkozó magatartás formálása.
- Az egészséges és kulturált életmód iránti igény kialakítása.
- Az önellátó képességek (tisztálkodás, testápolás, öltözködés stb.) fejlesztése.
- Az egészségvédő magatartás kialakítása (pl.: balesetek megelőzésének szokásai, egészségre káros szokások megismerése).

A társas kapcsolatokra vonatkozó értékek

- A család tisztelete, a szülők és a nagyszülők megbecsülése.
- A tartalmas emberi kapcsolatok iránti igény kialakítása.
- A szociális értékrend kialakítására vonatkozó igény megteremtése.
- Szociális készségek (empátia, tolerancia, konfliktuskezelés) tanítása, fejlesztése.
- A felnőttekkel szembeni tisztelettudó magatartás elsajátítása.
- A másik ember autonómiájának tisztelete, a kapcsolatokban a megbízhatóság, igazságosság, szolidaritás igényének kialakítása.

- Kulturáltság a magatartásban és a kommunikációban, udvariasság, figyelmesség, mások szokásainak, tulajdonának tiszteletben tartása.
- A mindennapi kapcsolatokban fegyelem, önfegyelem kialakítása.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti.

A közösség és a személyiség fejlesztése érdekében:

- a gyermekközösség életének, sokirányú tevékenységének fejlesztése
- nevelés a társak iránti érdeklődésre, helyes megítélésükre
- a tanulók társas kapcsolatainak gazdagítása
- gyermekek önismeretének fejlesztése, önnevelésének irányítása
- ösztönzés és útmutatás az egyéni érdeklődés, képességek, hajlamok fejlesztésére
- az egyén és a közösség helyes viszonyának formálása
- az egyént fejlesztő és a közösséget erősítő szabadidő kultúrált eltöltésére nevelés

A közösségfejlesztés színterei

A csoportközösségek

Csoportközösségeinkkel el kell fogadtatnunk, hogy a különböző tanulócsoportok értékrendje más és más is lehet, emellett valamennyi értéknek kettős funkciója van:

- egyrészt közösségfejlesztő, amely hozzájárul a szűkebb és a tágabb emberi közösség fejlődéséhez,
- másrészt individuálisan fejlesztő, amely az egyéniség fejlődését segíti elő.

Világunkban mind jobban érzékeljük az egész emberiség gondját, és felelősségét. Számos tevékenységben érvényesül a nemzetköziség, és az egész emberiség együttműködése. Mindezek megláttatása, a közös felelősség tudatosítása az iskola feladata is. ***Feladataink:***

- korszerű tananyag tanítása;
- a természetnek, és az ember által létrehozott értékeknek a megbecsülése;
- az évfolyamok közösségének erősítése, közös programok szervezésével;
- fokozatosan ki kell alakítani tanulóinkban a szolidaritás, a tolerancia és a felelősség fogalmak mögötti tartalmat, és az értékeket;
- a kölcsönös tiszteleten, a bizalmon alapuló kapcsolat kialakítása, tanár-diák-, diákdíák-, és a tanár-tanár viszonyában;
- a tanuló aktív részese lehessen az őt érintő döntések meghozatalának;
- hagyományaink, ünnepeink tiszteletére nevelés;
- becsületes munkára nevelés, a társadalmi közösségekbe való beilleszkedés elősegítése, a körültekintő pályorientálás.

A diákönkormányzat szerepe

Diákönkormányzatunk a közoktatásról szóló törvény 63.§.(1) - (7) bekezdés alapján működik. A Diákönkormányzat a diákság önszerveződő csoportjaira épül.

Célunk: az iskola tanulói együttesen és egyénileg is valós gazdái legyenek az iskolai élet azon részének, amelyek irányítására, szervezésére a Kt., a Házirend, a Diákönkormányzat Szervezési és Működési Szabályzata felhatalmazást ad.

A tanuló jogi képviselője a diákönkormányzat. Az iskolai önkormányzat akkor működik, ha a tanulói jogokat a tanuló és a tanár megegyezése alapján a tanuló-tanár közös testülete gyakorolja.

Fontos az információcsere: a gyerekeknek alkalmuk és módjuk legyen elmondani a kívánságait, javaslataikat, panaszait. A tanuló minden olyan érdemi kérdésben kapjon szót, mely a közösség életét érinti.

Az Kt. alapján minőségi változás mutatkozik a diákjogok tekintetében, mely összhangban áll a nemzetközi gyermekjogokkal. (ENSZ gyermekszervezet jogai). **Alapelvei:**

- Jog és nem jog közötti különbség
- Jogok és köteleességek viszonya (nincs közöttük prioritás, hogy előbb a köteleességet lásd el)
- Jogoknak a pedagógusokkal, diákokkal szemben érvényesülni kell

- a diák-pedagógus □ a pedagógus-diák

- a diák-diák viszonyt
- figyelembe véve. **Diákjogok érvényesülése a diákönkormányzatban:**

- a diák problémáival a diákönkormányzathoz fordulhat, – az iskolai szabályok megoldásában való részvétel, – egyetértési jog a házirendben foglaltakkal.
- Az önkormányzati munka tartalmilag többek között:
- a tanulói önkiszolgálást – az ügyelet feladatait
- a gyerekeket színező tevékenységek minél szélesebb skálájának programját öleli fel. Így lehetőség nyílik arra, hogy a tanulók tervezzék, szervezzék a programokat, vegyenek részt a végrehajtásukban. Vonjuk be őket az értékelésbe is.

Az önkormányzatot irányító pedagógus ötletet, tanácsot ad, irányít, meggyőz, kezdeményez, ha kell.

A diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt saját működéséről, a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról. **Legfontosabb feladata:**

- A tanulók, tanulóközösségek érdekeinek képviselője;
- Tevékenysége kiterjed a tanulókat érintő valamennyi kérdésre.
- Közreműködésükkel szervezzük évente a nyári táborok egyikét
- A diákönkormányzat dönt egy tanítás nélküli munkanap felhasználásáról (gyermeknap)
- Az iskolagyűlés lebonyolítása.

Az egészséges életmódra nevelés

A nevelésnek e területe fejleszthetőségét tekintve igen összetett, hiszen ide tartozik többek között az ideg-izom kapcsolatok segítségével létrejövő mozgáscselekvések, a szexuális nevelés, a családi életre nevelés, az egészséges szokások kialakítása, a mozgás- és táplálkozáskultúra fejlesztés is. Ezek a tevékenységek kapcsolhatók a tanítás-tanulás tevékenységhez, részben pedig az iskolán kívüli szabadidős tevékenységhez is.

Táplálkozás kultúra fejlesztése érdekében:

- a napközis tanulóink étkeztetése csoportokban a napközis nevelő felügyeletével történik;
- menzás tanulók étkeztetéséhez felügyelő tanárt biztosítunk;

- évente egy alkalommal az alsó tagozatos tanulóknak rajzpályázatot, kiállítást szervezünk az egészséges táplálkozás témakörből **Célunk:** Hozzásegíteni tanulóinkat ahhoz, hogy harmóniában éljenek a világgal. **Feladataink:**
- a különféle fejlődési, szocializációs elmaradások, hátrányos társadalmi vagy családi helyzetből, esetleg alkattól eredő gátlások leküzdése a nevelés-oktatás rendszeréhez kapcsolódóan a tanulás és a munka, valamint a pihenés helyes arányainak megtalálása, a személyiség fejlődését elősegítő életrendre, életmódra szoktatás;
- meggyőzés a mozgásnak, az életvitelnek és az életmódnak az egészség megőrzésében betöltött szerepéről;
- megelőző tevékenység (előadások és kötetlen beszélgetések) az egészséget károsító szokások- és a bennük rejlő veszélyekkel kapcsolatosan;
- a tanulói önértékelés fejlesztése: az önbizalom megszerzésére és az együttműködés megtanulására irányuló képességfejlesztő kreatív gyakorlatok segítségével; – a családi szerepekkel és funkciókkal kapcsolatos beszélgetések elemzése. **Tevékenységeink formái:**
- megteremti az egészséges fejlődés külső feltételeit;
- megelőző tevékenységet folytat a kedvezőtlen hatások elkerülése érdekében;
- az életkornak megfelelő fokozatos fizikai terhelés elősegíti az erősödést, az ügyesedést és az ellenálló-képesség fejlődését.

Környezetvédelem

A környezeti és természetvédelmi nevelés folyamata során az ember természeti környezetének és ezek rendszereinek megismerésére és megóvásuk szükségszerűségére, védelmére, megőrzésére tanítjuk meg tanulóinkat.

Célunk:

- a tanulók tudatos környezetvédelmi magatartásának kialakítása;
- a körülöttünk lévő természet kincseinek megismerése, megóvása; – a nevelés valamennyi területébe beépülő fejlesztési program.

Feladatunk: a természetvédelmi nevelés segítségével megszerettetni a természetet, olyan tudású és szemléletű embereket nevelni, akik meg tudják őrizni az élővilág sokszínűségét az utókor számára.

Tevékenységi formák:

- kirándulások szervezése, elsősorban természetvédelmi területekre (pl.: Sárospatak, Zemplén, Bodrogköz, Hegyköz);
- élősarok telepítése, gondozása;
- aktuális témájú előadások, meghívott előadókkal (víz minősége, levegőszennyeződés, szénmonoxid és az üvegházhatás, por és virágpórr, mint szennyezőanyag);
- vetélkedők, megemlékezések szervezése iskolai- vagy osztálykeretben, a „Víz”, a „Föld”, a „Madarak és fák” környezetvédelmi világnapok alkalmával;
- természetmegismerő-környezetvédő nyári táborig program;
- természet- és környezetvédelmi témák beépítése a pályázatokban megvalósított témák közé.

Magatartás és viselkedéskultúra

Az intézményes nevelés hatásrendszere döntő szerepet játszik a személyiség fejlődésében. A gyermek az iskolában szervezett és intézményes formában találkozik a társadalmi elvárásokkal.

Minősítik, értékelik és viszonyítják megnyilvánulásait az iskola által közvetített és képviselt társadalmi értékekhez. Ezek az eljárások közvetlenül befolyásolják a szűkebb és a tágabb szociális környezetéhez fűződő kapcsolatait, önmagához való viszonyát.

Célunk olyan magatartásformák kialakítása, amelynek birtokában a tanuló képes önmaga irányítására, a jó és a hasznos cselekedet véghezvitelére. **Feladataink:**

- a tanulók akaratának és jellemének fejlesztése;
- a szereteten és a kölcsönös bizalmon alapuló tanulói engedelmesség és a fegyelmezetttség kialakítása;
- tanulóink önmagukhoz és másokhoz való helyes viszonyának kialakítása;
- a helyes munkafegyelem kialakítása, a türelem, a kitartás és a figyelem fejlesztésével; – törekedni kell arra, hogy a társadalom pozitív viselkedési formái és tanulóink viselkedési szokásai megegyezzenek;
- a tanulók magatartásának értékelésekor a büntetés különböző adminisztratív formái helyett a pozitív motiváció érvényesüljön.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

Az iskolában negatívnak minősített viselkedési megnyilvánulások a gyerek családi és iskolai kapcsolatzavaraival, érzelmi életének sérüléseivel függnek össze. A magatartási problémák egy részében a gyökerek, a család érzelmi-nevelési körülményeiben kereshetők.

Megelőzés: lehetnek olyan jelzések, amelyek előre vetítik a gondot: közöny, passzivitás, érzelemszegénység, érdeklődés hiánya, elkülönülés, közömbösség a társak iránt, túlzott félelem, szorongás, ok nélküli sírás, irigység vagy féltékenység más gyerekekkel kapcsolatban, koncentrációzavar, teljesítményromlás, beszédzavar stressz-helyzetekben, apró holmik eltulajdonítása, stb.

A magatartási zavarok egyik, az iskolában leginkább szembetűnő formája az agresszív megnyilvánulásokban fejeződik ki. Agressziót vált ki az agresszió látványa, a példa. A magatartási problémák egy része deviánsviselkedéssé válhat.

A beilleszkedési zavarok leggyakoribb formái:

- az együttműködési készség hiánya
- durva hang, durva érintkezési mód
- feltűnni vágyás, imponálni akarás
- agresszivitás, kötekedés
- ellenséges, tekintélyellenes viselkedés
- megbízhatatlanság
- felelőtlenség
- peremhelyzet a csoportban
- az érzelmi-indulati élet szélsőséges kiegyensúlyozatlansága – gyenge kudarctűrés

Pedagógiai feladat:

A művészeti iskola egész élet- és tevékenységi rendjével, érzelmi légkörével segítse a gyerekek harmonikus, kiegyensúlyozott fejlődését, fizikai és pszichikai teherbíró képességének növekedését. Az iskola emberközpontú légköre, az iskolai élet nyitottsága nemcsak a teljesítésre, hanem az oldott, közvetlen, bensőséges emberi kapcsolatok alakulására is hasson ki. Az iskolai légkör azt közvetíti az órán és az órán kívüli érintkezések során a gyerek felé, hogy problémáival, érzelmi konfliktusaival, kritikus élethelyzetben bizalommal fordulhat tanáraihoz.

Az alábbi magatartási nehézségek kiküszöbölésére kell törekednünk:

- Az osztályban előforduló „teljesítmény” csökkenés és az iskolával való szembefordulás megnyilvánulásai:
  - késések
  - gyakori igazolt vagy igazolatlan hiányzás
  - a felszerelés gyakori hiánya
  - a házi feladatok elkészítésének gyakori, illetve tömeges elmulasztása
  - az órára való felkészülés sorozatos és tömeges elmulasztása
  - az tájékoztató füzet otthonhagyása, illetve elvesztése
  - az üzenetek aláírásának elmulasztása
  - felmérések, dolgozatok írásakor „puskázás”
  - iskolai üzenetek (figyelmeztetések, intők, rovók) „aláhamisítása”
  - „graffitik” az iskola falain, mellékhelyiségeiben
  - rongálások az épületen belül és kívül
  - kisebb-nagyobb iskolai tárgyak eltulajdonítása
- Elemezzük a megfigyelt jelenségeket az iskola egésze, az évfolyamok, az osztályok a kiscsoportok és az egyének szerint.
- Figyelmet kell fordítani a kedvezőtlen közérzetet jelző megnyilvánulásokra:
  - teljes érdeklődéshiány
  - elkülönülés a társaktól
  - gyakori hangulatváltozás
  - fokozott kapcsolatigény
  - fokozott érzékenység
  - tartósan nyomott hangulat
  - gyakori betegség
- Gondoljuk át, hogy a csoportba járó gyerekek milyen segítséget igényelnek tanulmányi téren a kudarc megelőzése érdekében. Vegyük számba – egyénenként és csoportszinten -, melyek azok a tünetek, amelyek nehezítik vagy akadályozzák a tanulást, a közös munkát. – Van-e a csoportban olyan gyerek, aki kiemelt figyelmet igényel, mert életében olyan esemény történt, amely számára megrázó élményt jelent:
  - szülők válása
  - haláleset a családban
  - a családtagok egyikének súlyos, vagy hosszantartó betegsége
  - a szülők tartós távolléte
  - baleset látványa
  - többszöri lakhelyváltás
- Értékeljük, hogyan kezeltük az előforduló magatartási problémákat:
  - az okok keresése, a megnyilvánulás hátterének feltárására irányuló tevékenység és az ennek megfelelő segítő eljárás
  - a pedagógus bevonása a probléma megoldásába vagy enyhítésébe
  - a pedagógus kollégák bevonása a probléma megoldásába
  - a csoporttársak bevonása a probléma megoldásába vagy enyhítésébe
  - a szülő bevonása a probléma megoldásába vagy enyhítésébe
  - külső szakember bevonása a megoldásba

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

A tehetség meghatározását, a tehetség-felismerést és a tehetségfejlesztést magában foglaló pszichológiai, pedagógiai tevékenység. Tárnya, tág értelemben a tehetség kibontakoztatása, melybe beleértjük a tehetség fogalmának a meghatározását, a tehetségfel-ismerést, azoknak a tulajdonságköröknek a meghatározását, melyek a tehetséget alkotják, valamint a tehetségfejlesztést, a tehetséges tanulók iskolai és iskolán kívüli nevelését, képzését, az életpályájukról való gondoskodást, a tehetségek védelmét.

Tehetség:

Tehetségről beszélünk, ha egy egyén valamilyen tevékenységben, vagy tevékenységkomplexumban az átlagosnál magasabb szintű teljesítményre képes. A tehetség definíciójában négyféle álláspont rajzolódik ki. 1. A tehetség első kutatói relatíve stabil tulajdonságnak tartották azt, amely kevéssé függ a kulturális-társadalmi feltételektől. 2. Kognitív természetű képesség, elsősorban az információfeldolgozás minőségével, nem pedig a tesztekben mérhető teljesítményekkel függ össze. 3. Elsősorban a teljesítményt tekinti a tehetség kritériumának, illetve megkülönböztet lehetőséget és megvalósult tehetséget. 4. A tehetséget elsősorban gazdasági, társadalmi feltételek függvényének tekinti – csak akkor fedezik fel a tehetségeket, ha van rájuk társadalmi igény és vannak programok a felkutatásukra. – A tehetség bizonyos fajtái az adatok szerint öröklődnek, családokban halmozottan fordulnak elő, így pl. a zenei tehetség. Az öröklöttség mellett szoló érveket ugyanakkor gyengíti, hogy a tehetség bármely formáját gének sokasága határozza meg, és **a legígéretesebb tehetség sem bontakozik ki megfelelő környezeti hatások nélkül.** A magas szintű intelligencia szükséges, de nem elégséges feltétele a tehetség meglétének, emellett a tehetségnek fontos összetevője a kreativitás. A tehetség kibontakozásának vannak személyiségbeli feltételei is, bár szintén vitatott, vannak-e a tehetséges embereknek jellegzetes személyiségjegyei. Az alkotóképesség szinte minden fajtája fokozott érzékenységgel, gyakran az átlagtól eltérő viselkedéssel, különleges életszemlélettel jár. Marland (1973)-ban készült kongresszusi jelentésében, amelyben a tehetséges gyermekek különleges képzésére tesz javaslatot, 6 típust különítenek el: ált. intellektuális képességek, specifikus iskolai alkalmasság, kreatív vagy produktív gondolkodás, vezetői képesség, zene, ill. képzőművészetek iránti képesség, pszichomotoros ügyesség. E hat típus meglehetősen önkényes, mégis széles körben használták az elmúlt évtizedekben, a tehetségek felkutatásában és szelekciójában.

Tehetséges gyermek:

Viszonylag korai életkorban valamilyen területen kiemelkedő képességet és odaadást mutató gyermek. A kiemelkedő képességek egy része igen korán megnyilvánul, ezek közé tartoznak, pl. a zenei és matematikai képességek. Korunkban egyre nagyobb erőfeszítések történnek annak érdekében, hogy a tehetséges gyermekeket felkutassák, és biztosítsák számukra a minél nagyobb teljesítőképeség kialakulását. Terman kutatása nyomán keletkezett a tehetséges gyermek mítosza: a tehetséges gyermek nemcsak szellemi képességeivel, de személyiségével és fizikai tulajdonságaival is kitűnik társai közül. A valóságban a tehetség heterogén, a kognitív képességek mellett vannak szociális alkalmazkodásbeli, emocionális és temperamentumbeli feltételei. A tehetséges gyermekek gyakran nehézségekkel küzdenek a közösségben, sokszor teljesítményük visszafogásával igyekeznek elérni, hogy társaik elfogadják őket.

A tehetséggondozás feladatai

- a. Előkészítés, felkészítés esetleges szakirányú továbbtanulásra.
- b. A tanulók képességétől és szorgalmától függően jártasságszerzés lehetősége a különböző művészeti ágakban.
- c. Az esztétikai érzékenység képességének kialakítása (nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság, stb.)
- d. Az alkotás esztétikai, technikai és erkölcsi lehetőségeinek megismertetése és alkalmazása.
- e. A tanulók érdeklődésének, életkori sajátosságainak figyelembe vétele.
- f. Olyan alapismeretek és gyakorlati tapasztalatok nyújtása, melyek birtokában a tanulók képessé válhatnak az eligazodásra az adott művészeti ág információs rendszerében.
- g. Az önkifejezés lehetőségének, képességének megteremtése minél változatosabb tevékenységi formák alkalmazásával.

Az egyes művészeti tevékenység oktatásának cél- és feladatrendszere

A LÁBATLANI ARANY JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA Alapfokú Művészetoktatási Intézmény az egyes művészeti ágak cél és feladatrendszerének meghatározásánál a komplexitás elvét vette figyelembe szem előtt tartva, hogy az iskola helyi tanterve a cél - és feladatrendszer figyelembevételével előképzőre és alapfokra tagolódik.

Képző- és iparművészet

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság - alakítása mellett a látás kiművelésére és tudatosítására, bővítve a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata nemcsak a kezűgyességet, technikai érzékenységet fejleszt, hanem kialakítja a képességet a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének gyakorlatára.
2. A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő és vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. A képzés széles körben segíti a vizuális kultúra iránt fogékony tanulók fejlődését. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, vizuális tapasztalataira építve gyarapítja ismereteiket, fejlesztí képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon a tanulók képességeiktől és szorgalmuktól függően fejleszthetik vizuális műveltségüket és a különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.
3. A képző- és iparművészeti oktatás a vizuális kultúra ágait, a műfaj sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait ismerteti meg a tanulókkal. Célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és továbbéltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében és a tanulók életkorának megfelelő vizuális műveltség kialakításában.

A képző- és iparművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

Irányítsa a tanuló figyelmét az emberi és a természeti környezet esztétikumára, szépségére. Ismertesse meg az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeit, az értékmegőrzés formáit.

Ismertesse meg a kommunikáció művészi formáit, a képző- és iparművészet műfaji sajátosságait.

Ösztönözze a tanulót az önkifejezés eszköztárának gazdagítására, és készítse fel a tanult művészi kifejező eszközök alkalmazására.

Készítse fel a tanulót

- a látvány megfigyelésére, értelmezésére, analízisére,
- a vizuális információk, közlemények megértésére,
- a képi gondolkodásra, a vizuális absztrakcióra,
- tapasztalat, képzelet, emlékezet utáni ábrázolásra,
- a legfontosabb kifejezési eszközök, kompozíciós eljárások ismeretére,
- a kifejezési eljárások használatára,
- élmények, gondolatok, érzelmek vizuális kifejezésére,
- a képi nyelv kifejezési szándék szerinti megválasztására,
- a média által közvetített üzenetek befogadására, értelmezésére,
- a vizuális önkifejezésre, alkotásra,
- tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére,
- tervezésre, konstruálásra,
- a kifejezési technikák, a tárgykultúra anyagainak ismeretére,
- eszközhasználatra, anyagalakításra,
- a baleset- és munkavédelmi előírások betartására,
- tárgykészítésre, környezetformálásra,
- a kézműves tevékenységek gyakorlására,
- a jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére,
- a rendeltetés - a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggéseinek felfedezésére,
- a mindennapok, a természet szépségének, a művészetek, a műalkotások befogadására, - a vizuális művészetek, a környezet- és tárgykultúra megismerésére, - a műelemzési eljárások alkalmazására.

Tegye lehetővé

- a néphagyomány, a népi kultúra élményszerű megismerését.

Alakítsa ki a tanulóban

- az esztétikum iránti igényt,
- az esztétikai élményképességet,
- az alkotó magatartást és az ehhez tartozó pozitív beállítódásokat, szokásokat. Fejlessze a teremtő képzeletet és az improvizációs készséget.

Színművészet-bábművészet

1. Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi-bábszínházi nevelés lehetőséget biztosít a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására. Szem előtt tartja a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait.
2. A képzés lehetővé teszi a színművészet területén
  - a minél változatosabb dramatikus tevékenységformákban való részvételt;
  - a színpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerését;
  - differenciált feladatokon keresztül a dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, azok széles körű alkalmazását;

- az alapvető színpadtechnikai eljárások megismerését;
- a színjáték kulturális tradícióinak megismerését;
- a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókinccsének bővítését;
- azt, hogy a tanulók az élet más területein elsajátított ismereteiket, készségeiket a színjátékban is alkalmazni tudják;
- minél több élő és felvett színházi előadás - köztük társaik által készített produkciók - megtekintését;
- a színházi-drámái formával való kísérletezést, továbbá a színjátéknak mint művészi kommunikációs formának megtapasztalását,
- azt, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozhassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák; a közös alkotómunka örömteli együttlétét; - az önkifejezést;
- az önértékelést annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerésére, és azokat a színházi tanulmányaik során hasznosítani is tudják.

Általános fejlesztési követelmények, feladatok A színművészet területén:

Készítse fel a tanulókat

- drámai szövegek értő - színészi szempontokat figyelembe vevő - olvasására,
- különböző színészi technikák tudatos alkalmazására,
- színházi improvizációra,
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel,
- egyes színházi stílusoknak megfelelő színészi játékokra,
- különféle szerepek megformálására,
- a rendezői instrukciók mentén végzett munkára,
- a más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazására a szerepalkotás során,
- színházi előadások elemzésére, értékelésére. *Ismertesse meg a tanulókkal*
- a színházi alapfogalmakat/szakkifejezéseket,
- a drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását,
- a legfontosabb történeti és/vagy kortárs színházi stílusokat,
- a színházi műfajokat,
- a szöveg- és előadás-elemzés szempontjait,
- a színészi játék alapvető iskoláit,
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit, - a színház jelenkori közösségi, társadalmi szerepét, - napjaink színházi struktúráját.

A Pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Készült a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 7. számú melléklete alapján

A 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 7. sz. melléklete tartalmazza a kötelező eszközök és felszerelések jegyzékét.

A R. 1. § (4.) bekezdése lehetővé teszi **az eszközök folyamatos beszerzését – amennyiben az intézmény nem valamennyi évfolyamon kezdi meg tevékenységét** – oly módon, hogy az adott évfolyam mellett legalább a következő évfolyam indításához szükséges eszközök rendelkezésre álljanak.

Ám a R. 7. sz. melléklete **csak felsorolja, de nem határozza meg az egyes évfolyamokra kötelező eszközöket és felszereléseket.**

Bár intézményem az MKM. által kiadott **központi tanterv szerint működik**, e tanterv a Kt. 23. §-a értelmében **eltérő pedagógiai elveket tartalmazó pedagógiai program.**

Így a **11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 10. és 11. pontjai** alapján iskolánk pedagógiai programjában **mi osztottuk be az oktatáshoz szükséges eszközöket és felszereléseket – évfolyamonként.**

Nem szükséges tehát az Országos Szakértői Névjegyzéken szereplő szakértő véleményét beszerezni (R. magyarázó rész, 12. pont), **mivel nem tértünk el a 7. sz. melléklettől**, csak az ott szereplő eszközöket és felszereléseket osztottuk be 2 + 6 évre.

1.) TANTERMEK:

felszerelés: tanulói asztalok, székek, tanári asztal, szék, eszköztároló szekrény, tábla, szeméttároló, sötétítő függöny

2.) KISZOLGÁLÓ HELYSÉGEK: 1(szertár, raktár)

3.) AULA (előtér, várakozó) : 1

4.) PORTA: 1

5.) IGAZGATÓI IRODA: 1

6.) DRÁMATEREM: 1

7.) TORNASZOBA: 2

8.) KÖNYVTÁR: 1

SZÍNműVÉSZET

1.) DRÁMATEREM

2.) TORNASZOBA 2DB

felszerelés:

- mozgatható dobogók

- paravánok

- egészalakos tükör

- alapvető hang- és világítás technika
- erősítők
- hangfalak
- egyszerű ritmus és dallamhangszerek
- eszköztároló szekrény
- TV
- videó magnó
- videokamera
- tábla
- diavetítő
- vetítő vászon
- szőnyeg

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET

1.) GRAFIKA, FESTÉSZET, SZOBRÁSZAT, KERÁMIA MŰTEREM

- rajzbak, rajzasztal, szék
- tárgyasztal
- dobogó, paraván
- mobil lámpa (reflektor)
- falikút
- festőállvány
- mintázó korong (kicsi, szobrászat)
- grafikai prés
- égető kemence (kerámia, szobrászat)
- fazekas korong
- szalagprés
- agyagtároló
- gipsztároló
- szárító polc
- agyagyúró asztal

- szeméttároló

- égetési segédeszközök
- mázázó segédeszközök
- mintázó szerszámok

- csiszoló, polírozó eszközök
- zománczó eszközök
- grafikai- és mintázó eszközök
- ollók (papír- és bőrvágó, metszőolló)
- sniccer
- kések
- vonalzó

- ecsetek
- festésre alkalmas edények
- ráámák, keretek

2.) KÉZMŰVES, MAKETT- ÉS PAPIRTÁRGYKÉSZÍTŐ, illetve TEXTILES MŰHELY:

- varrógép
- vasaló
- vasalóállvány
- rezsó
- szövőállvány vagy szövőkeret
- kézműves kéziszerszámok
- asztalikorong

- papírvágógép
- festékező kád
- festékező edények
- festékező eszközök
- munkaasztal
- szék

- szárító polc + állvány
- kéziszerszámok

- vízcsap
- szeméttároló
- papírmegmunkáló szerszámok
(olló, kés, snitzer, stb.)
- ecsetek

A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

A szocializáció elsődleges színtere a család. Itt szembesülnek először a gyerekek a követelményekkel, az elvárásokkal, az egymáshoz közelíthető érdekekkel. Az iskola folytatja az értékszocializációs folyamatot. Szeretnénk elérni, hogy a családi és az iskolai követelményrendszer közel kerüljön egymáshoz. Ennek érdekében a szülőkkel is megismertetjük iskolánk nevelési-oktatási célkitűzéseit, fontos tennivalóikat, valamint az adott tanévre érvényes feladatainkat. Ezért érezzük fontosnak, hogy nevelési céljainkat közelíthessük egymáshoz.

A tanulmányi munka az elsődleges a szülő-pedagógus kapcsolatban, az iskola alapvető funkciójának megfelelően. Azonban az igények szerint a viselkedés és magatartás formálása, általában a nevelési szint emelése, az eddiginél nagyobb figyelmet kell kapjon. **Feladataink:**

- megismertetni a szülőkkel iskolánk nevelési- és oktatási célkitűzésit, az adott tanévre érvényes feladatokat;
- tanulóink ellenőrzőjén keresztül tájékoztatást adni a kapcsolattartás módjáról és időpontjáról a bajok megelőzése érdekében;
- a csoportvezetők, szaktanárok nyújtsanak segítséget a család nevelési problémáinak megoldásában,- indokolt esetben szakemberek bevonásával is.

Az iskola pedagógusai és a Szülők között rendszeres a kapcsolat, melynek formájáról, idejéről a szülő a tanuló tájékoztató füzeté útján értesül. A szülőkkel való rendszeres találkozásra az alábbi formák a beváltak: **1. Szülői értekezlet:**

- az összevont szülői értekezletet alkalmanként, a szülői munkaközösség, vagy az igazgató kezdeményezésére hívjuk össze.
- osztályszülői értekezlet rendszeres, évenkénti 2-3 alkalommal kerül rá sor. Az aktuális tanévhez kapcsolódó feladatokon és eredmények ismertetésén túl ezen a fórumon mondhatják el véleményüket a szülők az osztályközösség fejlődéséről, rendezvényeiről.

2. Fogadóóra

- melyen minden tanár jelen van. Az iskolai szintű fogadóórák ideje adott, de az egyéni fogadóórák a szülők és a tanárok elfoglaltságához igazodik.

Célja: hogy információt adjunk a tanulók magatartásáról, szorgalmáról, tanulmányi előmenetelében, neveltségében tapasztalt változásokról. Az egyéni beszélgetések során az értékelésre, elemzésre (okkeresésre), a szülői és a pedagógiai tennivalók egyeztetésére kerül sor. Célunk az őszinte probléma-feltáráshoz a bizalomteljes légkör biztosítása, a tanuló fejlődésébe vetett hit kifejezésre juttatása. A szülő nevelési gondjaihoz is adjunk segítséget ezen alkalmakkor.

3. Nyílt napok

Célja, hogy a szülők a gyakorlatban érzékeljék az iskola követelményeit, valamint, hogy a leendő első évesek szülei megismerkedhessenek az iskola légkörével.

4. Szülői munkaközösség

A szülői munkaközösségben minden osztály 2 főt delegál, majd a 3 fős vezetőséget évente választja (vagy megerősíti).

A szülői munkaközösség dönt saját működési rendjéről, munkatervének elfogadásáról, tisztségviselőinek megválasztásáról. A szülői munkaközösségi megbeszéléseken az iskolavezetés tagjai részt vesznek. Az iskolavezetés a szülők véleményét kikéri a „Házirend”, a különböző iskolai programok (kirándulások, rendezvények, stb.) jóváhagyása előtt.

5. Egyéb formák

- kiállítás szervezése tanuló, tanár és szülő közös munkáiból;
- rendezvény a tanuló, a tanár és szülő fellépésével;
- sportverseny, egészségügyi vetélkedő a szülők bevonásával;
- kulturális rendezvények a szülők aktív közreműködésével;
- nyári táboroztatásban szülői részvétel;
- bemutatókra, versenyekre, fesztiválokra történő utazásokon történő szülői részvétel.

Személyi feltételek:

Megnyugtató, hogy iskolánkban a törvényi követelményeknek megfelelően adottak a személyi feltételek.

Az oktató-nevelő munka körülményeinek biztosítását illetően igen fontos alapelvnek tartjuk a következőket:

A pedagógiai munka hatékonyságának legfontosabb tényezője a pedagógus. A magas színvonalú technikai környezet nem pótolhatja a pedagógus egyéniségének hiányosságait, szakmai tudásának hézagait. Legfontosabb tényezőnek tehát azt tartjuk, hogy jól képzett pedagógusok, a szakmának elkötelezett emberek álljanak a katedrára, minél kisebb arányban érvényesülhessen a kontraszelekció. Ehhez azonban szükséges a pedagógusok megbecsülésének alapvető megváltoztatása, javítása.

A színvonalas szakmai munka egyik feltétele az azonos szakos pedagógusok együttműködése munkaközösségekben. Úgy gondoljuk, e tekintetben is sikerül kialakítani azt a struktúrát, amely mind szakmai mind gazdaságossági szempontból megfelelő, ugyanakkor a törvényi kereteken belül marad.

A változó körülményekhez való alkalmazkodás megköveteli az állandó továbbképzést, szakmai fejlődést. Ez minden pedagógusnak nemcsak kötelessége, hanem törvény adta joga is, melyhez meg kell, hogy kapja az anyagi támogatást. Ezen törekvések természetesen csak közös megegyezés után, az egyéni és iskolai érdekek összeegyeztetésével, a fenntartó egyetértésével támogathatók.

Jelenleg intézményünkben a pedagógiai programot 5 pedagógus és 23 fő óraadó teljesíti. A szakfeladatok módosítása nélkül szükségessé válik ezen összetétel évenkénti felülvizsgálata, esetleges módosítása.

Az iskola helyi tanterve

A Kt. 45. § (3) bekezdése rendelkezik az alapfokú művészeti oktatási intézmény helyi tantervéről. Ezek alapján az iskola helyi tanterve a 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján készült, mely az alapfokú művészetoktatási intézmények tantervét és követelményrendszerét tartalmazza.

A tantervek művészeti áganként, tanszakonként (s azon belül tantárgyanként) elkülönítve készültek. A tantervek tartalmazzák:

a, Az egyes művészeti ágak cél – és feladatrendszerét b, Az egyes művészeti ágakon belül tanított tanszakok évfolyamonkénti

- főtárgyait és óraszámait
- kötelezően választható tantárgyait és óraszámait
- fakultatív tantárgyait és óraszámait

c, Az előírt tananyagot és követelményeket (évfolyamonként) d, A tárgyi feltételrendszert és eszközigényt e, A tanulói teljesítmény értékelésének módját f, Az ismeretek számonkérésének módját

A tanszakválasztás módja:

A képző – és iparművészeti ágban a tanulók az alapfok 3. évfolyamától egy művészeti területet, azaz egy tanszakot kötelesek választani, melyet műhelygyakorlat formájában tanulnak.

A sikeres választást elősegítendő, az alapkuk 1. és 2. évfolyamán úgynevezett műhelyelőkészítő foglalkozásokon vehetnek részt, akár úgy is, hogy a két év alatt félévenként más – más tanszakon próbálják ki képességeiket.

Tehát mielőtt a tanuló tanszakot választ (alapkuk 3. évfolyamtól) akár 4 tanszak műhelyelőkészítő gyakorlatán is tapasztalatot szerezhethet.

I. KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

Tanszakok és tantárgyak

Képzőművészeti tanszak (előképző 1–2. évfolyam + 1–3. alapkú évfolyam) *Főtárgy:*

Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyam) Grafika és festészet alapjai (1–3. alapkú évfolyam)

Kötelező tantárgy:

Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)

Választható tantárgy:

Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyama)

Népművészet (1–10. évfolyam) Művészettörténet (3-10. évfolyam)

Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapkú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig

Grafika és festészet tanszak - Grafika és festészet műhelygyakorlat

Környezet- és kézműves kultúra tanszak - Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

Kötelező tantárgy:

Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)

Választható tantárgyak:

Népművészet (1–10. évfolyam) Művészettörténet (3-10 évfolyam)

KÉPZŐ – és IPARMŰVÉSZETI ÁG TANTERVE

A tantárgyak tartalma

Moduláris rendszer szerint *alapmodul* a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, *egyedi szakmai modul* a műhelygyakorlat.

A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékokra ad lehetőséget. A legkülönbözőbb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A vizuális alkotó gyakorlat a képző–és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát. *A műhelygyakorlat* lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző– és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2							
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(2)	(2)	1– 2	1– 2	1– 2	1– 2	1– 2	1– 2	1– 2	1– 2	1– 2	1– 2
Összes óra:	(2– 4)	(2– 4)	4– 6	4– 6	4– 6	4– 6	4– 6	4– 6	4– 6	4– 6	4– 6	4– 6

A fenti táblázat „Összes óra” rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok óraszámra 1–3 vagy 3–1 arányban átcsoportosítható.

A főtárgyak képzési ideje:

2 előképző évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok

3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai

3 alapfokú + 4 továbbképző évfolyam: Grafika és festészet műhelygyakorlat, Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat,

A tanítási órák képzés ideje: 45 perc

A KÉPZŐ-ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a képző-és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik.

Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

A környezet által közvetített üzenetek befogadása

A környezet által közvetített üzenetek értelmezése

Tervezési készség

Alkotói magatartás

Kreativitás

Vizuális gondolkodás

Vizuális kifejezőkészség

Eszközhasználati készség Anyaghasználati
készség

Komplex szemlélet

Tudatos környezetformálás igénye

Biztonságos munkavégzés képessége

Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség

Problémaérzékenység

Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:

Nyitottság

Fejlődőképesség

Önállóság

Önkifejezés

Rugalmasság

Érzékenység

Kísérletező kedv

Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

Társas kompetenciák: Motiválhatóság

Empatikus készség

Együttműködési készség

Kezdeményező-készség

Segítő-készség

Módszerkompetenciák:

Figyelemösszpontosítás

Gyakorlatias feladatértelmezés

Ismeretek helyénvaló alkalmazása

Következtetési képesség

Kreativitás, ötletgazdagság

Módszeres munkavégzés

Nyitott hozzáállás

Probléma felismerés, –megoldás

Tervezési készség

Új ötletek, megoldások kipróbálása

A munkakörnyezet tisztántartása

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbíráható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgozhatja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak

- Műhelygyakorlat
- Vizuális alkotó gyakorlat

A fentiekben felül szabadon választható vizsgatantárgy:

- Művészettörténet
- Népművészet

A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtantárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző évfolyamok

1–2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
- A hagyományok élményszerű megismertetése.
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag

Feladatcsoportok Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságok észrevétele
- Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
- Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma

- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
- A forma gazdasága
- Pont-, vonal-, folt- és formaképző játékok

Felületek

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méret és arányok

A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)

– Játékos arányváltó feladatok

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- Színkeverési játékok

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
- Egyszerű animációs játékok

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények, történések síkban és plasztikában – Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés

- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag- vagy gipszfigurák)
- Hagyománytárgyak készítése

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különböző módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez. A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése. – A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.

Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.

– Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal megjelenési formái

A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében

A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

Részlet és nagyítás

A díszítés sajátosságai

A nyomhagyás egyszerű technikái

Kompozíciós alapismeretek

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések
- A vonal mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más–más felületeken és anyagokon

A szín

- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
- A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
- A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma

- Különféle felületek és formák által kiváltott érzelmek
- Játékos forma– és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek

- Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításuk
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése

Minta a környezetben

- Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása – A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények

- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás

- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotással, filctollal, festékekkel

Kompozíció

- Képi elemek rendezése
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázssal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás

- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonal megjelenési formáit,
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,
- a díszítés sajátosságait,
- a nyomhagyás egyszerű technikáit, – a kompozíciós alapismereteket, – az illusztratív ábrázolás alapjait.

Legyen képes:

- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,

- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,
- forma, folt, felület és textúra létrehozására,
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására, – eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése. – A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.

A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.

- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Vonal a térben

A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben

A színek és lelki minőségek

Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

A díszítés sajátosságai

A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat

Egyszerű nyomatok

A kiemelés

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok A

vonat

- Vonalak a térben
- Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
- Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín

- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
- Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
- Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázssal
- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
- Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma

- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra

- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok

- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás

- Illusztrációk készítése

- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika) *Értékelés és kiállítás–rendezés*

Követelmény

A tanuló ismerje:

- vonal a térképző szerepét,
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
- a díszítés sajátosságait,
- a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
- a kiemelés módjait,
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes:

- vonalvariációk létrehozására,
  - a lelki minőségek kifejezésére,
  - felület és textúra kontrasztok létrehozására,
  - egyszerű nyomatok készítésére,
  - képkötésre,
  - gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése. – A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés. – Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal és a mozgás-változás

A színek egymáshoz való viszonya

A színek érzelmi minősége

Színharmóniák, szíkontrasztok

A forma, folt, felület és textúra kifejező használata

A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei

A funkció és díszítés

Egyedi motívumok, motívumrendszer

Dombornyomat

Kompozíciós variációk

Illusztratív sorozatok

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Változások vizuális nyomai
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín

- Színfoltok festése zene hangulatára
- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése

- Egy– egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése – Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák
- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
- Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
- Színkontrasztok, színellentétek festése – melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre – különös tekintettel a sötét–világos kontrasztra

A felület

- Felület és ábrázolási szándék
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során
- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük
- Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés

- Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása – Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
- A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső– belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- A mikroterek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok

- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok

- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció

- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képalkotás

- Illusztrációk készítése

- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípiá és kollázs–technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a mozgás–változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,
- a színek egymáshoz való viszonyát, – a színek érzelmi minőségét,
- a színharmóniakat, szíkontrasztokat,
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
- a funkció és díszítés kapcsolatát, – a dombornyomat készítésének technikáját.

Legyen képes:

- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
- dombornyomat készítésére,
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
- Az önállóság kialakítása.
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai

Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük

A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje

A fekete–fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei

A tónus szerepe

A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása

A sötét–világos, a hideg–meleg színkontraszt

A faktúra és textúra alakítás lehetőségei

Képipítési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)

Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

A ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz technikája

Az anyagnyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei

Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei

Az akvarell– és temperafestés eltérő technikai sajátosságai

A pasztellkép készítés technikája

Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Vonal

- A vonal ritmust kifejező hatása
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe
- A vonal pszichikai kifejezőereje
- Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal
- Vonal a festészetben és a grafikában
- Vonal a térben és képtárgyakon
- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín

- Színes fonalak, drapériák – színes terek, színkontrasztok
- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)

- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása

- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
- Játék a fényel (lámpákkal, vetítőkkal)
- Tárgyak, terek és a fény kapcsolata
- Külső–belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása)
- A fekete szín használata, a fekete–fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
- A szürkétől a feketéig – grafikában és festészetben

Felületképzés

- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázssal)
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képalakítás (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalakítás

- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
- Egyedi nyomtatással monotypia készítése

Tér – környezet

- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
- Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával
- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang–, taktilis–, hőtéreképek)
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép

- Jel (egyedi, saját jel)
- Betűkarakter, monogram
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
- A kódextől a könyvnyomtatásig
A nyomtatott írás és a kép használhatósága
- Miniaturák, óriásképek

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit, – a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit, – a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz, anyagnyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni, – képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban. – A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A megvilágítás szerepe

A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei

A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok

A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe

A felületgazdagítás lehetőségei

A színperspektíva szerepe

A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje Variációk, sorozatok készítése

Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása

Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása

A sablonnyomat, dombornyomat technikája

A linómetszés technikája

Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése

Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai

Egyszerű akció, performance létrehozása

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok A

fény és a sötét

- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok

- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene–hang, mozgás–tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés – karakterek

- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
- Emberek, hősök, tárgyak jellege, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel
- Portrék, maszkok, jelmezek készítése
- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus- és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
- Felületgazdagítási lehetőségek
- Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér – környezet

- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítás, csoportosítások
- Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése – Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
- A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során

Írás – kép

- Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
- A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín

- „Szín–tér”, külső–belső terek színviszonyai
- Az illúziókeltés lehetőségei Színperspektíva

Kompozíciós változatok a színekontrasztra

A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során

- Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal
- Doboz szín–házak – azonos motívumok más–más színviszonyok között

Képalkotás

- A gouache technikájának ismerete

- A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag- és eszközhasználat specifikumai
- Egydúcós linómetszet
- Színes linómetszet kialakítása a dúc továbbvésésével
- Különböző méretű illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz – Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset- és tollrajz, gouache, linómetszet)

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stílári jegyek a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,
- a különböző színviszonyok hatását,
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját. *Legyen képes:*
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képzőművészeti gyakorlatban alkalmazni, – a fény – árnyék – szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
- A kísérletező kedv, a döntésképeség és az alkotói magatartás fejlesztése.
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése.
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színmodulációk, lokál és valór színek

A szín–önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai

A túlzás, fokozás szerepe

Az egyensúly feltételei

Az átírás módjai

A dekoratív festészet sajátosságai

A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai

Többdúcú linómetszet létrehozása

Hidegtű vagy pusztatű technikája

Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek

Látványterv létrehozása

Akrilfestés gyakorlata

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok Képalkotás

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában – Többdúcú linómetszet készítése
- Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás
- Sorozat készítése amorf keretű linódúcokkal
- Hidegtű
- A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
- Alapozatlan, pusztá, felfényesített lemezre karcolás tűvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel

- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
- A magas– és a mélynyomás variálásának lehetőségei

Stílusvariációk, átíratok

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret– és léptékváltások
- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
- Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés

- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével
- Folyamat – karakter – személyes idő kifejezési lehetőségei
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése – Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly veszteségek megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka

- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
Anyagok, eszközök, megoldások és stíláriusok a különböző korokban

Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról

- Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
- A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit, – a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban, – a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.

Legyen képes:

- különbséget tenni a magas– és mélynyomás között,

- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép-, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni, – munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére, – véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
- az egyedi- és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására,
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára – grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre,
- esztétikus képi megjelenítésre,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére, – önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- a munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc –
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció. A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv – sorozat.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- tervezési, képalkotási készség,
- színhasználat, kompozíciós készség,
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság,

- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,
- az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.

Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.

- A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései

A látvány átírásának lehetőségei

A pseudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben

Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai Rézkarc készítése

A különböző műfajok, technikák határait kitágító lehetőségek

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- Megvilágítási problémák, fény- és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása
- A szintani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
- Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése

Láttatás – képi közlés

– A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban – Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában

- Az anyag-előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás)
- A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
- Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése
- A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy-egy részletének kiemelése

Intermédiá – kísérletek

- Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt–nyitott)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése
- Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

Alkalmazott művészet

- Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány)
- Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel A színdinamikai szempontok figyelembevétele
A színek hatása, a színek információsegítő szerepe
Színek a különböző médiumokban
- Számítógép kínálta lehetőségek felhasználása
- Tipográfiai ismeretek felhasználása *Értékelés és kiállítás–rendezés*

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon,
- a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
- az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit,
- az intermédiá egyes műformáit,
- a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.

Legyen képes:

- klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására, – saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése.
- A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empátikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Az arányok szerepe, jelentősége

Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben

A látvány átértelmezésének lehetőségei

A kiemelés – elhagyás szerepe, hatása

A térbeliség – síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

Az olajfestés alapjai

A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái

Az intermédia, a posztmodern formanyelve

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok A

látvány

- A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- A figura és környezetének viszonya
Megvilágítás, árnyékok és reflexek
Táj festése a szabadban akvarellal, temperával
A térillúzió festésének lehetőségei

Láttatás – képi közlés

- A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján
- A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átírataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel
- A kiemelés – elhagyás, térbeliség – síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása

Tematikus képalkotás

- Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén
- Olajfestés
- Az olajfestés technikájának alapjai
- A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése
- Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében
- Az önálló vonal- és formakialakítás, a hozzáadás – elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva

Intermédiák – kísérletek

- A film, média képi nyelve
- A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem – szégyen, csend – zaj, rés – szilánkok)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresése, kísérletezések
- Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás–kép, névjegy, web–lap)
- Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva – Az egyéni formanyelv
- Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben
- Önálló forma és karaktervilág, vonal- és folthasználat
- Klasszicitás – modernség, posztmodern, kortárs – eredetiség

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az olajfestés technikájának alapjait,
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit, – a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes: különböző anyagokkal, stílusjegyekkel

- alkotásokat létrehozni, tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben, önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
- alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stiláris eszközeit,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok – A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.

- Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei

Anatómiai törvényszerűségek

Általános és egyedi jegyek

Téri illúzió a különböző műfajokban

Stíluskontraszt

Látvány átértelmezése a különböző műfajokban

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei

Díszlet és látványterv

Interaktív tér

Az intermédia kifejezési lehetőségei

A filmetűd sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Arcok, figurák, karakterek
- Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal – Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése

Láttatás – képi közlés

- Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával
- Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival – Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése

Tematikus képalkotás

- Díszlet és látványtervek

- Szabadon választott mű színpadképének, látvány- és jelmeztervének elkészítése – Egy jellegzetes részlet kivitelezése
- A valóság szín-terei, filmetűdők, képlenyomatok, rögzített pillanatok
- Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése

Intermédiá – kísérletek

- Interaktív tér lehetőségei

Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész – egész, önreflexiók – saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)

- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresése, kísérletezések által
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web-lap)
- Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával *Értékelés és kiállítás-rendezés*

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit.

Legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- az általa választott műhöz scenikai tervet, díszlettervet készíteni,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,

– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésének elősegítése. – Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek:

A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk

A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével

A valós és virtuális tér

A filmtér, filmidő sajátosságai

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői A személyesség hatása

Intermédiákísérletek

A film műfaji lehetősége

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással
- Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése

Láttatás – képi közlés

- Film készítése egy emlékről, álomról
- Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével
- A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének felhasználásával
- A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
- Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása
- Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során

Intermédiákísérletek

- Saját személyes üzenet–kísérlet
- Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (például: idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)

- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Vizsgamunka

- Szabadon választott témában portfólióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából
- A koncepció és terfvázlatok rögzítése
- A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
- A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása – A kész mű, műsorozat installálása *Értékelés és kiállítás–rendezés*

Követelmény

A tanuló ismerje: a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,

a grafika és festészet szaknyelvét,

- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait, – a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására, – saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit, – a grafika és festészet szaknyelvét,

- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát, – a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására, – saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Grafika és festészet műhelygyakorlat

– tervezés 50 perc

– tárgyalás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

1. A grafika és festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat, – díszlet- és jelmeztervek, – murália vagy annak részlete.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlaterv vagy sorozat.

2. A grafika és festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,
- a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai,
- a grafika és festészet műfajában alkalmazott technikák, – az elkészített tervek és művek bemutatása,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség, – tervezői, kivitelező készség,
- szintani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje,

- a felületalakítás módja,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése:

a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága, kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Vizes blokk Tároló szekrények

Munkaasztalok, székek

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Gyűjtött tárgyak, drapériák

Fényképezőgép

Filmfelvevő

Számítógép

Szoftverek

Grafikai prés (legalább A/3-as méret lehúzására alkalmas méretben)

Mobil lámpa

Rajztábla (A/3, A/2)

Vonalzók, olló, snitzer

Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszén, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linókés, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó

Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera

Festőállvány (továbbképző)

Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén)

KÖRNYEZET- ÉS KÉZMŰVES KULTÚRA MŰHELYGYAKORLAT

A környezet-és kézműves kultúra műhelygyakorlat célja a környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása, az általános és szakirányú ismeretek átadása révén a környezettudatos magatartás, az igényes kézműves tárgyalkotás képességének megalapozása. Célja továbbá a munkakultúra, a feladattudatos, kitartó munkavégzés alapjainak elsajátítása, azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek a tervezéstől a kivitelezésig biztosítják a

meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését. Mindezzel a környezetharmonikus életvitel, a környezetalakítás képességének, az értékteremtés, – megőrzés igényének kialakítása.

A műhelygyakorlat feladata a környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ széleskörű megismertetése, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása a mindennapi életben és a modern viszonyok közt. A hazai és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásain keresztül megismertetni a tanulókkal a tárgykultúra funkcionális területeit, a felhasználható anyagokat, tulajdonságaikat, az alkalmazott eszközöket, használatukat, a készítési technikákat, az esztétikai törvényszerűségeket. Feladata emellett az ismeretek alkotó jellegű alkalmazásának elsajátíttatása, a múlt értékeinek a mai környezet- és tárgykultúrába való szerves beépítési lehetőségeinek felismertetése. A hagyományok megismertetésével múltunk, népművészeti és iparművészeti örökségünk megbecsülése, megszerettetése, a hovatartozás-tudat mélyítése. Más korok és népek környezet- és tárgykultúrájának megismertetésével a látásmód szélesítése, az empátia és a tolerancia kialakítása. Tárgyelemzéseken és a tárgyalgó tevékenységen keresztül, a tárgy, a környezet és az ember viszonyának felfedeztetése, a természethez, környezethez való kötődés mélyítése, a helyes felhasználói és fogyasztói magatartásformák kialakítása. Az alkotói tevékenységen keresztül a manuális és konstruáló képességek fejlesztése, az esztétikai érzékenység és ítélőképesség mélyítése, az önkifejezés, az önmegvalósítás lehetőségének felfedeztetése. A környezet- és kézműves kultúra műhelymunka baleset- és környezetvédelmi előírásainak megismertetése.

Ennek érdekében az oktatás a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve az alapfok és a továbbképző évfolyamain egyaránt hangsúlyosan alapoz a gyűjtőmunkára, a rekonstruálás és az átírás metodikájára, a kreativitásra. Az elsajátítandó elméleti és gyakorlati témakörök, tartalmak komplex szemlélettel, egymással szintézisben lévő rendszert alkotva jeleníthetők meg a tanítás folyamatában. Az élményszerű tapasztalatszerzés, az önművelés megalapozása érdekében javasolt könyvtár-, múzeum- és kiállítás-látogatások beépítése a műhelymunkába.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ területeinek bemutatása, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása. Irányított megfigyelések által élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.
- A környezet- és kézműves kultúra műhely és a műhelymunka megismertetése.
- A tárgyalgó során alkalmazható egyszerű technikák elsajátíttatásával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- A felhasználható anyagok, az alakításukhoz szükséges eszközök megismertetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

Környezet és környezetkultúra, tárgy és tárgykultúra

Természetes és mesterséges környezet elemei, alkotói

Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgyak szerepe

Tárgyelemzés alapvető szempontjai

Ősi, kézműves és ipari tárgyformálás

A környezet- és kézműves kultúra műhelymunkájának alapjai

A kézműves tárgyalakítás alapanyagai: a növényi részek, a textilek, a papír, az agyag alapvető tulajdonságai, alakításuk egyszerű technikái

A kézműves tárgyalakítás eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

A tárgyalakítás alapvető fázisai

Környezetkultúra – természeti környezet, épített környezet: település, lakhely

Környezettervezés, az ember környezetalakító tevékenysége

A makettkészítés alapjai

Ünnepi alkalmak

A mese világa

Feladatcsoportok

- *A környezet- és kézműves kultúra műhely*
- A környezet- és kézműves kultúra műhely berendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje
- A műhelymunka alapvető magatartási és munkavédelmi szabályai

Tárgyalakítási ismeretek

A kézműves tárgyalakítás sajátosságai

A tervezés lépései

Formák, színek kifejezőereje

A tárgyalakítás alapvető fázisai

A tárgyak harmóniája, esztétikája

A kézművesség anyagai, technikái

- A környezet anyagai
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk – Textúrák és faktúrák
- A növényi részekből készíthető tárgytípusok. Egyszerű tárgyalakítási technikák
- A textilből készíthető tárgyak köre
- Textilfestés, mintázás nyomhagyási technikákkal

- Tárgykészítés a mintázott textilekkel
- Egyszerű fonástechnikák
- Papír alkalmazása az alkotótevékenységben
- Az agyag felhasználása a tárgyalkotásban

A lakhely és a lakáskultúra

- Összhangban a természettel: törzsi kultúrák, modern viszonyok
- Az épített környezet vizsgálata
- Településtípusok, a falu és a város sajátosságai
- Az épületek típusai funkcionalitásuk alapján
- Építészeti megoldások vizsgálata természeti népeknél, a népi kultúrában
- A lakhely funkciói, beosztás, alaprajz
- Az épületek és a külső terek kapcsolata, harmóniája. Parkok, udvarok, kertek
- Településmakettek, épületmakettek, külső terek tervezése, készítése – A megismert anyagok felhasználása az alkotómunkában
- Alkalmak és szokások
- Az ünnepek megnyilvánulása a környezet- és tárgykultúrában
- Alkalmak, szereplők, helyszínek, díszletek, kellékek
- Tárgykészítés, környezetalakítás az ünnepekhez kapcsolódóan, a megismert anyagok felhasználásával

A mese – A mese világa

- Mesehősök – jó és szép, rossz és csúf, fantázialények; jellegzetes helyszínek
- Típusok, karakterek megjelenítésének lehetőségei
- Babák, bábok és díszletek készítése
- A megismert anyagok felhasználása az alkotómunkában

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra fő területeit, a tárgyalkotás szerepét,
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit,
- az anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait,
- a környezet- és kézműves kultúra műhely berendezését, munkarendjét,
- a környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit, – a lakhelyhez, a meséhez és az ünnepekhez kapcsolódó környezet és tárgykultúra alapvető sajátosságait.

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására, az anyagok élményszerű megtapasztalására, – a megismert eszközök megfelelő használatára,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
- A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés jelentőségének felismertetése. Irányított megfigyelésekkel élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása. – A fa, a fonható szálanyagok, az agyag és a fémek szerepének megismertetése a tárgyalakításban egyszerű technikák elsajátításával.
- Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését
- Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe

A tárgyak esztétikai értéke, minősége

Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon

Használati és díszfunkció

Kézműves mesterségek: az agyag-, a famunkák, a fonható szálanyagok, vesszőmunkák és a fémművesség alapjai

Egyszerű tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek

A tárgyalakítás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások A tárgyalakítás alapvető fázisai

Az ember és környezete. A környezetalakítás jelentősége. Középületek, a családi környezet és a háztartás

Lakáskultúra, lakberendezés

Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népművészetben, az iparművészetben és a művészettörténetben

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok Tárgyalakítási ismeretek

- A tárgyak formája és funkciója
- A tervezés lépései, fontosabb szempontjai (szerkezeti megoldások)
- Az anyag- és technika választás szempontjai

- Tárgyalkotási műveletek: előkészítő műveletek, a tárgyformálás, díszítés, összeállítás, kikészítő és utómunkálatok

A kézművesség anyagai, technikái

Agyagművesség

- Az agyag felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai
- Az agyag tulajdonságai, formálhatósága, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- Az agyagmunka eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (tapasztás, formába rakás, felrakás, nyomhagyási technikák, rátét)
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Faművesség, fonható szálanyagok, vesszőmunkák

- A fa, a vessző és a fonható szálanyagok felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai
- A fa, a vessző és a fonható szálanyagok tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk
- A megmunkálás eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Választott anyag egyszerű tárgyalkotási, összeállítási és díszítési technikái (sodrás, fonás, toldás, darabolás, vágás, csiszolás, kötözött, ragasztott – összeállítások, festés, pácolás, karcolás, ékrovás)
- Tárgyalkotás választott anyag és technika alkalmazásával

Fémművesség

- A fémek felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai
- A fémművesek jellegzetes tárgyalkotási és díszítési technikái
- A fémek alapvető tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk
- A fémműves munka eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (darabolás, hajlítás, domborítás, trébelés, poncolás)
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Lakhely, lakáskultúra, berendezés

- Az épület szerepe, jellege és berendezése közti összefüggések
- Középületek, lakóházak. Külső megjelenés, belső terek, berendezés
- A lakáskultúra elemei, összetevői
- A tárgyak információhordozó szerepe
- A lakberendezés szempontjai
- Bútortípusok, a bútortörténet érdekességei
- A berendezési tárgyak, bútorok mint jelképek
- Környezettervezés, makettkészítés, tárgyalkotás a megismert anyagok és technikák alkalmazásával

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- az agyag, a fa, a vessző, a fonható szálanyagok és a fém felhasználási lehetőségeit,
- az anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait,
- a tárgyalkotás fontosabb szempontjait,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit, – a lakáskultúra, a lakberendezés alapjait, *Legyen képes:*
- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- az önálló tárgyalkotásra, tárgyelemzésre adott szempontok alapján, a tárgyakban rejlő esztétikum felfedezésére és megfogalmazására, a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása. – A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés, valamint az újrahasznosítás jelentőségének felismertetése. Irányított megfigyelésekkel élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.
- A textil, a nemez, a bőr szerepének megismertetése a tárgyalkotásban egyszerű technikák elsajátításával.
- Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését
- Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak kialakítása.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe

A tárgyelemzés szempontjai. A tárgyak esztétikai értéke, minősége

Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon

Használati és díszfunkció, reprezentáció

Újrahasznosítás

Kézműves mesterségek: a textil, nemez és bőrmunkák alapjai

Egyszerű tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek

A tárgyalkotás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

A tárgyalkotás alapvető fázisai

Az ember és környezete. Életmód és tárgykultúra, lakhely és munkakörnyezet

Az ünnepek megnyilvánulása a környezetben, a lakáskultúrában

Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népművészetben, az iparművészetben és a művészettörténetben

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok Tárgyalkotási ismeretek

- A forma funkció és a díszítés összefüggései
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései
- Az anyagok kombinálásának lehetőségei
- Tárgyalkotási műveletek az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében: előkészítő műveletek, tárgyformálás, díszítés, összeállítás, kikészítő és utómunkálatok

A kézművesség anyagai, technikái Textilmunkák

A textil felhasználási területei

A textil munkák alapanyagai, tulajdonságaik, alakíthatóságuk

A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései

A textilmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák: fonástechnikák, a szövés alapjai, egyszerű öltéstípusok, hímzésttechnikák

- A szabás alapvető ismeretei, egyszerű összeállítási módok
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Nemez

- A nemez felhasználási területei
- A gyapjú tulajdonságai, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A nemezkészítés anyagai, eszközei
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

A bőr

- A bőr felhasználási területei

- A bőr tulajdonságai, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A bőrmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák: fonástechnikák bőrszállal, díszítés nyomhagyással (poncolással, csontozással), lyukasztással – Egyszerű lyukasztott, fűzött összeállítások
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Az újrahasznosítás

- Fogyasztói társadalom, felhasználói és fogyasztói magatartás
- Az újrahasznosítás fogalma, jelentősége a tárgykultúra területén
- Az anyagok újrahasznosítási lehetőségei
- A tárgyak újrahasznosítása, funkcióváltás
- Újrahasznosítási feladatok a megismert tárgytipusokhoz és anyagfélésekhez kapcsolódóan

Életmód

- A környezet, az életmód és a tárgykultúra kapcsolata
- Jellemző munkatevékenységek
- A munkakörnyezet jellemzői. Környezettervezés munkatevékenységekkel kapcsolatban
- Munkaeszközök készítése
- Munkafolyamatok megjelenítése ismert anyagok és technikák alkalmazásával

A lakáskultúra– ünnepi alkalmak

- Az ünnepek megnyilvánulása a környezetben, a tárgykultúrában
- A terítés kultúrája, a teríték elemei és a hozzájuk kapcsolódó szimbolikus értelmezések
- Használati és díszfunkcióval rendelkező tárgyak, díszítési lehetőségek
- Ünnepi környezet alakítása, tervezése
- Ismert és új anyagok, technikák felhasználása az ünnepi alkalmak, a terítés kultúrája témaköréhez kapcsolódó tárgyalkotásban

Vizsgamunka készítése

Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalkotás választott anyaggal és technikával. Dokumentálás.

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- a textil, a nemez, a bőr felhasználási területeit,
- az anyag– és formaalakításuk egyszerű módjait, díszítési lehetőségeit,
- a tárgyalkotás fontosabb szempontjait,
- az újrahasznosítás szerepét, lehetőségeit,
- az önálló tapasztalatszerzés eszközrendszerét,
- a lakáskultúra alapjait, az ünnepek megnyilvánulási lehetőségeit a környezet– és tárgykultúrában,

– a tanult tárgyalóképzési folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

Legyen képes:

- pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez,
- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- az önálló tárgyalóképzésre,
- egyszerű tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni,
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
- a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására,
- a hagyományos kézműves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevőit, a környezetkultúra fő területeit,
- a tárgyalóképzés szerepét, a tárgyak funkcióját, anyagfajtaikat és díszítési lehetőségeit,
- az alapanyagok felhasználási lehetőségeit,
- az anyag és formaalakítás módjait,
- a tárgyalóképzés, az újrahasznosítás lehetőségeit, fontosabb szempontjait,
- az önálló tapasztalatszerzés eszközrendszerét,
- a környezetkultúra és kézművesség legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

A tanuló legyen képes:

- pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez,
- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- az önálló tárgyalóképzésre, funkcionális, vagy gondolati tartalmat kifejező termék létrehozására,

egyszerű tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni, tárgyelemzésre adott szempontok alapján,

a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására,

- a hagyományos kézműves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Környezet-és kézműves kultúra műhelygyakorlat

- tervezés 30 perc
- tárgykészítés 150 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgy- és környezettervező-alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító képességét, a kézművesség hagyományos anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgye gyüttes mutassa be a tanuló környezet és kézműves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását.

A környezet-és kézműves kultúra műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott tárgy vagy tárgycsoport a környezet és kézműves tárgykultúra témaköréből.

A benyújtott vizsgamunka- tanári irányítással megvalósított- tervezési munka alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet: – meghatározott funkcióra tervezett építészeti tér vagy épület makettje,

- használati vagy ajándéktárgy, –
játék,
- környezet- és lakáskultúra eleme.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy a környezet vagy kézműves kultúra műfajából.

Az intézmény által meghatározott feladat a tanuló által készített tervvázlat alapján, természetes vagy egyéb anyagból szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet: – használati tárgy, – ajándéktárgy,
– játék.

A vizsga értékelése

- környezettervező képesség,
- tárgytervező képesség,
- formaalkotó és díszítményképző készség, anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság, kézműves alapismeret,

a műfaji konvenciók, sajátosságok megfelelő alkalmazása,
– a vizsgamunka összhatása.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
- A hazai és az egyetemes tárgykultúra megismertetése jeles példákon keresztül.
- A tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának felfedeztetése.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalakotási technikáinak megismertetése a kultúra és a szórakozás témakörében.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai A tárgyalakotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyalakkal közvetített jelentéstartalom

Egyedi tárgyalak, tömegtermékek

A sokszorosítás

Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák

A tárgyalak használati és díszfunkciója

A tárgyalak dokumentációs funkciói

Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték

A tárgyalakotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Kultúra és szórakozás. Könyvnyomtatás, színház, sport, játék, zene, tánc

Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgyalakultúrában, a művészettörténetben

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben

A gyűjtőmunka módszerei

Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek, technikák, esztétikai követelmények
- A tervezés lépései, szempontjai: formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek
- A színek, formák, a fény és az árnyék kifejező ereje
- A forma, a funkció és a díszítés összhangja
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk. Az anyagok kombinálásának lehetőségei

–
–

Az anyag– és technikaválasztás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései A technikák eszközsüksége, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások

– Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Kultúra és szórakozás

– A szabadidős, kulturális tevékenységek jellegzetes környezet– és tárgykultúrája

– Tárgyalkotás, környezettervezés a kultúra és a szórakozás témakörében

Az írás története. A könyvnyomtatás

– Érdekességek az írás, könyvnyomtatás történetéből

– Írás és betűtípusok. Könyvtervezés, illusztráció

– A könyvborítók készítési és díszítési módjai

– Tárgyalkotás az írás, könyvkötés témakörében az ismert és új anyagok, technikák alkalmazásával (Papírmerítés, papírdomborítás, díszítés más anyagokkal. – A bőrdomborítás technikái – alátétes és zsinóros domborítás)

Sokszorosítás

– Sokszorosítás a tárgyalkotásban. Jellegzetes anyagok és technikák (öntés, prézelés, trébelés, gipsz, agyag, fém)

– Sokszorosítási technikák a díszítményalkotásban (metszetek, dúcok, nyomatok mintázófák, pecsételők)

– Pozitív és negatív formák. Formakészítés

– Tárgy– és díszítményalkotás sokszorosítási technikák alkalmazásával ismert és új anyagokkal

A színház

– Színháztörténeti érdekességek

– Szereplőtípusok, karakterek, maszkok, álarcok, díszlet és jelmez

– A bábszínház. Bábtípusok: sík– és térbeli bábok, mozgatható végtagú bábok. Árnyjátékok.

– A bábkészítés anyagai, technikái

– Tárgyalkotás a színház témakörében választott anyagokkal és technikákkal

Szórakozás: sport, játék, zene, tánc

– Statika és dinamika. A mozgás kifejezésének sík– és térbeli lehetőségei

– A játék, a sport, a zene és a tánc kifejezésének vizuális lehetőségei

– Mozgássorozatok, események megjelenítése

– Mozgást kifejező alkotások anyagai, technikái

– Tárgyalkotás a sport, játék, zene vagy a tánc témaköréhez kapcsolódóan választott anyagokkal, technikákkal. (Játék– és sporteszközök, hangszerek. Relief, plasztika. Szerkezetek, mobilok.)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

–
–

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a kézműves tárgyalakítás műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig, a felhasznált anyagok fajtáit, tulajdonságait, a tanult tárgyalakítási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalakítási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- a kultúra és a szórakozás témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában. *Legyen képes:*
- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- önálló tárgyalakításra a tervezéstől a kivitelezésig,
- az anyagok, eszközök, technikák helyes megválasztására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére,
- a társzművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése, a tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának felfedeztetése.
- A hazai és az egyetemes tárgykultúra bemutatása jeles példákon keresztül. – A díszítőművészet jellemzőinek és tudatos alkalmazásának elsajátíttatása.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalakítási technikáinak megismertetése az érzelem és egyéniség témakörében.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai

A tárgyalakítás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

Az ember és a tárgy kapcsolata. Tárgyakkal közvetített jelentéstartalom

A díszítőművészet jellegzetességei

A tárgyak használati és díszfunkciója. Gyakorlati és lelki funkció, társadalmi–gazdasági jelző szerep

–
–

Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték. Ajándéktárgyak

Egyedi tárgyak, tömegtermelés. Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Érzelem és egyéniség kifejeződése a tárgy– és környezetkultúrában

Ízlés és divat. A stílus

Öltözet és viselet

Az önkifejezés lehetőségei

Az önművelés, a gyűjtőmunka módszerei

Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgykultúrában, a művészettörténetben

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Gyűjtőmunka
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
- Formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek, szimmetria, aszimmetria
- Színtani ismeretek. Színek, érzelmek és hangulatok
- Motívumalkotás, stilizálás, átírás. Motívumelemek, fő– és mellékmotívumok. A kompozícióépítés elvei, szabályai
- A funkció–forma–díszítmény összhangja
- Modellezés
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk – Az anyagminőségek kifejezőereje
- Az anyag– és technika választás szempontjai, társításuk, kombinálásuk lehetőségei – A technikák eszközsüksége, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások – Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Érzelem és egyéniség

- Az érzelem és egyéniség kifejezésének lehetőségei a környezet– és tárgykultúrában
- Gyűjtőmunka és megfigyelések
- Tárgyalkotás, környezettervezés a témakörhöz kapcsolódóan

Díszítőművészet, motívumrendszer

- A díszítmények szerepe, jelentéstartalma
- Motívumelemek, motívumtípusok, kompozíciók
- A színhasználat üzenetértéke

-
-
- Motívumtípusok jellegzetes megjelenési formái, készítési technikái a kézművességben – Tárgyalkotás a díszítőelemek tudatos alkalmazásával választott anyaggal és technikával

Személyes tárgyak – Ajándékozás

- Az érték fogalma, viszonylatai. A tárgyak gyakorlati és lelki funkciói, érzelmi, hangulati hatás
- Személyes tárgyak. Egyéni ízlés
- Az ajándékozás kultúrája. Az ajándéktárgy és a csomagolás harmóniája
- A csomagolás és a díszítés lehetőségei
- Alkalmazható anyagok és technikák
- Ajándékkészítés és csomagolás választott anyaggal, technikával

Az öltözet

- Az öltözet összetevői
- Az öltözettel közvetített jelentéstartalom
- Az öltözettervezés alapjai. Mintakészítés, modellezés
- Az öltözetkészítés technológiai alapjai – szabászati ismeretek, összeállítási és díszítési technikák
- Öltözet, vagy öltözetdarab készítése választott anyagok és technikák felhasználásával, kombinálásával, viseleti babákra vagy saját célra

Öltözet–kiegészítők

Az ékszerek típusai

- Az ékszerkészítés anyagai, technikái
- Ékszer, ékszerkollekció készítése, választott anyagok és technikák alkalmazásával

Textilmunkák

- Textilfestés újabb lehetőségei (textilnyomás, batikolás)
- Hímzés- és szövés technikák újabb lehetőségei (szálszorítás, subrika, zsinórozás, madzagszövés, egyszerű szedett és göbös mintázás) – Nemezelés. A nemez szabad felhasználása
- Összeállítási technikák. A gépi varrás alapjai
- Választott technikák alkalmazása a tárgyalakításban

Bőrműves technikák

- A bőrvarrás alapjai, technikái. A szíjgyártóvarrás és a szúcshímzés
- Rátéttípusok. A rátétkészítés módjai
- Egyszerű szironytechnikák
- A bőrműves technikák anyag- és eszközszükséglete – Választott technikák alkalmazása a tárgyalakításban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, a díszítőművészet jellemzőit,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében, – a kézműves tárgyalakító tevékenység tanult területeit, azok műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a hagyományos kézműves tárgyalakítás beépítésének lehetőségeit a mai tárgykultúrába,
- a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait,
- a tanult tárgyalakítási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalakítási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- az érzelem és egyéniség témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására,
- önálló, igényes tárgyalakításra a tervezéstől a kivitelezésig,
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására, – tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására,
- tárgyak, díszítmények, technikák átírására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése. – A törzsi kultúrák, a magyar népművészet és az iparművészet korszakainak, tárgyalási területeinek bemutatása jeles példákon keresztül.

A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet- és tárgykultúrába

- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalási technikáinak megismertetése.
- A gyűjtőmunka alapjainak, az átírás módszerének és alkalmazási lehetőségeinek elsajátíttatása.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai és díszítőművészete

A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő kézműves emlékei: törzsi kultúrák, népművészet, népi iparművészet, iparművészet

A gyűjtőmunka módszerei. Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei

A tárgyalás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

Az ember és a tárgyak viszonya. Információhordozó szerep, jelentéstartalom

Alkalmazott, átalakított és alkotott tárgyak

Az ember közvetlen szükségleteinek kielégítését szolgáló tárgyak

A műalkotás mint speciális tárgy

A tárgyalás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

A tárgyrekonstrukció szerepe, szempontjai, folyamata

Az átírás lehetőségei

Kulturális örökség. Műemlékvédelem, Világörökség

A természeti környezet és az épített környezet értékei

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
- A funkció–forma–díszítmény kifejezőereje, harmóniája
- Makettkészítés, modellezés
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk – Az anyagminőségek kifejezőereje
- Az anyag– és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetőségei – A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Múlt, jelen és jövő

- Idő, időszámítás, időmérők
- Egyes időszakok jellegzetességeinek, az idő múlásának, a változások kifejeződése a környezet– és tárgykultúrában
- Gyűjtőmunka és megfigyelések. A tapasztalatok felhasználása a témakörhöz kapcsolódó tárgyalkotásban, környezettervezésben.

Törzsi kultúrák

- Természeti népek tárgykultúrája
- A természeti környezet, az életmód, a világszemlélet és a tárgyalkotás összefüggései – Jellegzetes anyagok és technikák
- Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása választott területhez kapcsolódóan – Tárgytípus, technika, díszítmény – átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai igényekhez igazodva

A népművészet

- A honfoglaló magyarság tárgyi kultúrája
- A népművészet korszakai: jellegzetes tárgytípusok, alapanyagok, motívum és színvilág – Tájegységek népművészete. A saját, vagy egy választott tájegység jellegzetes tárgykultúrája, díszítőművészete
- Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása a népművészet egy–egy korszakához, vagy tájegységéhez kapcsolódóan
- A népművészet továbbélési lehetőségei. A népi iparművészet
- Régi és mai szerepek. Értékmegőrzés, értékteremtés
- Hagyományos funkciók, formák, díszítmények és technikák – átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai környezet– és tárgykultúra választott területeire

Az iparművészet

- A művészettörténeti korszakok jellemzői
- Az iparművészet kiemelkedő emlékei, alkotói, alkotóműhelyei egyes korszakokhoz, kézműves területekhez kapcsolódóan
- Tárgyrekonstrukció, tárgyalkotások egy választott korszakhoz, vagy egy választott művészi kézműves területhez kapcsolódóan

- Tárgytípus, technika, díszítmény – átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai igényeihez igazodva

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit,
- a környezet és az ember kölcsönhatását,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében, – a megismert kézműves tárgyalkotó tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a tárgyalkotásban alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit,
- más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit,
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat, a hagyományos kézműves tárgyalkotó tevékenységek továbbéltetésének, beépítésének lehetőségeit a mai környezet– és tárgykultúrába.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására,
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására, – a társzművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése. – A népi iparművészet, a modern és a kortárs művészet jeles példáinak, valamint a környezet- és tárgy kultúra modern törekvéseinek bemutatása.
- A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet- és tárgykultúrába.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalotási technikáinak megismertetése.
- A gyűjtőmunka és a dokumentálás alapjainak, módszereinek elsajátíttatása.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés, önművelés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásai: modern és kortárs művészet

A gyűjtőmunka módszerei. Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei

A modern tárgy- és környezetkultúra jellegzetességei. Kísérletezések, új törekvések Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe, jelentéstartalma napjainkban

A tárgyalotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

Újrahasznosítás lehetőségei napjainkban

Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák

Értékmegőrzés, értékteremtés

Nemzeti sajátosságok a környezet- és tárgykultúrában. A globalizáció hatása a környezet- és tárgykultúra alakulására

A tárgyalotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Dokumentálás, kiállítás–rendezés

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, a kézműves technikák újabb lehetőségei – Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
- A design, az ergonómia, a funkcionalizmus szempontjai
- Funkció – forma, anyag – szerkezet, arány – kompozíció, színdinamika, stílus – Makettkészítés, modellezés
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk – Az anyagminőségek kifejezőereje
- Az anyag- és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetőségei – A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Múlt, jelen és jövő

- Modern művészet, kortárs művészet
- A hagyományos tárgyalkotás sajátosságainak, szimbólumainak megjelenése a modern művészetben
- A környezethez való viszonyulás megjelenése a modern művészet ágaiban
- A tárgyalkotás és –felhasználás modern művészi értelmezései
- Az alkalmazott művészetek új útjai
- Tárgyalkotási kísérletek tetszőleges irányzat jegyében

Ipari formatervezés

- Az ipari formatervezés sajátosságai
- Modern funkcionalizmus, ergonómia
- Formatervezés a környezet- és tárgykultúra ismert és új területein (építkezés, lakáskultúra, közlekedés, kommunikáció, műszaki cikkek, csomagolás)
- Modellezések a formatervezés témaköréhez kapcsolódóan, választott anyagokkal és technikákkal

A környezet- és tárgykultúra jelene és jövője – Az ember és a technika

- Termékek és szolgáltatás. Arculattervezés
- A design szerepe. A fogyasztói kultúra alakulása
- Újrahasznosítás, transzformáció
- Környezettudatosság. A környezetalakítás modern törekvései
- Jövőkép a környezet- és tárgykultúrában
- Ember – tevékenység – környezet kapcsolata. Környezetalakítási, környezettervezési, tárgyalkotási gyakorlatok

Dokumentáció és prezentáció

- A dokumentálás szerepe
- Az alkotások dokumentációja, technikai dokumentáció
- A fényképezés. Fények, világítás, nézőpont. Tárgy- és mőtárgyfotó

- Személyes mappa, portfólió készítése
- Kiállítás–rendezés – szempontok, anyagválogatás, rendszerezés, kellékek, eszközök – Tömegkommunikáció, reklám, plakát

Rendszerezés

- A környezet– és kézműves kultúra műhelymunka elméleti és gyakorlati anyagának rendszerezése
- A tárgyalgatás területeiről tanultak rendszerezése
- Az anyagokról tanultak rendszerezése
- A technikákról tanultak rendszerezése
- Az esztétikai értékekről tanultak rendszerezése
- A környezettervezésről, a környezetalakításról, tárgyalgatásról tanultak rendszerezése

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalgatás választott anyaggal és technikával. Dokumentálás

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit,
- a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait,
- a tárgyak helyét, szerepét a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a megismert kézműves tárgyalgatató tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközait, esztétikai törvényszerűségeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit,
- a tanult tárgyalgatási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalgatási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- a modern művészet törekvéseit a környezet– és tárgykultúra területén,
- kézműves tárgyalgatató tevékenységek beépítési lehetőségeit a mai környezet– és tárgykultúrába.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet– és tárgykultúra tudatos alakítására,
- önálló, igényes tárgyalgatásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására, – a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,

- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit,
- a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében, – a kézműves tárgyalakító tevékenység területeit, azok műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a kézművességben alkalmazható anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit,
- a tárgyalakítás eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit,
- más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit,
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat,
- a hagyományos kézműves tárgyalakító tevékenységek továbbéltesének, beépítésének lehetőségeit a mai környezet– és tárgykultúrába, – a környezet– és kézműves kultúra műhely munkavédelmi teendőit.

A tanuló legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet– és tárgykultúra tudatos alakítására,
- önálló, igényes tárgyalakításra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására, – a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltesni,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc
- tárgyalás 190 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgy- és környezettervező-alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a kézművesség anyagairól, felhasználási lehetőségeiről, munkafolyamatairól, a kézműves díszítési módok műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, hagyományairól megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgye gyűttes mutassa be a tanuló környezet és kézműves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

1. A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott tárgy vagy tárgycsoport a környezetkultúra és tárgykultúra témaköréből.

A benyújtott vizsgamunka- tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott anyagokkal és technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:

- meghatározott funkcióra tervezett építészeti tér vagy épület makettje,
- környezet- és lakáskultúra elem,
- használati-, ajándék-, játék-, vagy fiktív tárgy, tárgye gyűttes,
- öltözet, öltözet-kiegészítő,
- anyagátvitel, újrahaznosításra épülő funkcionális tárgy, vagy tárgycsoport.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy a környezet és kézműves kultúra műfajából.

Az intézmény által meghatározott feladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyagokkal és technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:

- használati tárgy, –
ajándéktárgy,
– játék.

2. A környezet-és kézműves kultúra műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a környezet- és tárgykultúra fogalma, tárgytípusai,

- tárgykotó módok: ősi, hagyományos népművészeti, iparművészeti és ipari tárgyformálás,
- a hagyományos kézműves mesterségek kialakulása, szakosodása,
- a magyar kézművesség legjelentősebb népművészeti és iparművészeti emlékei, alkotói, műhelyei,
- más korok és népek sajátos kézműves emlékei,
- a kézművesség anyagai, eszközei,
- a tárgy- és díszítményalkotás technikái,
- a tárgykészítés fázisai a tervezéstől a kivitelezésig,
- a funkció–forma–díszítés összhangja,
- esztétikum, jelentéstartalom a tárgyakon, a környezetkultúrában,
- a hagyományok továbbélésének lehetőségei, a mai környezet- és tárgykultúrában,
- a gazdaságosság és újrahasznosítás fontossága, – a kézművesség munka – és környezetvédelmi alapismeretei.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- funkcionak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, szerkesztő, modellező készség,
- manuális és konstruáló készség,
- díszítő, stilizáló készség,
- a tervezéshez szükséges magyarázó–közlő rajz szintje, egyedisége, kreativitása, – az anyag- és eszközhasználat szintje,
- a környezet- és kézműves kultúra ismeretek gyakorlati alkalmazásának szintje, a megfelelő műveletek, munkafolyamatok kiválasztása, – a vizsgatárgy összhatása, a funkció–forma–díszítmény összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, – a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kommunikációs készség.

[A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező \(minimális\) taneszközök](#)

Munkaasztalok Tároló

szekrények

Vizesblokk

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Kemence

Tűzhely vagy főzőlap

Varrógép

Vasaló, vasalóállvány

Fényképezőgép
Festésre alkalmas edények
Műanyag tálak, kád
Kézi korong
Mintázó eszközök agyagmunkához
Szövőkeret
Madzagszövő tábla
Rámák, keretek
Vágólap
Ollók
Kések
Fűrészek
Kalapácsok
Fogók
Reszelők, csiszolók
Asztali satuk, pillanatszorítók
Bőröző satu
Árak
Textil- és bőrvarró tűk
Lyukasztók
Mintázó és poncoló vasak
Vonalzók
Körzők
Ecsetek
Munkavédelmi eszközök

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A művészettörténet tantárgy célja a tanuló érdeklődésének felkeltése, érzékennyé és nyitottá tétele a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására. A tanuló világos kifejező- és érvelési képességének fejlesztése a közös műelemzéseken és az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatokon keresztül. A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, a korszakok formanyelvének, stílusjegyeinek vizsgálata. Célja továbbá a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás elősegítése, az ismeretek beépítése a tanuló életébe és munkájába az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozásával, az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerésével.

A tantárgy feladata a világkép és a képzőművészet viszonyának megismertetése. A művészet kultúrában és társadalomban betöltött szerepének bemutatása, a művészet folytonosságának és korról korra változó jellegének feltárása, az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítása. Feladata továbbá a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyának bemutatása a művészeti ágak kapcsolatának, érzékeltetése a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek, megmutatásával. Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása. Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség előhívása. A művészetek formanyelvének, a legjellemzőbb kifejezőeszközöknek és komponálásmódoknak megismertetése, a művészettörténet nagy alkotóinak és jellemző alkotásainak bemutatása az őskortól napjainkig.

A művészettörténet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló érdeklődésének felkeltése a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására.
- Közösén végzett műelemzéseken keresztül a művészet legkorábbi korszakaira jellemző legfontosabb stílusjegyek megismertetése.
- Az ismeretszerzés igényének kialakítása, a művészet szerepének szemléltetése a különböző korszakokban és civilizációkban.

Tananyag

Bevezetés

- A művészettörténet alapfogalmai
- A művészettörténet helye és szerepe a tudományok között
- A művészet vizuális nyelve

– A képző- és iparművészet ágai, műfajai, jellemzői, kapcsolatuk, kölcsönhatásaik

Óskor

– Az emberré válás folyamata

–
–

A művészet kezdetei

Használati és kultikus tárgyak, ékszerek – a temetkezés legrégebb emlékei

- Plasztikák, idolkok, állatszobrok
- Barlang- és sziklarajzok, festmények
- A megalitikus kultúra emlékei

Mezopotámia

- A folyamközi birodalmak
- Sumérok, akkádok, babiloniak, asszírok, perzsák

Egyiptom

- Az egyiptomi társadalom
- Világkép, hitvilág
- Az egyiptomi kultúra időrendi áttekintése
- Az egyiptomi művészet konvenciói, stílusai, korszakai

A Kínai Birodalom

- A nagy dinasztiák időrendi áttekintése
- Hiedelemvilág, az ősök kultusza
- A Kínai Birodalom kultúrája: edények, plasztikák
- Festészet, tájképfestés, kalligráfia

Japán művészete

- A természet erőinek és az ősöknek tisztelete, sintoizmus
- Kínai befolyás, a buddhizmus elterjedése – A zen buddhizmus és a művészet
- Teaszertartás, virágrendezés, tusfestészet

India művészete

- Indiai kultúrák, birodalmak áttekintése
- A buddhizmus eszmerendszere, elterjedése
- A hinduista hitvilág és kultúra

Afrika művészete

- Ősi birodalmak Fekete-Afrikában
- A kultúrák sokfélesége
- Az afrikai maszkok, mágia, ősök kultusza
- Plasztika, bronzszobrászat

A prekolumbiánus művészet

- Korai földművelő kultúrák
- Mítoszok, szertartás és építészet

- A közép- és dél-amerikai indián kultúrák áttekintése

Kréta és Mükéné

- A minoszi kultúra: építészet, festészet, plasztika
- Az akháj szellemiség, építészet

Görög művészet

A görög kultúra nagy korszakainak áttekintése

- A városállamok és a társadalom felépítése
- Szellemiség, hitvilág, mitológia, tudományok, filozófia
- Az építészet új nyelvezete, oszloprendek, épülettípusok
- A szobrászat nagy korszakai
- Festészet, vázafestészet

A hellenizmus kora

- Új kulturális áramlatok és a klasszikus hellén kultúra kapcsolata, ötvöződése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az elemi kifejezési és ábrázolási módozatokat, és ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészet különböző funkcióját és társadalmi szerepét az őskorban, a korai nagy kultúrákban és más földrészek művészetében, – az európai kultúra forrásait, bölcsőjét.

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
- a tanult korszakok műtárgyainak esztétikai és funkció–szempontú elemzésére, – a nem európai kultúrák művészetének megértéséhez szükséges szempontok és kulturális tényezők figyelembe vételére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló világos kifejező képességének fejlesztése, a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás biztosítása.
- A tanuló felkészítése az önálló szóbeli műelemzésre az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozása, valamint az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerése által.
- Az önálló tájékozódás képességének és az ismeretszerzés igényének-kialakítása.

Tananyag

Az etruszkok

- A római kultúra kezdetei, görög hatások
- Az etruszk hitvilág, kultuszhelyek, sírépítmények

Római művészet

- Róma kialakulása, felemelkedése és hanyatlása
- Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok
- A szobrászat új feladatok előtt – a portré
- Falfestmények, a jellegzetes római stílus kialakulása

Késő római és bizánci művészet

- A kereszténység eszmevilága, elterjedése
- A latin ókeresztény és a görög bizánci építészet legfőbb jellemzői, sajátosságai
- A mozaikművészet
- A kereszténység és az állam
Egyházi táblakép–festészet, ikonok

A népvándorlás korának művészete

- A római birodalom bukása
- A nomád népek életmódja, hitvilága
- A honfoglaló magyarok művészete
- A Karoling Birodalom művészete
- Kultúra, vallás és képzőművészet

Az Iszlám Birodalom művészete

- Az iszlám kialakulása, felemelkedése, elterjedése
- Az iszlám építészet főbb épülettípusai, stílusjegyei
- A kalligráfia az iszlám művészetben

A román kor művészete

- A római katolikus egyház szerepe a kultúrában
- Szerzetesek, zarándokok, kolostorok

- Az egyházi építészet sokszínűsége
- A kereszténység képi nyelve
- Hódítások, kereszties hadjáratok

A gótika

- Gótikus építészet – gótikus katedrális
- Üvegablakok, gótikus szobrászat
- Az egyház megújodása
- A gótika sokszínűsége Európa országában

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- az európai kultúra első nagy korszakainak szellemi és társadalmi hátterét (antik mitológia, kereszténység),
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a tanult művészettörténeti korokban, korszakokban, – a római kortól a gótikáig a stílusok magyarországi vonatkozásait, itteni megjelenési formájukat, jelentőségüket,
- azokat a múzeumokat, régészeti parkokat, műemlékeket, ahol személyesen tanulmányozhatja a tanult stílusok emlékeit.

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére, – a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi és térbeli áttekintésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló figyelmének ráirányítása a világtkép és a képzőművészet viszonyára, a művészet kultúrában és a társadalomban betöltött helyére, a művészet folytonosságnak és korról korra változó jellegének az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek bemutatása. – Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása, a kitartó, módszeres munkavégzésre való nevelés.

A művészet saját múltjához, hagyományához való viszonyának megismerttetése.

Tananyag

A reneszánsz előzményei – trecento

- Művészet az itáliai városállamokban
- A szellemi megújulás első jelei
- Vallási és világi építészet

- A plasztika és festészet az új igények szolgálatában
- Új stílus születése

A korai reneszánsz – quattrocento

- Kereskedők és mecénások
- Új keresztény művészet
- Vallási hagyomány és antik kultúra
- A művészet és a természettudományok viszonya
- Művészet és humanizmus

Az érett reneszánsz – cinquecento

- Az itáliai udvarok és az antik világ
- Városi palotaépítészet és a megújuló egyházi építkezések
- A pápaság és a művészetek
- A reneszánsz művészet Itálián kívül

A reneszánsz alkonya – manierizmus

- A manierizmus fogalma, jellemző stílusjegyei
- A manierizmus Itáliában, Spanyolországban és a Németalföldön

A barokk művészet

- A katolikus egyház diadala
- Az új szellemiség hatása az egyházi építészetre, festészetre, szobrászatra
- Európa világi építészete a királyi udvarokban
- A barokk festészet Itáliában, Spanyolországban
- A holland festészet aranykora
- Új témák, új megrendelők, új műfajok, portré, tájkép, életkép, csendélet

A rokokó művészete

- Művészi érzékenység, frivolitás, elegancia
- A rokokó és a vallásos művészet
- A rokokó portréművészete

A klasszicizmus

- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások
- Új művészet az antik világ bővületében
- A klasszicizmus építészetének, szobrászatának, festészetének áttekintése

A romantika

- Szubjektivitás, erős érzelmi töltés
- A napóleoni birodalom
- A romantika az irodalomban, a filozófiában, a zenében

- A romantika Európa országaiban

A realizmus

- Valóságfeltárás, társadalomkritika
- A realista portréművészet és tájképfestészet

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, korszakokban,
- az egyes korszakok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait, – a reneszánsztól a realizmusig terjedő korszak változásainak jellemző törvényszerűségeit, célkitűzéseit, a művészeti tradícióhoz, a valósághoz, valamint az esztétikumhoz való viszonyát,
- a tanult korszakok művészetének jellemző, kedvelt témáit és azok ikonográfiai változásait.

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- műalkotásokat elemezni tartalmi és formai szempontból.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló világos kifejező és érvelési képességének fejlesztése, az ismeretek a tanuló életébe és munkájába való beépülésének, felhasználhatóságának biztosítása.
- Az összehasonlító elemzések során a korok, korszakok kapcsolatainak, kölcsönhatásainak, egymásra épüléseinek kiemelése.
- A modern művészet létrejöttének, fő művészi és társadalmi problémáinak, kérdésvetéseinek megértetése.

Tananyag

Az impresszionizmus

- Új utak, új művészi szabadság
- Szemléleti forradalom a modern festészet történetében
- Pillanatnyi benyomások, érzések, hangulatok

Posztimpresszionizmus –

Pointillizmus

- Az ösztönök felszabadítása
- A belső lényeg megragadása

A századforduló építésze és képzőművészete

- Ipari forradalom – új igények, új anyagok, új építészeti feladatok
- A historizmus, akadémizmus, eklektika
- Szecesszió
- Szakítás, szembefordulás az akadémizmus világával

A XX. század első fele

- A klasszikus modernség, a klasszikus avantgarde irányzatai

Expresszionizmus

- A primitív művészet felfedezése

A fauvizmus

Kubizmus

- A látvány felbontása mértani alapformákra
- Autonóm képalkotás
- Újítások az építészetben

Organikus és funkcionalista építészet Futurizmus

- Gépek kultusza. Mozgás, dinamizmus

Absztrakt művészet

- Utalásszerű kapcsolódás a külső tárgyi világhoz
- Megszületik a nem ábrázoló, nem tárgyi és nem figurális művészet
- *Művészet a két világháború között*

Konstruktivizmus

- Geometrikus alakzatok síkon és térben
- Festészet, függőleges, vízszintes irányok, tiszta színek

Dadaizmus

- Antiművészet, a háború ellen, az esztétikai és erkölcsi konvenciók ellen
- A konceptuális művészet előfutára

Szürrealizmus

- A belső felszabadítása, automatizmus

Bauhaus

- Az építőműhely. Előkurzus – kézműves mesterség – ipari formatervezés

Művészet 1945-től napjainkig

- A modernség megújítása

Absztrakt expresszionizmus

- Felfokozott érzelmi hatások
- Tasizmus, akciófestészet

Pop art

- Jóléti társadalom, reklámok, tömegtermékek, társadalomkritika

Hiperrealizmus

- Fényképszerű valóságűség

Op-art, kinetikus művészet

- Tiszta optikai hatások, tiszta szerkezetek – mozgás, fényeffektusok

Minimal art, konceptual art

Gondolati tartalmak feltárása

A kreatív gondolat fontosabb, mint maga a mű

Napjaink művészete – kortárs művészet

- Land art, body art, performance, happening, totális művészet ... – Az építészet új útjai
- A posztmodern változatai

Vizsgamunka készítése

- Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
- egyes kiemelkedő műalkotások befogadás–történetét és utóéletét,
- a tárgy– és környezetkultúra alkotásait, ezek forradalmian megváltozó esztétikumát és funkcionalitását a 19–20. században,
- az egyes irányzatok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait, – a modern művészet létrejöttének főbb állomásait, motivációit, korabeli fogadtatását.

Legyen képes:

- a megismert művészettörténeti irányzatok időrendi áttekintésére, összehasonlítására, értékelésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban, – műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából, sikeresen alkalmazni az összehasonlító műelemzés eszközét,
- érteni és értékelni a művészet kísérletező megnyilvánulásait, felbecsülni ezek jelentőségét a későbbi korokra nézve.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- az elemi ábrázolási módozatokat (konvenciókat), s ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
- a művészettörténeti korok, korszakok, irányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait.

A tanuló legyen képes:

- műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából,
- eligazodni és szelektálni a tárgy– és környezetkultúra világában,
- az egyes művészettörténeti korokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- a megismert művészettörténeti korok időrendi áttekintésére.

A művészettörténeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatait az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, az építészetről, a képzőművészeti ágakról – grafikáról, festészetről, szobrászatról –, a képzőművészeti ágak műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat. A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:

- művészettörténeti alapfogalmak,
- a művészettörténet helye és szerepe a tudományok között,
- a képző- és iparművészet ágai, műfajai,
- a képzőművészeti ágak és műfajok kapcsolata, kölcsönhatása,
- a művészet kezdetei, az őskori művészet,
- az ókori Egyiptom, Mezopotámia művészete,
- Kína, Japán, India, Afrika művészete,
- a prekolumbiánus művészet,
- Kréta, Mükéné művészete, a görög művészet szellemisége,
- etruszk és római művészet, Bizánc művészete,

- a népvándorlás korának művészete,
- a román és a gótikus kor művészete,
- a reneszánsz művészete,
- a barokk és rokokó művészete,
- a klasszicizmus, romantika és realizmus művészete,
- az impresszionizmus és posztimpresszionizmus művészete,
- a századforduló építésze és képzőművészete,
- a 20. század első felének művészete,
- a két világháború közötti és az 1945 utáni művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri az egyes művészettörténeti korok, korstílusok kifejezési szándékát és módját,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
ismeri fel a művészettörténeti ágak kapcsolatát, képes a műalkotások önálló értelmezésére, elemzésére.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
- analízáló és szintetizáló készség, – összehasonlító készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,
- műelemző készség,
- műfaj- és stílusismeret,
- műtárgyismeret, – fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, – a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kifejező és érvelési képesség.

[Továbbképző évfolyamok](#)

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, formanyelvüknek és stílusjegyeiknek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

Primitív művészet egykor és ma

- Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete
- Észak-, Közép- és Dél–Amerika indián kultúrái –
Hitvilág, stílusok, szertartások, testfestés, tetoválás

A primitív művészet hatása a magas művészetre

- A XX. századi izmusok és az ősművészet, illetve primitív művészet
- A primitív kultúrák és napjaink művészete

Népművészet

- A népművészet fogalma, megközelítése
- Hagyomány, életmód, szokások, zene, tánc, viselet, tárgyak
- A népművészet tárgyi emlékei Magyarországon
- Életmódváltás és népművészet
- A népművészet napjainkban
- Népművészet és üzlet
- Népművészet és turizmus
- Népművészet és politika

A városi folklór

- Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a klasszikus népművészetre
- Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban
- Grafittik, tetoválás
- A szubkultúrák művészete

A naiv művészet

- A magas művészet és a naiv művészet viszonya
- Utak a népművészetből a naiv művészet felé
- A világháborúk művészete: életmód, emlékek, tárgyak

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a teljes művészettörténet főbb korszakait, stílusait, stílusjegyeit,
- a prehisztórikus és a nem európai kultúrák művészetének lényeges sajátosságait,
- a különböző művészeti jelenségek mögött húzódó világnézeti, társadalmi hátteret, – a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a különböző kultúrákban, illetve különböző társadalmi rétegekben.

Legyen képes:

- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggéseket találni a különböző korszakok és kultúrák jelenségei között,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában, – elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- értelmezni a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyát.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek, vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A klasszikus kultúra lényegi vonásainak megvilágítása, irodalmi, mitológiai és történeti forrásainak megismertetése, a nyugati civilizációra gyakorolt hatásainak érzékeltetése. – A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

A görög művészet gyökerei

- Előzmények – a minoszi kultúra
- Hatások – a hellén kultúra kialakulásának körülményei, okai

Az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus művészet

- Hasonlóságok, különbségek
- Kölcsönhatások, egymásra épülés
- A hellén kultúra hatásai Itáliától az Indusig
- Helyi sajátosságok, új kulturális áramlatok

Etruszk művészet

Híd a görög és a római művészet között

Görög hatások és hagyományok

- A római kultúra kezdetei

Római művészet

- Görög, etruszk hatások
- Görög emlékek, görög mesterek Itáliában
- Másolatok, műgyűjtés
- A provinciák művészete
- A klasszikus római művészet hatása a barbár kultúrákra
- Róma hatása a bizánci művészetre
- Róma hatása a korai keresztény művészetre

A reneszánsz mint az antikvitás újjászületése

- Ásatások, tárgyi emlékek
- Antik eszmények, formák és kánonok
- Az antik filozófia újjászületése
- Művészet és humanizmus

A klasszicizmus

- Utazások, rajzok, metszetek
- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások – Gyűjtemények, múzeumok
- Az antikvitás, mint a klasszicizmus alapja
- Az antikvitás a magas művészetben és a hétköznapiakban (ruházat, bútorok)

Az antik hagyományok hatása a XX. századi művészetre

- A klasszicizmus és a szocialista realista építészet és művészet
- Az antik kultúra és a klasszicizmus hatása a Harmadik Birodalom művészetére
- Az antik kultúra hatása napjainkban

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a klasszikus antik művészettörténeti korok és az európai művészeti korszakok lényeges sajátosságait,
- a művészettörténeti korok (korszakok) legfontosabb alkotóit és legjellemzőbb alkotásait, – az antik mitológia, irodalom és történelem legfontosabb epizódjait, szereplőit, – a nyugati kultúra egyes korszakainak viszonyulási módját az antik örökséghez.

Legyen képes:

- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével, – jellemző ikonográfiai témák felismerésére, elemzésére, változatainak értelmezésére.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.

A különböző vallási jelenségek és a képzőművészet kapcsolatának elemzése, az általános

törvényszerűségek és sajátosságok felismertetése.

– Az ideológia alapvetően meghatározó szerepének érzékeltetése minden művészeti jelenségben.

Tananyag

Egyiptom hiedelemvilága, életmódja, kultúrája és művészete

- Sokistenhit
- Az élet folytatása a túlvilágon
- Az Amarna–kor (Ehnaton birodalma) és hatásai

Mezopotámia művészete

- Sumer és akkád művészet és hitvilág
- Babiloni és asszír művészet és hitvilág
- Az ókori Irán művészete és hitvilága

A Közép–Kelet művészete

- Párthusok és Szasszanidák, valamint az Ahura–Mazda–kultusz

Az iszlám művészete

- Az iszlám vallás, világmagyarázat és életszemlélet, valamint a művészet
- Az iszlám gondolatvilág – a távol–keleti bölcsélet és a nyugati eszmerendszerek összehasonlítása

Az ókori és a klasszikus India kultúrája és művészete

- A buddhizmus és a művészet
- A dzsainizmus, a hinduizmus és a művészet

Délkelet–Ázsia művészete

- India és a buddhizmus hatása a helyi kultúrákra

Kína művészete

- A buddhizmus, taoizmus és konfucianizmus hatása a művészetre
- Tibet és Kína hiedelemvilága, kultúrája és művészete

Japán művészete

- A sintoizmus és a művészet
- A zen–buddhizmus hatása a művészetre

Zsidó művészet

- A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet
- A zsidó világszemlélet, a hellén filozófiák és a keresztény gondolatvilág összehasonlítása

A keresztény művészet

- A kereszténység kialakulása, elterjedése és eszmerendszere
- A korai kereszténység és a művészet
- A késő római és a bizánci művészet

A kereszténység és az állam

A kelta kereszténység Írországból és Észak–Angliában

Kultúra, vallás és képzőművészet a Karoling Birodalomban

A keresztény Európa a román kor idején

- A kereszténység és a hatalom
- Hódítások és kereszties hadjáratok

A keresztény Európa a gótika idején

- Fellendülés, pénz és hatalom a városokban
- A gótika virágzása és az egyház

Pogány motívumok a keresztény világban

- A szakrális művészet és a reneszánsz
- A pápai udvar hatása a művészetekre

A reformáció hatása a művészetre

- Az új eszmék hatása az életmódra, kultúrára
- Új megrendelői réteg, új igények, új műfajok

A katolikus egyház diadala

- A barokk művészet gyökerei
- Az ellenreformáció hatása a művészetre
- Új optimizmus, pompa, fényűzés

Keresztény szellemiségű művészet a barokktól napjainkig

- Hittérítés és művészet
- A gyarmatok művészete
- Keresztény eszmeiség és helyi hiedelemvilág keveredése
- Kortárs keresztény művészet

A felvilágosodás művészete

- Ráció és művészet
- Ateista művészet

Művészet az ideológiák szolgálatában

- A szocialista realizmus művészete
- A Harmadik Birodalom művészete

Ideológiák napjaink művészetében

- Szubkultúrák, csoport ideológiák
- Kvázi kultuszok, rítusok
- Magánmitológiák

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korokat és irányzatokat, azok főbb stílusjegyeit,
- a főbb vallásokat, azok mitológiáit, rítusait, teológiáját, legfontosabb szent szövegeit,
- a kereszténység tanítását, történetét, egyházi művészetét,
- a kereszténység helyét, szerepét az európai kultúra egyes korszakaiban.

Legyen képes:

tájékozódni a vallástörténet és a művészettörténet nagy korszakaiban, összefüggések megértésére a kor, a világnézet és a műalkotások kapcsolatában, – önálló, alkotószellemű elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével, – felismerni és elemezni az egyes műalkotások vallási funkcióját, világnézeti mondanivalóját és közösségi szerepét.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A 19–20. századi művészetről tanultak új megvilágításba helyezése, elsősorban a művészet társadalmi funkciója, illetve a társadalmi konvencióval való konfliktusa szempontjából.
- A művészeti törekvések és folyamatok létrejötteinek és társadalmi fogadtatásának megértetése.
- A művészet és a művész definiálásának, lehetséges szempontjainak és problematikájának felvetése.

Tananyag

Realizmustól az impresszionizmusig

- Az uralkodó ízlés "klasszikus felfogása" és a pillanatnyi benyomásokat rögzítő új valóságfelfogás ellentéte

Az impresszionizmustól a fauvizmusig

- A művészet és a nyilvánosság újfajta kapcsolata
- Tudományos megalapozottság – rendszerezésre való törekvés
- Egyéni stílus, expresszív motívumhasználat

Az építészet és az ipari forradalom

- A hagyományos neo irányzatok és az új építészeti mozgalmak
- Az új építészeti feladatok kihívásai és a rájuk adott válaszok

A szecesszió

- Nyílt szembenállás, szakítás az akadémizmus felfogásával
- A szecesszió és az alkalmazott művészetek

Az avantgarde irányzatai és a hivatalos művészet

- A hagyománytisztelő és az úttörő művészet viszonya

Úttörők és epigonok

- Magányos alkotók és iskolák
- Az avantgarde művészet utóélete

Művészet és társadalom

- Művészet és politika
- Direkt módon politizáló agitatív művészet
- Tiltott, túrt, támogatott művészet
- Művészet a rendszerváltás után

Művészet és kommunikáció

- Művészet és manipuláció
- Művészet és üzlet
- A magas művészet és a közönség
- A giccs fogalma

Kortárs művészet

- Klasszikus hagyományok és azok tagadása
- Az akadémikus iskolázottság és az autodidakta művész
- Mesterségbeli tudás és eszköztelen művészet
- "Profi" és "amatőr" művészet
- Művészet és közönség, művészet és a közönség hiánya
- Totális művészet, "mindenki művész"
- Művészet és élet

Vizsgamunka készítése

- Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- a művészet fogalmának „kitágulását” a 19–20. században,
- a művészet társadalmi, ideológiai meghatározottságát, művészet és társadalom konfliktusainak különböző példáit,
- a művész szerepének, feladatának, magatartásformáinak okait és következményeit a különböző korokban.

Legyen képes:

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- ismertetni konkrét példákon keresztül a művészet társadalmi funkcióinak pozitív és negatív vonatkozásait, művészet és társadalom konfliktusainak lehetőségét,
- önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével; más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- tudja olvasni, elemezni a tanult műalkotásokat.

A tanuló legyen képes:

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- reálisan értékelni önmaga és mások munkáját, eredményeit és a sokszínűséget,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- ismertetni az adott kor kiemelkedő alkotóinak munkásságát és elemezni alkotásaikat,
- felismerni koronként jellemző alkotásokat a tárgy- és környezetkultúra világából, – önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

A művészettörténeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a – tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, elemző, összehasonlító képessége, az építészetről, grafikáról, festészetéről, szobrászatról, azok műfajairól, alkotóiról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye, egyéni kutatómunkája.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat. A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:

- primitív művészet egykor és ma,
- városi folklór,
- naiv művészet,
- az antikvitás és hatásai a művészettörténetben,
- hiedelemvilág és művészet,
- vallás és művészet,
- ideológiák és művészet,
- hivatalos művészet és az avantgarde, – művészet és kommunikáció,
- kortárs művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri művészettörténeti korok lényeges alkotóit és alkotásait,
- ismeri a művészettörténeti korok sajátosságait,
- tudja elemezni a megismert műalkotásokat,
- tud összehasonlító elemzéseket végezni,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában, – tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
- képes a pontos önértékelésre.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség, összehasonlító készség,

tervező, gyakorlatias feladatmegoldó készség,

- műelemző készség,
- műfaj- és stílusismeret,
- műtárgyismeret, – fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, – a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök (projektor)

Szemléltető anyagok (képek, szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka- környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végig vitelével.
- A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különbéle képző-és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Kézműves és népművészeti technikák

Mesék jellegzetes történetvezetése

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Mesék, kalandos történetek

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése

- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje – Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése – mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé) – Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek – bábfigurák készítése

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újraterejtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök

- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
- Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- A gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-, guggoló, több- kevesebb figura, árnyképek)
- Mozdulás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel – Emberi figurák és állatfigurák mintázása – különböző mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel) – A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék – évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására, – ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül. – Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése.
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Ábrázolás és tárgyalakotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata

Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei

A formák, színek használatában való jártasság

Kézműves és képzőművészeti technikák

Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása

A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Népművészeti hagyományok, művészettörténeti érdekességek

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok –

Elbeszélés vonalakkal

- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
- Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Kedvenc állatok – állatfigurák és figurális dombormű mintázása
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)

- Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestéssel

Szabadon formálható anyag

- Ünnepek régen és ma
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
- Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása

- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
- Eseménynaptár – képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
- A mi városunk – nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmásé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse – motívumgyűjtés
- Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Növények stilizált megjelenítése (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé – lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
- Pecsét faragása, idolk, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata

- Ismerkedés a gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
- Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Évszakváltás

Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása

Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése

A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája –
Változások az ünnepi szokások körében – páros képek készítése

Megszemélyesítés

- Én és a külvilág – Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai – az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok segítségével)

- Alakoskodások – szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
  - Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)
- Értékelés és kiállítás–rendezés*

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására, – ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása. – A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
- A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek Ábrázolási és tárgyalakotási ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különbéféle képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek

Kézműves és népművészeti technikák

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Elbeszélés vonalakkal

- Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Figuraterejtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok – képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Szabadon formálható anyag

- Agyagedény formálása felrakással
- Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestékekkel, bekarcolt mintákkal – Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján – tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idő feldolgozása

- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával – A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
- A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja – anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő – szimbólumok a különböző kultúrákban
- Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

A tárgykészítés folyamata

- Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból

- A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
- Nemezfigura készítése
- Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a keleti és a mai kultúra esztétikája szerint
- Természetes anyagok, ágak, termékek alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata Ékszerkészítés gyöngyfűzéssel

Évszakváltás

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Megszemélyesítés
- Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgatás lehetőségei
- Zsineggel mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit, – az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat, – a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- a látvány és jelenségek értelmezésére,
- vázlatok készítésére, átírásra,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására, – ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalakítás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása.
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése

Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző-és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

A középkor művészettörténeti érdekességei

Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák

A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései

A tárgyalakítás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák Hagyományos és új médiumok

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetiszöveg – történetábrázolás

- Képzelt utazás (egy középkori városban – illusztrációk különböző rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor hétköznapjainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó – vagy számítógépes feldolgozások)

Környezetábrázolás – hangulatteremtés

- A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)
- kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal – makett készítése vegyes technikával
- Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különböző anyagok felhasználásával

Színharmóniák

- A monokróm színhasználatról a komplementer színpárokig
- Egy főszínről hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész

- Papírmozaik készítése (ókori vagy bizánci minták alapján)
- Üvegablakok
- Rózsaablak – színes kép készítése
- Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával

Képeskönyv

- A mai életünk kódexe
- Cél és célszerűség, a könyvkötés alapfogásai
- A papír tulajdonságai
- Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- Az adott korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- A gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika

- Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerűen formált emberfigurák gipszből, ytong téglából, purhabból)
- Vízköpők. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból) – Figuraterepítés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözképtervezés

Sisak készítése. A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele

- A szín– és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár

- Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
- Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait, – a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét, – a tervezéstől a tárgyalakításig tartó kreatív folyamat részeit, – a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére, – kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos – forma – faktúra és felületminőségek létrehozására,

- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók–tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése.
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása

Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök

Különböző képző-és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

Az ókori antik világ és a reneszánsz művészettörténet érdekességei

Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák

A formai, szintani alapismeretek

A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák Hagyományos és új médiumok

Az előképek megismerése, feldolgozása – tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok Történetábrázolás

- Életképek (reneszánsz palotában; illusztrációk különböző színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

*Tornyok, várak, paloták –
Épületábrázolás tusrajzzal*

- Struktúra – textúra, formaszervezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
- Makettkészítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák

- Tájépek különböző fényviszonyok között – csak színfoltokkal festve – hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellal, krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás – kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
- Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt–krétával, festéssel)
- A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
- Előtér – középtér – háttér (tusrajzok, szénrajzok)
- Öltözéktervezés
- A szín– és az anyagválasztás szerepe
- Fejfedők (bohócsipka) készítése a viselhetőség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Képeskönyv

- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
- Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
- Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben-páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,
Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív–negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín– és forma–variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Arcképtár – Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretű kartonra (saját, választott figurákkal)

- Különböző korú és karakterű emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)

Fény– árnyék jelenségek

- Titokzatos terek létrehozása, a fény–árnyék hatások felhasználásával
- Vázlatok készítése jellegzetes fény–árnyék viszonyok bemutatására
- Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
- Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét, – a tervezéstől a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit, – a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma–, faktúra– és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására, – egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
- A természet– és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
- A stílus– és arányérzék továbbfejlesztése.
- Az önálló kézműves tárgyalakotás technikájának megválasztására, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.

–

A képi műveltség bővítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok

A képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

A barokk művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák

A stíluskorszakra jellemző előadásmódok

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok Történetábrázolás

- Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- Grotteszk, vígjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületek belseje, bútorai
- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmóniák

- Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Öltözék

- Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele
- A szín– és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság

- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
- A perspektíva és az axonometria fintorai (Escher rajzai, térformái. Gyűjtések) – Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból – alulnézet, felülnézet, közletről – és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs

- Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
- Gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár

Arcképek díszes keretben

Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)

A tárgyak egyedi vonásai

- Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyűjtés a németalföldi festmények és mai fotók, installációk körében
- Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja

- Hangszerek
- Klasszikus és saját megoldások
- Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztellkréta)

Vizsgamunka készítése Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait, – a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét, – a tervezéstől a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit, – a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma–, faktúra– és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,

- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek eszköztárát,
- a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
- a rajzolás, festés, terművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a különböző ábrázolási és tárgyalakító technikákat,
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- az alkotói munka végig vitelére,
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására, motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
- szintani ismereteinek felhasználására,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- sokféle eszköz- és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
- konzekvens munkák elkészítésére,
- a művészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására, – a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: Vizuális alkotó gyakorlat

- vizsgamunka bemutatása 15 perc
- helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport. A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgye gyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése, alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság, térformálás, konstruáló és kompozíciós készség, a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata, az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására.
- A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
- A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátíttatása.
- Az elvont gondolkodás, az analizáló–szintetizáló képesség kialakítása, a látás kiművelése és tudatosítása.
- Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése

A látvány pontos megfigyelésére, leképezése

A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására

A képi gondolkodás, vizuális absztrakció

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére

A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása

A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére

A sűrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

- A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
- A népi tárgykultúra tárgyai egyszerű műtermi környezetben
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettől a formáig

- Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Drapéria mozgásban. Fotók készítése szálló, lengő drapériáról, és azok megfestése – A drapéria mint plasztikai elem és jel. Fríz mintázása, gipszfaragás drapériamotívum után, gipszöntések

A térről – síkban

- Rajzolt és festett belső terek – a perspektíva törvényei szerint
- Szobasarok, lépcsőház rajzolása festése
- A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
- A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír–kollázs és grafikai lapok, linó–, papírmetszet)

Rajzi – plasztikai előtanulmányok

- Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)

A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése

- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről – térben

- A külső és belső tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készítése mintázással)
- Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív–negatív formák megjelenítésével

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban
- Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a cavallier axonometria megismerésére
- Vonal a térben. Fém-, spárga- és üvegplasztikák

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével
- Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
- A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése
- A színek keverése

Szokatlan megjelenés

- Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepő formatársításokkal
- Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
- Portré gipsszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző túlzásokkal, torzításokkal *Értékelés és kiállítás-rendezés*

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalgó technikákat, – a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére, motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra, kompozíciós ismereteinek alkalmazására, egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására, a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására, műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.
- Különbéféle illusztrációk készítése.
- A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználattal.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete

Tónusos ábrázolás

A természeti formák átírása

Az anyagszerűség ábrázolása

A tér különböző léptékű megjelenítése

A konstruktivizmusra jellemző stílusjegyek, technikák

Anatómiai ismeretek

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

- Tárgyak, térelemek a szabadban
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák) *A beállítás átformálása*
- A tárgyegyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A szerkezettől a formáig

- Állat- és emberi koponya szerkezetének különféle rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Koponya és változó környezete. Fotók készítése és azok megfestése
- A koponya bonyolult plasztikai problémái. Reliefmintázás, mintázás 1:1 méretben

A térről – síkban

- Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint
- A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz – szén, pittkréta, pasztell, akvarell)

- A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír–kollázs és grafikai lapok, linó–, papírmetszet formájában

Rajzi – plasztikai előtanulmányok

Szobrok, portrék – vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)

A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése

- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről – térben

- Termékek titokzatos szerkezete, pozitív–negatív formái
- A természeti formák szerepe a formatervezésben
- A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter
- Formakövető vonal: a plaszticitás
- Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban
- Művészettörténeti példák tanulmányozása
- Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge–szerkesztés megismerésére

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (falfelület, csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Rajzok élő modell után
- A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok
- Fej rekonstrukció koponya alapján
- Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
- A portrérajzolás és –festés fejlődése a különböző művészettörténeti korszakokban – Portré. Plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalgó technikákat, – a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,

- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére, motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra, kompozíciós ismereteinek alkalmazására, egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására, a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására, műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére, geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
- Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megőrizni.
- A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.
- A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A környezet- és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései

A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok –

Alakrajz

- Csontváz rajza
- Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pácvázlatok)
- Körberajzolások, tükörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása – Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

Átváltozások

- A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
- A mozdulatok értelmezése, újrarajzolása a figura testhelyezeteinek jellemző jegyeinek, térbeliségének kiemelése, torzítása – Új beállítások új nézőpontokkal

Bábfigura

- Wayang–báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu hangja és beszéde, játéktere

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Másolatok készítése a kép egyes elemeiről hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret- és elemváltatások)

A természetben

Vázlatok és festmények készítése a természetben

A plain air–ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache) –
Fotóséták – fotózás a természetben – fotósorozatok kialakítása

Karakterkeresés

- A portrérajolás, a karakter kiemelése
- Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek. Önarcképek
- Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával
- Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása

Népművészet és természet

- Betekintés a magyar népi viseletkultúrába
- Természeti népek technikái. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)
- A népművészet előadásmódjának felidéződése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások

- Fogalompárok szerinti képkötés (vidám–szomorú, haragos–megbocsátó, nyomasztó– feloldó)
- Érzelmi állapotok színben való kifejezése
- A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal
- Realisztikus és absztrakt megközelítés

Emlékmás

- Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzőművészről, annak alkotási módszereiről, műveiről, személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában
- Forgatókönyv, fotódokumentáció *Értékelés és kiállítás–rendezés*

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalgó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra, – kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására, a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására, műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére, geometrikus és természeti formák ábrázolására, a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni, illusztrációkat készíteni.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül.
- A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával. – A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlődő és fokozatosan nehezedő feladatok mentén.
- Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A környezet- és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései

A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai

A nonfiguratív ábrázolás eszköztára

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok Alakrajz

- Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok, agyag- és viaszrokik)

Figura a térben

- Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben
- Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások

- Ülő, fekvő figura rajza
- Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
- A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura

- Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín-tér

- Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba
- Stíluskeresés
- *Karakterkeresés*
- A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése

Érzelmi hatások

- Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban
- Kollázs grafikai kiegészítéssel
- Fogalom párok szerinti képalkotás (mozgalmas – unalmas, harsány – szelíd, haragos – vidám)
- Érzelmi állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás

- Gyerekkori történet
- Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet). Csoportos feladat
- A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése

Vizsgamunka készítése Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a különféle vizuális művészetek jel- és jelképrendszerét,
- a tervezéstől a megvalósításig, vagy a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a sík- és térművészet törvényszerűségeit, műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra, – kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére, – geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,

- illusztrációkat készíteni.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek területén létrejött értékeket,
- a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
- a sík- és térbeli művek, alkotás-sorozatok létrehozásának módjait,
- pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit,
- a fény-árnyék viszonyok törvényszerűségeit,
- a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit,
- az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat.

A tanuló legyen képes:

- eligazodni a művészettörténet korstílusai között,
- az adott témák önálló feldolgozására,
- művészeti ismereteinek alkotó felhasználására,
- *A témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására,*
- konkrét és elvont gondolatok képi-plasztikai megjelenítésére, – portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására, – a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Vizuális alkotó gyakorlat

- a vizsgamunka bemutatása 10 perc
- helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport. A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgye gyüttes,

- festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- sík és térbeli ábrázolási képesség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság, – térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkaasztalok, székek

Tároló polcok, szekrények, dobozok Vizes blokk

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k)

Rajzbakok Festő állványok

Mintázó állványok

Kéziszerszámok

Rajztechnikai eszközök

Rajz–, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles–lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)

Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel

Fényképező, filmfelvevő eszközök

Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya

II. SZÍNŰVÉSZETI-BÁBMŰVÉSZETI ÁG

SZÍNJÁTÉK TANSZAK

A képzés ideje: 12 év

Évfolyamok száma: 12 évfolyam

Óraterv (óraszámok heti bontásban)

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy												
Drámajáték	2	2	2	2	2	2	2	2				
Színjáték									2	2	3	3
Kötelező tantárgyak												
Beszédgyakorlatok			0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1		
Mozgásgyakorlatok			0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1		
Kötelezően választható tantárgyak												
			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabadon választható tantárgyak												
	(2)	(2)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen	2- (4)	2- (4)	4-5	4-5	4-5	4-5	4-5	4-5	4-6	4-6	4-6	4-6

Megjegyzés: a fenti táblázat Összesen rovatában az első számok a minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő dőlt számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A képzés tantárgyai

Főtárgy: drámajáték (2) + (1–6. évfolyam),
színháték (7–10. évfolyam).

Megjegyzés: a főtárgy neve ott és akkor változik, amikor a színháték nevelésben való felhasználása – a drámai-színházi nevelés – mellett hangsúlyossá válhat a színházi (technikai) képzés.

Kötelező tantárgyak: beszédgyakorlatok
(1–8. évfolyam), mozgásgyakorlatok
(1–8. évfolyam).

Kötelezően választható tantárgyak

Megjegyzés: A 7–8. évfolyamon a kötelező tantárgyak magas óraszámú miatt nincs választási kötelezettség (az alábbi tantárgyak – természetesen – választhatók).

vers- és prózamondás (az 1. évfolyamtól választható), bábjáték
(a 4. évfolyammal bezárólag választható), tánc- és mozgásszínházi
tréning (az 5. évfolyamtól választható), kreatív zenei gyakorlat
(az 1. évfolyamtól választható), színházismeret (a 3. évfolyamtól
választható), beszédtechnika (a 3. évfolyamtól választható).

Szabadon választott tantárgyak (a helyi igények és lehetőségek függvényében) Néhány javaslat

pantomim (a 4. évfolyamtól) – a bábjáték tanszak azonos elnevezésű tantárgya,
színháztörténet (az 5. évfolyamtól), színháztechnika (szcenika) (a 7–10. évfolyam),
zenés színházi képzés (a 7. évfolyamtól), dramaturgiai-rendezői ismeretek (9–10.
évfolyam), drámajáték-vezetői ismeretek (9–10. évfolyam).

A SZÍNMŰVÉSZETI-BÁBMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A színművészet területén

Készítse fel a tanulót

- drámai szövegek értő – színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasására,
- különböző színészi technikák tudatos alkalmazására,
- színházi improvizációra,
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel,
- egyes színházi stílusoknak megfelelő színészi játékra,
- különféle szerepek megformálására,
- a rendezői instrukciók mentén végzett munkára,

- más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazására a szerepalkotás során,
- színházi előadások elemzésére, értékelésére.
- Ismertesse meg a tanulóval
- a színházi alapfogalmakat/szakkifejezéseket,
- a drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását,
- a legfontosabb történeti és/vagy kortárs színházi stílusokat,
- a színházi műfajokat,
- a szöveg- és előadáselemzés szempontjait,
- a színészi játék alapvető iskoláit,
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit,
- a színház jelenkori közösségi, társadalmi szerepét,
- napjaink színházi struktúráját.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

1. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsgatantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

Azoknál a vizsgatantárgyaknál, amelyeknél a vizsga tartalmában csoportos gyakorlatsor szerepel, ott a szaktanár a megadott gyakorlatok köréből kiválasztott három különböző gyakorlatsort állít össze, amelyből a vizsgán a vizsgabizottság által kijelölt egy gyakorlatsort kell elvégezniük a tanulóknak csoportos formában, a szaktanár irányításával.

Vizsgatantárgyak a színjáték tanszakon

A művészeti alapvizsga tantárgyai:

drámajáték, beszédgyakorlatok vagy mozgásgyakorlatok. A művészeti záróvizsga tantárgyai:

színjáték, egy választott tantárgy az alábbiak közül

- = beszédgyakorlatok,
- = mozgásgyakorlatok,
- = vers- és prózamondás,
- = tánc- és mozgásszínházi tréning,
- = kreatív zenei gyakorlat,
- = színházismeret,
- = beszédtechnika.

Színjáték és bábjáték tanszakon a fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a színművészeti és bábművészeti ág valamelyik tanszakán vers- és prózamondás, kreatív zenei gyakorlat vagy beszédtechnika tantárgyakból megszerzett művészeti záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

4. Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető. Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból első alkalommal tett művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga.

Színjáték tanszakon beszédgyakorlatok, valamint mozgásgyakorlatok tantárgyból előrehozott záróvizsga, bábjáték tanszakon beszéd és ének tantárgyból előrehozott alapvizsga szervezhető.

5. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsgatantárgyanként különkülön osztályzattal kell minősíteni.

A színházismeret és bábszínházismeret vizsgatantárgyak osztályzatát az előzetesen elkészített írásbeli feladat és a szóbeli vizsgarész osztályzatának számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye

öt tizedre végződik, a vizsgatantárgy végső osztályzatának meghatározásában a szóbeli vizsgarész osztályzata a döntő.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

SZÍNJÁTÉK TANSZAK

A DRÁMAJÁTÉK TANTÁRGY CÉLJA, FELADATA, SZAKMAI KÖVETELMÉNYEI

A drámajáték főtárgy célja, hogy a különböző dramatikus tevékenységformákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejlessze a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, készségeit, gazdagítsa önkifejezési formáit, illetve az egyéni és csoportos kreatív folyamatokon keresztül segítse elő a tanulók szocializációjának folyamatát.

A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül tanuló társaival együtt drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre, társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére, a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára, a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben, érzelmi emlékek felszínre hozására és a szerepjátékokban való kreatív alkalmazására, érzékeny kapcsolatteremtésre és annak megtartására, tiszta és kifejező verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokra, pontos és érzékletes szerepjátékokra társaikkal és egyénileg, kreatív dramatizálásra, a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására, saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára, egyre növekvő intenzitású, tudatosságú és mélységű részvételre a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban,

különböző – felidézett, illetve az emberi világban tapasztalt – érzelmek verbális, vokális, mozgásos, mimikai és a társművészetek eszköztárát is bevonó eszközökkel történő kifejezésére,

összetett művészi üzenetek közlésére különböző anyag-, tér- és mozgásformák együttes alkalmazásán keresztül,

a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében. Ismerje

saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát,

a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét,

a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét,

figyelme tudatos összpontosításának szerepét és módját, a fegyelmezett feladatvégzés feltételeit, társai, önmaga és a felnőtt világ megfigyelésének módjait, ennek szerepét a szerepjátékok során és az improvizációkban,

a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák adta lehetőségeket, használatuk lehetséges módjait,

az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában, az érzelmi emlékezet szerepét, alkalmazásának lehetőségeit a szerepjátékokban,

a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit,

összetett művészi üzenetek közlésének különböző anyag-, tér- és mozgásformák, illetve a szerepjáték lehetőségeit,

a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében.

A DRÁMAJÁTÉK TANTÁRGY VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Drámajáték

improvizáció	2-3 perc
színpadi produkció	
jelenet	3-5 perc
vagy	

előadás 15-25 perc

2. A vizsga tartalma

A drámajáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli *kétfős* jelenet lehet.

A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat. Az egyes tételeknek tartalmaznia kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat.

A vizsgán a tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül. A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített *prózai* színházi produkció (2-3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet.

A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

3. A vizsga értékelése

A drámajáték gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai Improvizáció:

az instrukciók megértése, követése,

együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),

színpadi jelenlét,

figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből),

sűrités képessége,

a jelenet szerkezete, íve (a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés), a színjáték intenzitása, színjátszói kifejezőeszközök, karakterábrázolás (a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, karakter tartása).

Színpadi produkció:

a színpadi helyzetek megértése, az önálló játékok közös játékba illesztése,

együttműködés (a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása),

figyelem, koncentráció,
színpadi jelenlét,

ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás),
a színjáték intenzitása, színjátszói kifejezőeszközök, karakterépítés (a karakter
tartása, tipikus jegyeinek kiemelése), atmoszférateremtés.

A BESZÉDGYAKORLATOK TANTÁRGY CÉLJA, FELADATA, SZAKMAI KÖVETELMÉNYEI

A beszédgyakorlatok tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá,
természetessé válásához és maradásához, az adottságaiknak és képességeiknek megfelelően –
dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

a beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságainak legjobban megfelelő
beszédállapot elérése érdekében,

a követendő és az elvetendő beszédpélda felismerésére hallás alapján,

a durva légzéstechnikai, hangadási és artikulációs hibák felismerésére mások és saját beszédében.
Ismerje

a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat,

légző-, hang- és artikulációs játékokat, gyakorlatokat hangokkal, mechanikusan sorolható szavakkal
és irodalmi szövegekkel,

a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat,
az általában érvényes hangsúlyszabályokat, az artikuláció ritmus- és
tempóformáló szerepét.

Követelmények a tantárgyi program elvégzése után

A tanuló legyen képes (az előbbieken kívül) ismert karakterek hangzásának hiteles
létrehozására, dramatikus és színpadi munkájában az e tantárgy keretében tanultak
alkalmazására.

Ismerje (az előbbieken kívül)

a beszéd dallamának változatait és kifejező hatását,

a beszéd váltásait (erő, magasság, tempó), a
szövegek tagolásának, földolgozásának lehetőségeit.

A BESZÉDGYAKORLATOK TANTÁRGY VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszédgyakorlatok

csoportos gyakorlatsor   10-20 perc

egyéni hangsúly- és hanglejtés-gyakorlat 2-3 perc

2. A vizsga tartalma

A beszédgyakorlatok vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

Légző-, hang-, artikulációs, ritmus- és tempógyakorlatok (játékok) köréből a szaktanár által kiválasztott és összeállított gyakorlatsor.

Egyéni hangsúly- és hanglejtés-gyakorlatok

A szó- és mondathangsúly, a hanglejtés, valamint a hangsúly- és hanglejtés-variációk köréből a szaktanár által kiválasztott és összeállított gyakorlatok.

A szaktanárnak 10 tételből álló tételsort kell összeállítania egyénileg elvégezhető feladatokból.

3. A vizsga értékelése

A beszédgyakorlatok vizsga értékelésének általános szempontjai:

a gyakorlatok, illetve játékok ismerete,   a gyakorlatok

végrehajtásának pontossága,

koncentráció,

együttműködés.

A vizsgabizottság nem értékelheti a beszédállapotot.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszédgyakorlatok

csoporthoz tartozó gyakorlatok 10-20 perc

egyéni hangsúly- és hanglejtés-gyakorlat 3 perc

2. A vizsga tartalma

A beszédgyakorlatok vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

Légző-, hang-, artikulációs, ritmus- és tempógyakorlatok (játékok) köréből a szaktanár által kiválasztott és összeállított gyakorlatsor.

Egyéni hangsúly- és hanglejtés-gyakorlat

Ismeretlen prózai szöveg (részlet) felolvasása a hangsúly és hanglejtés szabályainak alkalmazásával.

A felolvasásra szánt szöveget a szaktanár jelöli ki.

3. A vizsga értékelése

A beszédgyakorlatok vizsga értékelésének általános szempontjai

Csoportos gyakorlatsor:

gyakorlatok, illetve játékok ismerete, a gyakorlatok végrehajtásának pontossága,

koncentráció, együttműködés.

A vizsgabizottság nem értékelheti a beszédállapotot. Egyéni hangsúly- és hanglejtés-gyakorlat (blattolás):

a szöveg tagolása,

a hangsúlyszabályok alkalmazása, a hanglejtésszabályok alkalmazása, a lényeg kiemelése, érdekesség.

A MOZGÁSGYAKORLATOK TANTÁRGY CÉLJA, FELADATAI, SZAKMAI KÖVETELMÉNYEI

A tantárgy célja

- a tanuló felkészítése a csoportos dráma- vagy színjáték-foglalkozásokon történő részvételre;
- az alapvető technikai elemek, a bemelegítés részeinek és folyamatának elsajátíttatása és elméleti megismertetése;
- a próbaállapot elérése csoportkohéziós, speciális mozgásos feladatok, illetve a koncentrációt és a kondíciót fejlesztő gyakorlatok révén;
- az esetleges sérülésektől, az ütközéstől, eséstől, az érintéstől való félelem, illetve tartózkodás kialakulásának megelőzése, elkerülése vagy feloldása a mozgás eszközeivel.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

- a mozgástréning gyakorlatainak koncentrált és pontos elvégzésére, a megfelelő próbaállapot elérésére a tréning gyakorlatainak végrehajtása során, általános bemelegítés megtervezésére és levezetésére. Ismerje a bemelegítés menetének élettani hatásait, a gyakorlatok egymásra épülésének logikai menetét, lehetőségeit, a különböző gyakorlattípusok egymás mellé rendelésének főbb módzatait.

Követelmények a tantárgyi program elvégzése után

- A tanuló legyen képes (az előbbieken kívül) egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning összeállítására, körültekintő levezetésére. Ismerje a mozgástechnikai tréning fontosabb irányzatait, tréningstílusokat, a mozgástechnika tréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében.

A MOZGÁSGYAKORLATOK TANTÁRGY VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgásgyakorlatok 10-20 perc

2. A vizsga tartalma

Csoportos gyakorlatsor

Bemelegítő, térformáló, térérzékelő, dinamikai, egyensúly- és vezetékes, bizalom-, ugrás-, esés- és talajgyakorlatok (játékok) köréből a szaktanár által kiválasztott és összeállított gyakorlatsor.

3. A vizsga értékelése

A mozgásgyakorlatok vizsga értékelésének általános szempontjai:

a gyakorlatok, illetve játékok ismerete,

a gyakorlatok végrehajtásának pontossága (koncentráció, térhasználat, mozgásritmus, mozgáskoordináció, együttműködés).

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgásgyakorlatok 10-20 perc

2. A vizsga tartalma

Csoportos gyakorlatsor

Lépés-, járás-, futás-, ugrás- esés-, talaj-, emelés- és támaszgyakorlatok, dinamikai gyakorlatok (játékok) köréből a szaktanár által kiválasztott és összeállított gyakorlatsor.

3. A vizsga értékelése

A mozgásgyakorlatok vizsga értékelésének általános szempontjai

a gyakorlatok, illetve játékok ismerete,

a gyakorlatok végrehajtásának pontossága (koncentráció, térhasználat, mozgásritmus, mozgáskoordináció, együttműködés).

A SZÍNJÁTÉK TANTÁRGY CÉLJA, FELADATA, SZAKMAI KÖVETELMÉNYEI

A színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet – ezen belül is elsősorban a színjáték – iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a színjátékon keresztül történő önkifejezésre, a színpadi munka alapjainak elsajátítására, valamint a színházi szakmák tevékenységi körének megismerésére. Törekednünk kell arra, hogy az oktatást a tanulók életkori sajátosságaihoz, adottságaihoz, és képességeihez igazítsuk. Mindez természetesen nem azt jelenti, hogy a képzéssel szemben ne lennének tartalmi és formai vonatkozású minőségi követelmények. Éppen ellenkezőleg: a színjáték főtárgy tanításán keresztül a tanárnak arra kell törekednie, hogy a fiataloknak a színházi és színjátékos ismereteket a számukra legérvényesebb és leghatékonyabb módon közvetítse.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

a különböző színészi technikák tudatos alkalmazására, karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel, egyes színházi stílusoknak megfelelő színészi játékra,

más művészeti ágak területéről származó ismereteik alkalmazására a szerepalkotás során, színházi improvizációra, különféle szerepek megformálására,

drámai szövegek értő – színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasására, színházi előadások elemzésére, értékelésére,

a rendezői instrukciók mentén végzett munkára,

a valóságon keresztül értelmezni a színházat, illetve a színházon keresztül a valóságot. Ismerje a drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását, az alapvető színházi szakkifejezéseket,

a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat, a szöveg- és előadáselemzés szempontjait és módszereit,

a színészi játék alapvető iskoláit, a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit, a színház jelenkori társadalmi szerepét, napjaink színházi struktúráját.

A SZÍNJÁTÉK TANTÁRGY VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Színjáték

improvizáció	3-5 perc
színpadi produkció jelenet	5-7 perc vagy
előadás	15-40 perc

2. A vizsga tartalma

A színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli *kétfős* jelenet lehet.

A szaktanárnak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő – legalább tíz kétfős improvizációs feladatból álló tételsort kell összeállítania. A tételsornak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmaznia. Az egyes tételekben meg kell adni a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat.

A vizsgán a tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül.

Az etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciók alapján variációk bemutatását kéri. A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített prózai színházi produkció (2-3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet.

A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködnie.

3. A vizsga értékelése

A színjáték gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai Improvizáció:

Az instrukciók megértése, követése, a színpadi megjelenítés alapvető szabályainak alkalmazása (érthetőség, láthatóság), együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése, rugalmasság – reakció váratlan történésekre), stílusérzék (közös játéktípus kialakítása, a választott stílus megtartása, illetve együttes stílusváltás, vagy a játéktípusok tudatos ütköztetése a kifejezés érdekében, az egyes elemek – gesztus, beszédmód, nyelv, mozgás – egysége),

figyelem, koncentráció,

karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága),

a színjáték hitele (az ábrázolás mélysége, igazságtartalma, személyessége, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása),

az improvizáció „dramaturgiája” (a jelenet indítása, jelenet zárása, cselekményépítés, sűrítés képessége, feszültségteremtés, fordulatok),

atmoszférateremtés, színjátszói
kifejezőeszközök, intenzitás, fantázia
ötletesség, humor.

Színpadi produkció (előadás, jelenet):

koncentráció, figyelem,

együttműködés (a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása),

hiteles játékmód (nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, személyessége, életélmények, tapasztalatok játékká formálása, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása),

a játék intenzitása,

karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága, a karakterábrázolás elmélyítése, személyessé tétele),

stílusérzék (alkalmazkodás a produkció játékstílusához, közös stílushoz illeszkedő színjátékos kifejezőeszközök),

ritmusérzék (a játék tempójának érzékelése, tartása, pontos, társakhoz igazodó tempóváltás),

feszültségteremtés,
atmoszférateremtés.

A TÁNC- ÉS MOZGÁSSZÍNHÁZI TRÉNING TANTÁRGY CÉLJA, FELADATA, SZAKMAI KÖVETELMÉNYEI

A tantárgy célja

a tanulók megismertetése fizikai jelenlétük lehetőségeivel, korlátaival s az ezekből adódó feladatokkal;

a mozgáskoordináció és a fizikai képességek fejlesztésén keresztül az önelfogadás lassú folyamatának segítése;

a nonverbális közlés mód, valamint a testbeszéd megértetése és használhatóvá tétele; a test alkalmassá tétele különböző érzelmi állapotok és helyzetek megjelenítésére s az ez iránt való érzékenységre;

a mozgásban fellelhető szabadságérzet megtapasztaltatása;

színházi helyzetekben történő, mozgásra épülő feladatok ellátására való alkalmasság megteremtése.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

az adott színházi helyzetnek megfelelő mozgásszínházi eszközök megválasztására, karakterábrázolásra a mozgás eszközeivel, mozgásimprovizációra, az improvizáció esetleges rögzítésére. Ismerje az alapvető mozgásművészeti szakkifejezéseket.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes (az előbbieken kívül)

a különböző tánc- és mozgásszínházi technikák tudatos alkalmazására, színészi jelenlét felmutatására mozgásszínházi játékban, tánc- és mozgásszínházi előadások elemzésére és értékelésére, rendezői instrukció követésére, az adott szituáció mozgásban történő megoldására. Ismerje (az előbbieken kívül) a tánc- és mozgásszínház működésének struktúráját, alkalmazási területeit, a legfontosabb történeti és kortárs tánc- és mozgásszínházi stílusokat, a tánc- és mozgásszínházi előadás elemzésének szempontjait, a mozgásszínházi alkotómunka főbb összetevőit, fázisait és menetét, a tánc- és mozgásszínház helyét és szerepét a színházi struktúrában.

A TÁNC- ÉS MOZGÁSSZÍNHÁZI TRÉNING TANTÁRGY VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

I. A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Tánc- és mozgásszínházi tréning

etűd 5-7 perc vagy

előadás 15-25 perc

2. A vizsga tartalma

Tánc- és mozgásszínházi produkció

A produkció választott irodalmi mű vagy zenemű mozgásszínházi adaptációjával, illetve rögzített improvizációval készített két-három fős mozgásetűd vagy csoportos előadás lehet.

A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell szereplőként közreműködni oly módon, hogy a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.

3. A vizsga értékelése

A tánc- és mozgásszínházi tréning gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

mozgástechnika,
karakterábrázolás,
hangulatteremtés, hitelesség
(jelenlét), koncentráció,
együttműködés.

A SZÍNHÁZISMERET TANTÁRGY CÉLJA, FELADATA, SZAKMAI KÖVETELMÉNYEI

A tantárgy a színjáték tanszak célkitűzései közül minél több élő és felvett színházi előadás megtekintésére, a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókinccsének bővítésére nyújt kiemelt lehetőséget. A tanszak általános célkitűzéseinek szellemében a tantárgy lehetőséget teremt arra, hogy a tanulók felkészült nézőkké, tudatos színjátékosokká váljanak.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

felismerni, hogy saját befogadói élményeiket milyen színházi hatások befolyásolják, a színházi előadással kapcsolatos élményeiket, véleményüket világosan, érvekre támaszkodva megfogalmazni,

a megismert fogalmi készlet alapján megfogalmazni egy-egy színházi előadás legfontosabb sajátosságait, jellegzetességeit,

a mások által készített előadások tanulságait saját tevékenységükre (is) adaptálni, a saját csoportjuk által létrehozott előadások sajátosságait leírni,

az előadás készítése közben felmerült problémákat összefüggésbe hozni a színházi előadás általánosabb problémáival. Ismerje

azt az alkotói folyamatot, amelyben egy-egy értékes előadás létrejön,
a legfontosabb „színházi mesterségeket”,
az előadás különböző közreműködőinek szerepét, részvételi módját az alkotói folyamatban,
azt, hogy saját tevékenységének hol a helye, továbbá mi a szerepe az egész előadás
hatásmechanizmusában,
a színházi előadás legfontosabb alkotórészeit, legyen tudatában annak, hogy ezek az elemek
miként kapcsolódnak egymáshoz, hogyan képesek befolyásolni a nézői élményt,
a színházművészet megközelítésére alkalmas fogalmi készlet legfontosabb elemeit.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes (az előbbieken kívül)

felismerni egy-egy színházi előadás meghatározó alkotóelemeit, azok sajátosságait, felhasználási,
kapcsolódási módját,

a színházi előadást a benne érvényesülő (műfaji, stiláris, illetve formai) konvenciórendszer szerint
vizsgálni, értékelni,

a megismert fogalmi készletet saját csoportja színházi tevékenységére is alkalmazni, azaz a saját
munkája során felmerülő problémákra elméletileg is reflektálni,

egy-egy színházi előadást átfogóan értékelni, eljutni az előadás jellemzőinek leírásától, összetevőinek
elemzésétől a színházi műalkotás értelmezésig. Ismerje (az előbbieken kívül)

a színházművészet legfontosabb kifejezőeszközeit,

a műfaji, stiláris, illetve formai konvenciórendszereknek a legfontosabb sajátosságait, felhasználási
lehetőségeit,

a konkrét előadások elemzésében, értelmezésében felhasznált fogalmakat, azok meghatározásait,
kapcsolódásukat, továbbá helyüket, szerepüket a különféle színházi konvenciórendszerekben,
illetve más művészeti, irodalmi, esztétikai fogalmakkal való összefüggéseiket,

az előadás alkotóelemeinek hatásmechanizmusait, azok miként befolyásolják a nézői élményt,
hogyan szolgálják az előadás jelentését.

A SZÍNHÁZISMERET TANTÁRGY VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A művészeti záróvizsga előzetesen elkészített írásbeli feladatból és szóbeli vizsgarészből áll.

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Színházismeret   10 perc

2. A vizsga tartalma

Előadáselemző esszé

A tanulónak a szaktanárral egyeztetett lista alapján választott előadásról előadáselemző esszét kell készítenie. Az előadás hivatásos társulat, színházi műhely vagy diák- illetve gyermekszínházi csoport választott előadása lehet. Az esszét a szóbeli vizsgarész megkezdése előtt legalább 15 nappal be kell nyújtania a vizsgát szervező intézménynek.

A tanuló csak akkor bocsátható szóbeli vizsgára, ha előadáselemző dolgozata megfelelt.

A színházismeret szóbeli vizsga tartalma

A tanuló a szaktanár által összeállított legalább tíz tételből álló tételsorból húz a vizsgán. A tételek tartalma az alábbiakra épül: a színházi előadások összetevői, kapcsolatuk és szerepük az előadásban, az összetevők jelentéshordozó szerepe,

színpadtípusok,
színházi stílusok, műfajok,

a színházi előadások létrejöttének folyamata,
fontosabb színházi mesterségek,

a színházi előadások különböző közreműködőinek szerepe az előadás létrejöttének folyamatában.

3. A vizsga értékelése

Az előadáselemző esszé értékelésének általános szempontjai: a feladat megértése, az ismeretek gazdagsága, a téma kidolgozottsága, megszerkesztettség, nyelvhelyesség.

A színházismeret szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

a kérdés megértése, az ismeretek gazdagsága, a téma kifejtettsége, a kifejezés pontossága, érthetősége.

A VERS- ÉS PRÓZAMONDÁS TANTÁRGY CÉLJA, FELADATA, SZAKMAI KÖVETELMÉNYEI

A tantárgy tanításának célja, hogy a tantárgy megismertesse a tanulókkal

azokat a pódiumon előadható népköltészeti és (különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó) irodalmi alkotásokat, amelyek a mindenkori tanulók érdeklődésére számot tarthatnak, előadhatóak és üzenethordozóak,

azokat az eljárásmodokat és műelemzési metodikákat, kommunikációs folyamatokat, amelyek eredményeként eljuthatnak a művek üzenetének megfejtéséhez és a helyes közvetítéshez,

a művészi beszédnek és a nonverbális kifejezésnek azokat az eszközeit, amelyek tudatos működtetésével a tanuló a közönség számára is élménnyé transzponálhatja a megszólaltatott művet,

a különféle előadói stílusirányzatok jellegzetességeit és markáns képviselőik jeles teljesítményét,

a szóközi beszéd, előadás dramaturgiáját, eszközeit és fogásait, a szerkesztés szabályait, a színjátékká formálás törvényszerűségeit, a szakrális és profán szertartásokat és azok összetevőit,

a pódiumi rendezés eszközeit, a látvány, akusztika és térszervezés lehetőségeit; továbbá ösztönözze a tanulókat arra, hogy

műveket válogassanak, irodalmi műsort szerkesszenek, szertartásjátékot komponáljanak, faggassák, elemezzék a műveket, nekik és koruknak szóló üzenetet keresvén bennük, próbálják ki önmagukat különféle nyilvános fórumokon, vers- és prózamondó versenyeken,

vegyenek részt kommunikációs készségüket fejlesztő drámapedagógiai gyakorlatozásokon,

járjanak előadóművészi estekre, szertartásokra, oratórikus előadásokra, s keressék az alkalmat, hogy minél több ilyen témájú lemezt és videót hallgassanak, nézzenek.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

alkalmazni a légző, artikuláló, beszédtechnikai gyakorlatokat,

alkalmazni a művészi beszéd és a testnyelv kifejező eszközeit, hogy az olvasás során megértett költői, írói üzenetet sajátjukként tudják átadni a hallgatóknak, a közönségnek,

a szöveget elemezni és azt megfogalmazni, miért fontos neki a választott alkotás, és mit kíván azzal üzeni a befogadónak,

előadni kb. 20 szabadon választott művet, önállóan és verskompozícióban is (verset és prózát – népköltészeti és különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó irodalmi alkotásokból válogatva),

egymás teljesítményét elemezni, körültekintően értelmezni.

Ismerje

azokat az irodalmi kommunikációs módszereket, amelyek segítségével képes megfejteni a szöveg rejtett, metaforikus üzenetét,

a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket (azok érzelmi-gondolati és eseményes-cselekményes voltának függvényében),

azokat az improvizatív, kreatív gyakorlatokat, amelyeket az előkészület stádiumában játszanak a kommunikációs készség fejlesztése érdekében,

a hatásos előadói beszéd komponenseit, készítésének és előadásának szabályszerűségeit.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes (az előbbieken kívül)

megfogalmazni szóban és írásban, hogy az adott mű megírására miféle gondolati, érzelmi szándék készítette a költőt, író, s mi az, ami a közvetítő-előadót inspirálja a mű tolmácsolására, újabb műveket megszólaltatni,

megalkotni szerkesztésen alapuló egyszemélyes színjátékukat, továbbá partner segítségével pódiumi térbe helyezni azt (az oratórikus rendezés kívánalmai szerint). Ismerje (az előbbieken kívül)

a szerkesztés dramaturgiai és rendezői szabályait, s legyen képes azokat alkalmazni saját szerkesztői, rendezési gyakorlatában,

a szertartás funkcióját, szertartásokat, a szertartás-játék összetevőit, s mindezek alkalmazási lehetőségeit, módjait,

a szertartás-színház jeles hivatásos és amatőr produkcióit.

A VERS- ÉS PRÓZAMONDÁS TANTÁRGY VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama Vers- és prózamonddás

szerkesztetlen összeállítás 5-7 perc vagy

szerkesztett összeállítás 10 perc

2. A vizsga tartalma

A tanulónak az alábbi összeállítások egyikét alkalmazva kell elkészítenie és bemutatnia egyéni produkcióját.

Szerkesztetlen összeállítás

A tanuló szabadon választott öt művel (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen) készül, a művek összeállításakor nem kell egységes szerkesztői elvet követnie.

A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott produkció(ka)t kell előadnia.

Szerkesztett összeállítás

A tanulónak szabadon választott szerkesztési elvnek megfelelő önálló műsort kell összeállítania. Az összeállítás alapulhat a magyar és a világirodalom alkotásain, dokumentum- és más híryanagyokon egyaránt, tartalmazhat zenét és mozgáskoreográfiát. Az anyagválogatást és a szerkesztést a tanulónak önállóan kell végeznie.

Zene-, illetve hangeffektusok, egyéb technikai eszközök alkalmazása esetén a vizsgán igénybe vehető segítő, akinek személyéről a tanulónak kell gondoskodnia.

3. A vizsga értékelése

A vers- és prózamondás gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai előadásmód, beszédtechnika, anyagválogatás, szerkesztés (szerkesztett összeállítás esetén).

SZÍNJÁTÉK TANSZAK

DRÁMA ÉS SZÍNJÁTÉK

A dráma és színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet – ezen belül is elsősorban a színjáték – iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességeik fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.

A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikusan tevékenység élményén, a játék örömein keresztül érjük el.

A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanulórsaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos játék örömét
- a csoportos játék szabályait
- az érzékszervek működésének jelentőségét
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a szerepjátékokban való részvétel élményét
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő– és utánzókéességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét

- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömeinek másokkal való megosztására

Tananyag

Bemelegítő mozgásos játékok

- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Népi kiszámoló– és fogócskajátékok
- Egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Egyszerű mimes játékok tanári narrációra
  - Rövidebb versek, mesék kísérése mozgással

–
–

Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése

- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással
- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás (gyors és lassú) különböző térformákban
- Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése

Beszédgyakorlatok

- Hangok utánzása
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak-, nyelvgyakorlatok)
- Beszédre készítő játékok

Utánzó játékok

- Testtartás és mozgás utánzása
- Hétköznapi tevékenységek utánzása
- Állatok mozgásának utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Mondókák, kiszámolók, találós kérdések
- Mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Énekes–táncos játékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok – Egyszerű szerkezetű drámajátékok

Csoportos improvizációs játékok

- Mondókák, gyerekdalok feldolgozása
- Gyerekversek feldolgozása

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

-
-

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az érzékszervek működésének funkcióját, jelentőségét
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikből legalább egyet)

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pontos érzékelésre a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- legalább egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására – a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos improvizációs játék örömét
- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat
- az alapvető ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket
- egyes drámajátékok szabályait

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő– és utánzókéességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
- kifejezőkészségét

-
-
- helyzetfelismerési képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömeinek másokkal való megosztására

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Fogójátékok
- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Mímes játékok tanári narrációra

Érzékelő játékok

- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása Színkompozíciók összehasonlítása
Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás különböző térformákban
- Futások irányváltoztatással
- Ritmushangszerek és mozgás

Beszédgyakorlatok

- Beszédre készítő játékok
- Beszédgimnasztikai gyakorlatok
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában

Utánzó játékok

- Egyszerű mozgástükrözések
- Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemző gesztusainak utánzása

-
-
- Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Versek, mondókák szöveg nélkül, csak mozgással
- Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egész csoportos és páros munkára épülő drámajátékok
- Vetélkedőjátékok

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények A

tanulók ismerjék

- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat
- a megismert ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket (az újonnan – tanultak közül mindegyikből legalább egyet)
- egyes drámajátékok szabályait

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

–
–

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát
- az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók

- együttműködő képességét
- képzelőerejét
- mozgásos improvizációs képességét
- térbeli tájékozódását
- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- problémamegoldó képességét
- ritmusérzékét
- légzőkapacitását
- hangképzését
- artikulációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
- a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
- társaikkal való együttműködésre
- gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
- a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára
- kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységre

-
-

Tananyag Mozcásgyakorlatok

- Összekapaszkodó, érintésére törekvő, érintés elöl elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok (pl. váll-, térdérintős játékok, nehezített speciális helyzetű fogók)
- Lazító és feszítő gyakorlatok
- Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléscs gyakorlatokban térérzék–fejlesztés körjátékok, lánc–típusú népi játékok
Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttműködve

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tűzfújás), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása
- Fúvójátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fúvása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fúvások
- Indirekt légzőgyakorlatok (pl. „gumibaba” felfújása, leeresztése)
- Hanggyakorlatok
- A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükröződése a hangban) – A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas–mély, halk hangos)
- Egymás hangjának felismerése, utánzása
- Hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)
- Szavak, rövid mondatpárok játékos variálása
- Játékos hangerő–gyakorlatok
- Artikulációs gyakorlatok
- A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése
- A beszédszervek mozgásának „ügyesítése” szavak, szólások ismételtéjével
- Szájról olvasás – kezdetben hangok, majd szavak
- Szóláncok pontos hangzó– és szóvégejtéscs
- Hangsúlygyakorlatok
- A szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
- Az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának hangsúlya

Fantáziajátékok

- Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban
- A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék

Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok

-
-
- Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl. versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban) – Térkitöltő gyakorlatok
- Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok
- Gyermekversek, mondókák ritmus– és mozgásváltással

Dramatikus játékok

- Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
- Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával

Komplex drámafoglalkozások

- Központi figura köré épülő dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyűlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képalírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával)

Követelmények

A tanulók ismerjék a tér használatát és az abban való tájékozódást

a helyszín fogalmát, jelentőségét

- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző– és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Legyenek képesek

- egyszerű képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására
- egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére
- a tanult mozgáselemek összekapcsolására
- az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
- a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére
- a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására
- tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételle

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát

-
-
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a beszédtevékenység részeinek egymásra utaltságát
- a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Fejlessze a tanulók

- figyelem–összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- együttműködő képességét
- verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
- fogalmazási és kifejező képességét
- dramatizáló képességét
- rögtönzési képességét
- elméleti drámaelméleti tudását

Ösztönözze a tanulókat

- figyelmük tudatos összpontosítására
- a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére
- önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
- a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására – önálló verbális megnyilvánulásra
- pontos és kifejező szerepjátékra
- önálló dramatizálásra

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben

- Indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály – típusú játékok)

Lazító gyakorlatok

- Feszítés–lazítás fekvé, állva, ülve
- Az arc ellazítása, „kirázása” kilégzés közben

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- A különböző légzéstípusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz)

-
-
- A célszerű beszédlevegés folyamatának ismertetése
- Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben
- Zörej nélküli belégzést követő kilégzés a laza testtónus megőrzése mellett
- Kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40–50 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Játékos hangerőpróbálgatás
- Hangok próbálgatása az erős érzelmi–indulati állapotok kifejezésére
- Artikulációs gyakorlatok
- Az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok
- Nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok
- Ritmus és tempógyakorlat
- Versek ütemezése kötött mozgással – Hangsúly– és hanglejtésgyakorlatok
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A kijelentés hanglejtése

Koncentrációs gyakorlatok

- Játékok számokkal
- Kérdés–felelet típusú játékok
- Mozgáskoncentrációs játékok
- Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok
- Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal
- Vakvezető játékok alapváltozatai

Improvizációs játékok

- Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
- Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
- Szituációs játékok (pl. befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával)
- Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban előkészített improvizációkkal

Komplex drámafoglalkozások

- Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül
- Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcseré, kiscsoportos improvizáció, mimes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával)

Drámaelméleti alapok

-
-

Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, főhős, szereplők, helyszín)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását – a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Legyenek képesek

- figyelmük tudatos összpontosítására
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a bizalom megélésére
- érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
- tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
- egy nagyobb lélegzetű vers vagy próza pontos, tiszta, érthető elmondására
- aktív szerepjátékra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az együttérző beleélés szükségességét
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- a feszültség élményét és fogalmát – az analógiás gondolkodás alapjait
- a karakter fogalmát
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat Fejlessze a tanulók légzéskapacitását
- térhez igazodó beszédét – artikulációs képességét
- empátiás képességét
- verbális és nonverbális kommunikációs képességét

-
-
- fantáziáját és kreativitását
- differenciált kifejezőképességét
- fogalmi gondolkodását
- kooperációs készségét

Ösztönözze a tanulókat elfogadó együttműködésre

érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára

a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére

Tananyag Mozgásgyakorlatok

- Versenyjátékok, különböző típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözésszerű játékok a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére
- Különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok
- Testrész–vezetéses futások, páros fogó, a vezetőt követő futás
- Lazító gyakorlatok
- Feszítés–lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlat
- A be- és kilélegzett levegő mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50–60 szótag)
- Hanggyakorlatok
- A térhez igazodó hangerő gyakorlása
- Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (pl. rikkancs, piaci árus, idegenvezető) – Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák
- A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
- Ritmus és tempógyakorlat
- Ütemezés változó tempóban kitalált mozgássorral, tánccal, tapsjátékkal
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- A kérdés hangsúlya kérdőszóval és anélkül
- A kérdés hanglejtése kérdőszóval és anélkül

Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok

- Az arc, tekintet, gesztusok kifejezőképességét fejlesztő játékok, gyakorlatok
- Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
- Üzenetek (pl. utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal

-
-

Fantáziajátékok

- Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
- Képzelt lények megszemélyesítése, beszéltetése
- Belső képek megjelenítése mozgással és beszéddel

Improvizációs játékok

- Szituációs játékok vázlat megadásával
- Különböző karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban
- Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
- Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban

Páros és kiscsoportos kooperációs játékok

- Tükörjátékok
- Távolságtartó játékok
- Szoborjátékok

Ön- és társismereti játékok

- Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására) Egyszerű visszajelzésekre építő játékok

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl. a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum–színház, Hogyan történt? konvenciókkal)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az együttérző beleélés szükségességét
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- az analógiás gondolkodás alapjait
- egyes karakterjellemzőket
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
- a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történetekben

Legyenek képesek

- a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére
- a nonverbális kommunikációs csatornák használatára

-
-
- aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban
- feszültségteremtő drámai jelenetek létrehozására
- beszédüket a térhez igazítani
- pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az elemző gondolkodás lényegét, használatát
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Fejlessze a tanulók

- légzéskapacitását
- kifejező beszédét
- testkontrollját elemző gondolkodási képességét szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét fogalmazási képességét helyzetfelismerési képességét problémamegoldó képességét

együttműködési képességét megfigyelési
képességét

- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére
- kritikus és önkritikus gondolkodásra
- különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
- beszédük és mozdulataik koordinált és kifejező használatára

-
-
- a különböző közlésformák differenciált alkalmazására
- egy–egy életkoruknak megfelelő rövid vers vagy prózai mű részletének bemutatására
- a munkaforma önálló megválasztásra egy–egy probléma feldolgozása során
- életkoruknak megfelelő rangos színházi előadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel

Tananyag Mozgásgyakorlatok

- Futásos és kikerüléssel gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrészt–vezetési futások – Egyensúly–játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában
- Lazítógyakorlat
- Feszítés–lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok – Légzőkapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60–70 szótag) – Hanggyakorlatok
- Hangkitalálás
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
- Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az időtartamra)
- Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel
- Ritmus– és tempógyakorlat
- Időmértékes versek ritmizálása
- Hangsúlygyakorlat
- A tagadás hangsúlyai

Bizalomgyakorlatok

- Vakvezetési gyakorlatok

Improvizációs játékok

- Rögtönzések életkori témákra
- Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések
- Rögtönzések közmondásokra
- Rögtönzések megadott konfliktusra
- Rögtönzések megadott témára
- Rövid monológok különböző élethelyzetekben

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsei, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával

-
-

Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl. riportkészítés, montázs, újrajátszás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által)

Színjátékos gyakorlatok

- A színpadi létezés alapszabályai
- Rövid vers vagy prózai mű részletének önálló előadása
- Rögzített kiscsoportos improvizációk nézők előtt
- A figyelem felkeltése és megtartása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Legyenek képesek

- mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- különböző élethelyzetek kritikus és önkritikus elemzésére
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bizalom fontosságát
- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát

-
-
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Fejlessze a tanulók

- megismerő, önmegismerő képességét
- önfegyelmét, színpadi fegyelmét
- asszociációs képességét
- konstruktivitását elemző gondolkodási képességét kritikai és önkritikai képességét előadói képességeit improvizációs képességét problémamegoldó képességét együttműködési képességét analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önálló döntéshozatalra
- hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
- előrevivő, építő gondolkodásra
- a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
- más csoportok munkájának beható megismerésére
- színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
- színházi előadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Egyensúlygyakorlatok
- Vezetéses gyakorlatok
- Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák légzésszabályozással
- Hanggyakorlat
- Erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel
- Artikulációs gyakorlat
- Szinkronizálás
- Ritmus- és tempógyakorlat
- Az időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskíséréssel
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya

-
-
- Az összetett mondatok hangsúly- és hanglejtés-variációi

Fantáziajátékok

- Irodalmi művek „új címe”
- Képzőművészeti alkotások „előzménye”
- Kevésbé ismert irodalmi művek befejezése, folytatása
- Tárgyak nem rendeltetésszerű alkalmazása

Bizalomgyakorlatok

- Dőléses, billenéses gyakorlatok

Improvizációs gyakorlatok

- Versek indulati tartalmaira épülő improvizációk
- Versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk
- Mozgáselemekből építkező improvizációk
- Rögtönzés zenei effektek beépítésével
Rögtönzések szimbólumok, ellentétek megadásával
- Etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanult konvenciók alkalmazásával)

Ön- és társismereti játékok

- Vélemények közlését és fogadását lehetővé tevő szabályjátékok (pl. mi lenne, ha?, telefon, ilyenek látlak)

Színjátékos gyakorlatok

- Rövid monológ önálló előadása
- Rögzített páros improvizációk nézők előtt
- Kapcsolattartás a partnerrel

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Legyenek képesek

- ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
- egy-egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére
- a beszéd folyamat részeinek tudatos irányítására
- bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére
- a munka eredményének bemutatására
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban – a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében

- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait

Fejlessze a tanulók színházi fogékonyságát

- kritikai és önkritikai képességét más művészetek iránti fogékonyságát
- önállóságát, magabiztosságát

Ösztönözze a tanulókat

- az előző évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására
- kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra
- konstruktív együttműködésre
- drámai művek olvasására
- színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására
- önálló, magabiztos megnyilvánulásra
- más, hasonló művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
- őszinte, építő szándékú kritikai megnyilvánulásokra
- nyilvánosság előtti fellépésre

Tananyag Mozgásgyakorlatok

- Lassított mozgás(különböző helyzetekben)
- A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerő-gyakorlatok
- Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása
- Artikulációs gyakorlatok
- Pontos, laza pergő artikuláció járás, mozgás, fizikai terhelés közben
- Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása
- Ritmus- és tempógyakorlatok – Ritmusgyakorlatok tempóváltással
- Hangsúly-, hanglejtésgyakorlatok
- Az alárendelő mondatok hangsúly- és hanglejtés variációi

Színházi alapismeretek

- Színházi térformák (pl. dobozszínház, körszínház)
- Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai) – A „félre” technikája

- Monológ

Színháti játékos gyakorlatok

- Különböző drámai konvenciók (pl. állókép, gondolatkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében
- Különböző drámai konvenciók (pl. belső hangok, „forró szék”) alkalmazása a szerepépítés folyamatában
- Rögtönzések érzelmi állapotok, színháti játékos stílusok, szöveg megadásával
- Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával

Felkészülés a vizsgára

- Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel
- Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy Rövid előadás létrehozása tanári irányítással

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait
- az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
- a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat

Legyenek képesek

- alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
- munkaformát választani az adott gondolat, érzelem kifejezése érdekében
- a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során
- részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében
- a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt
- az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelő improvizációban, jelenetben vagy színházi előadásban való közreműködésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát
- a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában
- a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- azokat a dramatikus technikákat valamint a társzművészetek alapvető kifejezőeszközeit, amelyek a körülöttük lévő világról való gondolkodásban, véleményalkotásban, s azok kommunikációjában segítséget nyújtanak

Legyenek képesek

- figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre
- társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára – a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben
- személyes élményei felszínre hozására és a szerepjátékokban való alkalmazására
- drámában és színjátékokban a szerepnek és a helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtésre
- pontos és érzékletes szerepjátékokra társaival és egyénileg a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására, kreatív dramatizálásra saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai – szöveg megjelenítésének előkészítésében
- társadalmi, életkori és erkölcsi problémákról szóló drámajátékokban való aktív közreműködésre, valamint a problémák életkorának megfelelő szintű vizsgálatára és megfogalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Dráma és színjáték improvizáció 2–3 perc
 színpadi produkció – jelenet 3–5 perc vagy
 – előadás 15 perc

A vizsga tartalma

A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze: Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2–3 fős jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplők, cselekmény, konfliktus).

A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

A vizsga értékelése

- Improvizáció
- Az instrukciók megértése, követése
- Együtműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
- Színpadi jelenlét
- Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből)
- Sűrités képessége
- A jelenet szerkezete, íve (a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés)
- Színpadi produkció
  - A színpadi helyzetek megértése, az önálló játékok közös játékba illesztése
- Együtműködés (a partner impulzusainak elfogadása, a partner felé irányuló impulzusok erőssége, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
- Figyelem, koncentráció
- Színpadi jelenlét
- Ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás)
- Atmoszférateremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a túlzó karakteres ábrázolás formajegyeit
- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás törvényszerűségeit, hatásmechanizmusát
- az intenzitás fogalmát
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjatekait
- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
- a fokozás, kiállítás, váltás gyakorlatát
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
- az idő múlását, a helyszínváltozást, a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat (etűdön belül)
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát

Fejlessze a tanulók

- koncentrációját
- kezdeményezőképességét
- megfigyelőképességét önmaga és a társak reakcióinak megfigyelése terén
- arányérzékét hatás, idő, tempó, játékmód vonatkozásában
- együttműködési képességét

Ösztönözze a tanulókat

- az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
- közösségi alkotásra
- diákszínjátékos előadások megtekintésére
- drámai művek olvasására
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra – közösségi alkotásra
- színházi előadások megtekintésére felvételtől

Tananyag

Ezen az évfolyamon az alapfokot elvégző, többnyire kamaszkorú fiataloknak a valóságtól a színpadig vezető út megkezdését kívánjuk lehetővé tenni. Önmaguk megismerése, saját személyiségük, képességeik adta lehetőségeik és korlátaik felismerése, a körülöttük lévő világ és a másik ember megfigyelése jelenti a munka első szakaszát. Ehhez szükséges, hogy félelem és gátlás nélküli légkör jöjjön létre a foglalkozásokon, amelyben mindenki képes felszabadultan játszani, ugyanakkor kíváncsian és türelemmel tudja követni társai játékát. Alkotó közösséggé kell, hogy formálódjon a csoport, ahol ki–ki kiteljesítheti a játékban személyiségét. Számos szabályjátékra, koncentrációs gyakorlatra, csoportépítő– és bizalomjátékra van szükség, hogy mindenkinél kialakuljon a felszabadult, egyben koncentrált színjátszói állapot.

Az alapfokú képzés során elsajátítottak tapasztalatait figyelembe véve a hétköznapi életanyagból építkező, kevés szereplős, rögtönzésre épülő etűdök létrehozása, kidolgozása jelentheti a színpad, a színpadi munka felé vezető út következő fázisát.

Szabályjátékok

- Ismerkedő játékok
- Csoportépítő játékok
- Önismereti játékok
- Verbális és mozgásos koncentrációs játékok
- Bizalomjátékok
- Agresszióvezető gyakorlatok
- Feloldó, felszabadító gyakorlatok
- Fantáziajátékok

Szobrok, állóképek –

Egyéni szobrok

- Páros szobrok
- Csoportos állóképek (pl. szobrok, megadott helyszínek, megadott figurák, megadott hangulatok, kapcsolatok pillanatai – két- és háromszereplős állóképek)
- Történetmesélés állóképekkel
- Drámai tartalmú állóképek (tablók)

Szabályokhoz kötött szituációs játékok

- Szinkronjátékok
- Hotelportás
- Ismételd a mozdulatot – Lavina
- Stoppos játékok

Hangjátékok

- Történetmesélés hangokkal
- Atmoszférateremtés hangokkal
- Hangjátékok helyzetre, témára

Spontán improvizációk

- Csoportos (egyidejű, egyénre épülő) improvizációk
- Spontán improvizációk egyéni vagy páros munkában, az improvizáció alapszabályainak betartásával (légy jelen; tartsd a szabályokat; tartsd a kapcsolatot; abba ne hagyd; ne nézz ki)

Etűdök

- Etűdök szöveg nélkül
- Etűdök szöveghelyettesítő eszközökkel
- Etűdök tárgyak használatával

- Etűdök megadott szövegre
- Etűdök vágyképekre, álmokra, félelmekre, konfliktusos élethelyzetekre
- Etűdök indítása, fordulatai, tetőpontja, lezárása
- A kontraszt szerepe, alkalmazása; az ellenpont–technika
- Etűdök túlzó, elrajzolt, szélsőséges játékmódban
- Etűdsorozatok szerkesztési elvei
- Etűdsorozatok összeállítása önálló munkában

Mozgásgyakorlatok

- Versenyjátékok és egyéb játékfajták: különböző típusú, a korábbi évek anyagában szereplő játékok ismételt feldolgozása a színházi jelenlét elvárásainak megfelelő intenzitással
- Lépés– és járásgyakorlatok: karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különböző típusú lépés anyag és járásgyakorlat esetén
- A gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása tervezési feladatban

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Kapacitásnövelés (90–100 szótag)
- Légzésszabályozás növekvő szólamokkal
- Koncentrációs légzőgyakorlatok a figyelem megosztásával (pl. kötött mozgássor végrehajtása közben)
- Hanggyakorlatok
- A hangerőt szabályozó gyakorlatok (folyamatos és fokozatos erősítés és halkítás)
- A hangmagasságot szabályozó gyakorlatok
- Fizikai állapotok és azok változásának tanulmányozása hangadásban
- Artikulációs gyakorlatok
- A pontos, pergő artikuláció gyakorlása folyamatos szövegmondás közben
- Artikulációs gyakorlatok suttogva és hang nélkül
- Ritmus– és tempógyakorlatok
- Időmértékes versek gyakorlása néma szövegmondással, ritmizálva
- Verssorok fölismerése ritmusképük hallatán
- Saját és a társak nevének fölismerése azok ritmusa alapján
- Gyakorlatok a tempó fokozásával és csillapításával
- Hangsúlygyakorlatok
- Az értelmi–, érzelmi hangsúly tanulmányozása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás szabályszerűségeit
- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban

- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjatekait
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
- a fokozás, kiállítás, váltás eljárásait, hatását
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
- az idő múlását, helyszínváltozását, figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát Legyenek képesek
- a túlzó, szélsőséges, elrajzolt játékmód verbális és nem verbális eszközeit a kifejezés érdekében mozgósítani
- gesztusok felnagyítására, túlzó mimikára, karakteres megszólalásmódokra
- saját testi adottságaik, személyiségük szerint fogalmazni
- alkalmazni az idő múlását, a helyszín változását, illetve a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül
- csendben figyelni társaik játékát
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit figyelembe véve társaikkal együtt dolgozni
- a szituáció alapelemeit figyelembe véve improvizálni

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a típus fogalmát, jelentőségét a színház művészetében
- a tipizáló és egyénített ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét
- a túlzó ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét, fokozatait
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl. arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának jelentését, hatását, az ebben rejlő kifejezőerőt
- a történetmesélés színházi lehetőségeit
- a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját
- a szerepek kontextusba ágyazottságának fontosságát

Fejlessze a tanulók

- képességét a koncentrált állapot megtartására
- a befelé figyelési képességét
- a helyes önértékelését, önkritikáját
- az odaadó, önfeledt, mégis tudatos játékképességét
- a vitakészségét, az érvelés kultúráját
- az ötleteinek, gondolatainak artikulációját
- a nyitottságát, empátiáját

- a felelősségérzetét a közösségi alkotás és annak produktumai iránt Ösztönözze a tanulókat
- az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
- saját ötleteik megfogalmazására, megvalósítására, önálló alkotásra a foglalkozásokon
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
- közösségi alkotásra, azok bemutatására
- diákszínjátszó előadások, fesztiválok megtekintésére
- színházi előadások megtekintésére
- a színházi portálok figyelemmel követésére
- a látottak, olvasottak értelmezésére, megbeszélésére

Tananyag

A 8. évfolyam során végzett munka célja, hogy a tanulók legyenek képesek típusfigurákat, tipikus élethelyzeteket megjeleníteni improvizációkban és rögzített jelenetben egyaránt. Ismerjék meg és bátran használják a túlzó játékmód színjátékos eszközkészletét. Tudjanak lényegi vonásokat sűríteni és kiemelni. Előtérbe kerülnek az együttes játék, a közösségi alkotás munkaformái, mint a kórusos megszólalás, csoportos improvizáció.

Szabályjátékok

- Összetett, többirányú figyelmet követelő koncentrációs gyakorlatok
- Ön- és társismereti játékok
- A bizalomgyakorlatok összetett változatai

Improvizációk típusfigurákkal

- A lélektani típusok a hétköznapokban, típusfigurák megfigyelése
- Hétköznapi típusok megjelenítése: jellemzőik sűrítése
- Egyéni típusfigura–tanulmányok
- Hétköznapi típusfigurák különböző szituációkban
- Típusfigurák típushelyzetei

Színjátékos eszközök fejlesztése

- A színészi kifejezőeszközök elkülönített használatára rávezető gyakorlatok
- A gesztusok felerősítésének, a megszólalások felhangosításának gyakorlatai
- A váltás technikái
- Kórusgyakorlatok
- Térérzékelés, térhasználat gyakorlatai

Etűdök, improvizációk

- Csoportos improvizációk
- Etűdök típusfigurákkal
- Etűdök tipikus élethelyzetekkel

- Páros, hármas és csoportos improvizációk felkészüléssel és felkészülés nélkül, a szituáció több alapelemének megadásával
- Etűdök műalkotás (festmény, fotó, zene) alapján
- Etűdsor adott figurákra
- Jelenet építése

Drámaórák

- A színpadra állított alkotás erkölcsi problémáit feldolgozó drámamunka
- A próbamunka során felmerült problémákat feltáró drámamunka

Mozgásgyakorlatok

- Gyakorlattervezés: különböző típusú gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színpadi elvárások figyelembevételével
- Tréningtervezés: egy adott feladathoz szükséges tréning megtervezése, s önálló levezetése, önálló, a saját színházi feladatának megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Beszédgyakorlatok –

Légzőgyakorlatok

- Kapacitásnövelő gyakorlatok legfeljebb 100–110 szótag
- Légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben
- Légzőgyakorlatok a suttogott és a hangos beszéd váltogatásával)
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerőgyakorlatok
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok
- A lágy/meleg hangvétél; a kemény/hideg hangvétél; a hangerő és a hangmagasság váltásai szöveges gyakorlatokban

- Az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének tanulmányozása, megszólaltatása
- Artikulációs gyakorlatok
- A suttogott és a halk beszéd célszerű artikulációja
- Gyakori artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- A beszédtempótól, hangerőtől és –színtől független, pontos, kifejező artikuláció gyakorlása
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmusjátékok hangos és néma szövegmondással
- A hangsúlyos verselésű és az időmértékes versek gyakorlása; egyszerű prózai szövegek ritmizálása
- Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok
- Az érzelmek hangsúlyai
- A szórend és a hangsúly kapcsolata

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tipizáló és egyénített, a túlzó és személyes ábrázolásmód sajátosságait, különbségeit, viszonyát, eszközkészletét
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl. arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának gyakorlati alkalmazását
- a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
- egy előadás feszültségének, fordulatainak, a kezdetnek és végnek jelentőségét
- a történetmesélés színházi eszköztárát
- az előadásra készülést, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját

Legyenek képesek

- alkalmazni a tipizáló ábrázolás eszközeit
- a színészi váltás alapttechnikáinak alkalmazására
- egyes színészi kifejezőeszközök együttes és elkülönített használatára
- személyes élményeiket, gondolataikat figurába, jelenetbe fogalmazni
- a kontextust figyelembe véve rögtönözni
- instrukciókat az improvizációba építeni
- különböző munkaformákban együtt dolgozni társaikkal
- ötleteiket az alkotófolyamathoz igazítani, mások ötleteit eljátszani
- jelenet nyitni és zárni, jelenetet építeni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- tipizáló ábrázolásmód mélyítésének, egyénítésének lehetőségeit
- a kellékhasználat szabályszerűségeit, alapelveit

- a jelmez figurateremtő jelentőségét
- a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
- az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
- az elmélyítés technikáit (figurák előélete, jelenet előzményei, feszítő körülmények, cselekvések, döntések következményei)
szó és gesztus ellentmondásának jelentését és hatását
a drámai dialógus sajátosságait

- az egyszerű státuszjátékokat

Fejlessze a tanulók

- képességeit az érzetek felidézése terén
- verbális kifejezőerejét
- érzékenységét
- toleranciáját
- konfliktuskezelő képességét
- megjelenítési képességét az összetett, ellentmondásos figurák és helyzetek ábrázolása során

Ösztönözze a tanulókat

- önálló alkotásra egy előadás elkészítésének során
- a diákszínjátás legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
- különböző műfajú színházi előadások megtekintésére
- jelentős színházi alkotások megtekintésére felvételtől
- az ismertebb színházi folyóiratok olvasására

Tananyag

A típusfigurák egyéni vonásokkal való felruházása (egyénítése) a jellemábrázolás felé tett jelentős lépés: a tanév első szakaszában ezzel foglalkozunk – tudva azt, hogy az egyénített típus nem azonos a jellemmel. Az embert megmutatni változásai folyamatában, fejlődésében, a vágyaival és törekvéseivel, kinyilvánított akaratával és titkaival, érzelmeivel és gondolataival – mindez a színészi munka magasiskolájához tartozik. Ezt az alapfokú művészeti képzés során csak elemeiben sajátíthatják el a tanulók.

A jellemábrázolás felé törekedve ismerik meg a realista–naturalista játékmód színészi eszközkészletét, és azokat az eljárásokat, amelyek segítségével elmélyíthetik, gazdagíthatják és árnyaltabbá tehetik az ábrázolást. Megtapasztalják a szöveg és a nem verbális jelek ellentmondásainak jelentését, az ebben rejlő kifejezőerőt, és képessé válhatnak összetett jelentés színjátékos megfogalmazására, annak megértésére. Ellentmondásos és szélsőséges érzelmeket követelő élethelyzetekben hitelességre törekedve tudnak megnyilvánulni. Megvizsgálják az emberi cselekedetek mozgatórugóit, a kommunikáció természetét, ezáltal gazdagodik önismeretük és emberismeretük.

A típusfigurák egyénítése improvizációkban

Típusfigurák atipikus helyzetben

Egyéni jellemrajz–tanulmányok

Egyazon figura különféle helyzetekbe helyezésével

Jellem változását ábrázoló etűdsor

Etűdök a figura „háttérének” kidolgozására

A realista–naturalista játékmód sajátosságai, eszközkészlete

A drámai feszültség növelésének technikái

Egy drámai mű jelenetének kapcsán a lélektani háttér kidolgozása

Az élményfelidőzés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségei, technikái

A színjáték hitelességének feltételei, törvényszerűségei

A színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”) „belülről kifelé”: az érzetektől a kifejezésig
„kívülről befelé”: a cselekvéstől az érzetekig, állapotig

A kellékhasználat szabályszerűségei, alapelvei

A kellékhasználat gyakorlatai

Etűdök kellékekkel

A jelmez figurateremtő jelentősége

Színjáték jelmezben

Szó és gesztus ellentmondása a színészi kifejezésben

A drámai dialógus természete

Emberi taktikák és stratégiák: páros vagy csoportos improvizációk egy cél elérésének különböző stratégiáira

Emberi taktikák és stratégiák: fórum–színház

Egyszerűbb státuszjátékok

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kellékhasználatra épülő rögtönzések gyakorlatát
- a jelmez figurateremtő jelentőségét
- az élményfelidőzés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit

- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
- a drámai feszültség növelésének technikáit
- egy-egy jelenet lélektani háttérének jelentőségét
- a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
- a drámai dialógus sajátosságait

Legyenek képesek

- egyszerűbb státuszjátékokat játszani
- a rögtönzések visszaidézésére, újraformálására, csiszolására
- önállóan, tanári instrukciók nélkül alkalmazni a sűrítés, drámai feszültség növelésének egyes technikáit
- kelléket használva improvizálni – jelmezben improvizálni
- hitelességre törekedve játszani
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek valamelyikének alkalmazására
- emberi taktikák és stratégiák jelentbe emelésére
- típusfigurák elmélyítésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a stilizáció eljárásait
- szimbolikus ábrázolás eljárásait
- a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl. belső monológ, szereplők elő- és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus)
- a szerep felépítésének nélkülözhetetlen feltételeit (pl. szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
- a jellemábrázolás legfontosabb követelményeit
- a cselekvő elemzés alapjait
- egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
- egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl. tempó, kontraszt, várakozás)
- a státuszok jelentőségét
- a különböző státuszjeleket

Fejlessze a tanulók

- közös célért, közösségekben végzett tevékenységének lelki feltételeit
- szimbolikus színpadi jelek alkotására és értelmezésére irányuló képességeit
- szerepformálási képességeit
- a jeleneteken átívelő folyamatos jelenlét képességét

Ösztönözze a tanulókat

- rendszeres színházlátogatásra (ezen belül diákszínpadi előadások megtekintésére)
- a diákszínházi és az alternatív színházi világ legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
- színházi irodalom és szakajtó olvasására
- az elsajátított színjátszó képességek, készségek, ismeretek közönség előtt történő bemutatására
- legalább egy – a tanultak elsajátítását segítő – színvonalas (élő) színházi előadás megtekintésére

Tananyag

A záró évfolyamon a tanulókkal magasabb szinten ismételjük a továbbképző legfontosabb gyakorlatait, ezáltal tudatosítjuk bennük az általuk és velük bejárt utat, lehetőséget nyújtunk a színjátszó képességek, készségek és ismeretek szintetizálására. Új elem, hogy stilizációval, szimbolikus ábrázolással tudjanak összetettebb, ambivalensebb, egyetemesebb jelenségek kifejezésére kísérletet tenni. Ezáltal elmélyülnek a művészi ábrázolás, színházi jelentésképzés kérdéseiben.

A tanulók megismerkednek a státuszjátékok alapjaival és a bonyolultabb szerkezetű, hosszabb időt igénybe vevő improvizációkkal.

A tanév során készülő jelenetek, ezekből szerkesztett játék vagy előadás egyfajta szintézisre ad lehetőséget, ezzel együtt a képzés során megszerzett tudás alkalmazására: a következetes, igényes színházi alkotómunka megismerésére, annak megtapasztalására, hogy a színházi jelek rendszerében minden elemnek tudatos alkotói szándékot kell tükröznie. Ennek részeként a tanulók a színészi munka mellett kapjanak módot arra, hogy egy produkció létrehozásához szükséges más színházi tevékenységekben is (csoport szinten: az összes alapvető fontosságú színházi munkában) kipróbálhassák magukat.

Szabályjátékok

Ön- és társismereti játékok ("helyem a csoportban")

Összetettebb, nagyobb koncentrációt igénylő bizalomgyakorlatok Fantáziát fejlesztő feladatok a szimbolikus kifejezés jegyében

Státuszjátékok alapjai, „sajátstátusz”-játékok, státuszok váltogatása

Etűdök különböző stílusokban – stílusgyakorlatok

A szerepek, a kontextus, az atmoszféra tartása hosszú improvizációkban

Hosszú improvizációk a stílus, a státusz, a színházi kapcsolat tartásával, illetve ezek tudatos váltásával

A színész játéka – amikor a mozgásé, a gesztusé a főszerep

Gesztikus tartalmak a szimbolikus kifejezés érdekében)

A vokális kifejező eszközök színházi használata

Etűdök zenei motívumok alapján

A különböző auditív színházi eszközök alkalmazása (pl. emberi és zenei hang, zöreij)

A szöveg, mint a stilizáció kiindulópontja (asszociációkeltő alapanyag)

A szöveg, mint vokális alkotás alapja

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
- a cselekvő elemzés alapjait
- egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
- a szimbolikus ábrázolás és a stilizáció gyakorlati jelentőségét, hatását
- a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl. belső monológ, szereplők elő- és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus) illetve feltételeket (szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
- a státusz jelentőségét
- a különböző státuszjeleket
- egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl. tempó, kontraszt, várakozás) – a stilizáció és a szimbolikus ábrázolás színpadi lehetőségeit

Legyenek képesek

- a megszerzett készségek alkalmazására a kifejezés érdekében
- a kifejezés érdekében az „eszköztelen” színpadi létezésről az expresszív játékmódig tartó skálán különböző megnyilvánulásokra
- több jeleneten áthúzódó szerepív ábrázolására
- különböző státuszú figurák megformálására
- jeleneten belül státuszt módosítani
- jellemfejlődés alapszintű bemutatására
- társaikkal kisebb csoportokban önálló jelenetalkotási munkára
- az improvizáció stiláris egységének megőrzésére, a stiláris váltás tudatos használatára
- ötleteiket az éppen készülő jelenethez, illetve a színre állított produkcióhoz, a színre állítás folyamatához igazítani

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a leggyakoribb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
- a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat
- egy jelenet indításának, zárásának, fordulatainak, feszültségének, tétjének gyakorlati jelentőségét és hatását
- a színházi alkotófolyamatot, illetve az együttjátszást szolgáló cselekvésformákat, technikákat
- a szerepépítés legfontosabb módszereit, a színészi játék alapvető iskoláit
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit

Legyenek képesek

- koncentráltan, társaira figyelve, velük együttműködve részt venni tréningeken, próbamunkában, előadásokon
- a színházi improvizációt, mint kommunikációs formát használni az önkifejezésre, a valóság tanulmányozására,
- színházi improvizációra
- az improvizációk elemzésére, értékelésére
- egyes színészi technikák tudatos alkalmazására
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
- alkattól, képességektől függően különféle szerepek megformálására rendezői instrukciók mentén végzett munkára
- drámai szövegek értő, színházi megközelítésű olvasására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Dráma és színháték improvizáció 3–5 perc színpadi produkció – jelenet 5–7 perc vagy
– előadás 15–30 perc

A vizsga tartalma

A dráma és színháték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze: Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli kétfős jelenet lehet. A szaktanárnak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő – legalább tíz kétfős improvizációs feladatból álló tételsort kell összeállítania. A tételsornak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmaznia. Az egyes tételekben meg kell adni a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A vizsgán a tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül. Az etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciók alapján variációk bemutatását kéri. A felkészülési idő 5 perc. Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A produkcióban a tanulóknak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködni.

A vizsga értékelése

- Improvizáció
- Az instrukciók megértése, követése

- A színpadi megjelenítés alapvető szabályainak alkalmazása (érthetőség, láthatóság)
  - Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése, rugalmasság – reakció váratlan történésekre)
  - Stílusérzék (közös játékstílus kialakítása, a választott stílus megtartása, illetve együttes stílusváltás, vagy a játékstílusok tudatos ütköztetése a kifejezés érdekében, az egyes elemek – gesztus, beszédmód, nyelv, mozgás – egysége)
  - Figyelem, koncentráció
  - Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága)
  - A színjáték hitelessége (az ábrázolás mélysége, igazságtartalma, személyessége, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
  - Az improvizáció „dramaturgiája” (a jelenet indítása, jelenet zárása, cselekményépítés, sűrítés képessége, feszültségteremtés, fordulatok)
  - Atmoszférateremtés
  - Színjátszó kifejezőeszközök, intenzitás
-
- Fantázia, ötletesség, humor
  - Színpadi produkció (előadás, jelenet)
  - Koncentráció, figyelem
  - Együttműködés (a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
  - Hiteles játékmód (nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, személyessége, élelmények, tapasztalatok játékká formálása, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
  - A játék intenzitása
  - Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága, a karakterábrázolás elmélyítése, személyessé tétele)
  - Stílusérzék (alkalmazkodás a produkció játékstílusához, közös stílushoz illeszkedő színjátékos kifejezőeszközök)
  - Ritmusérzék (a játék tempójának érzékelése, tartása, pontos, társakhoz igazodó tempóváltás)
  - Feszültségteremtés
  - Atmoszférateremtés
  - Verbális kifejezőeszközök használata

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Színpad vagy dobogók

Egészalakos tükör

Ritmus– és dallamhangszerek CD–
lejátszó vagy magnó Tévé, videó–
vagy DVD–lejátszó
Videokamera

Alapvető fénytechnika (reflektorok, állványok, fény szabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák,
mobil fényforrások)

A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD–k, DVD–k
Tornaszőnyeg

BESZÉD ÉS VERS

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten – könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers– és prózamondás mint önálló pódiumi műfaj iránt.

A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoriterekben keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszéd folyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a vers zenei–ritmikai jellemzőit Fejlessze a tanulók
- hallási figyelmét
- megfigyelőképességét
- ritmusérzékét
- a csoportos munkára való készségét

Ösztönözze a tanulókat

- képességeik megismerésére
- megfigyeléseik megfogalmazására
- versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
- csoportos versjátékokra

Tananyag

Lazítógyakorlat –

Lazítás–feszítés

Légzőgyakorlat

- A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése
- Légzőgyakorlatok hangokkal
- Szabályozott légzés egyszerű szólamokkal, mondókákkal

- Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen

Hanggyakorlatok

- Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)

Hallásgyakorlat

- Egymás hangjának felismerése
- A környezet hangjainak megfigyelése

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás–ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörő mondókákkal
- Szájról olvasás – hangok

Ritmus– és tempógyakorlatok

- Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel
- Kis vers–zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból

Hangsúlygyakorlat

- A szóhangsúly
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédes versek) Követelmények

A tanulók ismerjék

- az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat
- artikulációs és ritmusgyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly–szabályokat

Legyenek képesek

- figyelmüket a saját beszédükre irányítani
- a szöveg zenei–ritmikai elemeinek kiemelésére
- csoportos ritmusjátékokra – csoportban történő vers–előadásra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a célszerű beszédleghzés folyamatát és egyszerű gyakorlatait
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét
- a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit
- az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit
- a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét

Fejlessze a tanulók

- hangszínnel való bánásának képességét
- szabad asszociációs képességét
- hanggal történő karakterábrázoló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a saját és mások beszédének megfigyelésére
- különböző hangulatú szövegekkel való munkára
- kifejezőeszközök bővítésére

Tananyag Légzőgyakorlatok

- Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
- A célszerű beszédlegzés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai

Hanggyakorlatok

- Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
- Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín-játék)
- A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólamokkal, verssorokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Ajak és áll gyakorlatok
- A magánhangzók gyakorlatai
- A szóvégejtés játékos gyakorlatai

Ritmus és tempógyakorlatok

- Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
- Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal

Hangsúlygyakorlatok

- Az állítás (kijelentés) hangsúlya
- Ereszkedő beszéddallam
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A név hangsúlyai
- A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
- Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
- Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása
- A hangulatváltó-pontok tudatosítása
- Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
- Mozgás-improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
- Szöveg és mozgás összekapcsolása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól,– az egyéni választások szabadságával

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a természetes és a szerep–beszédhang jellemzőit
- a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét Legyenek képesek
- légzésük egyszerű szabályozására
- különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
- egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására
- a szövegek tartalmának kifejtésére – a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a természetes beszédhang tulajdonságait
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét
- a saját középhang megtalálásának módjait
- a meseszöveg alapvetéseit
- a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek előadói különbségeit Fejlessze a tanulók
- koncentrációs képességét
- artikulációs ügyességét és pontosságát
- a belső képek előhívását
- a történetmeséléshez szükséges készségeket

Ösztönözze a tanulókat

- az otthoni gyakorlásra
- saját élményeik szabatos megfogalmazására
- mese és novella olvasására
- eredményeik bemutatására
- mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására

Tananyag Légzőgyakorlatok

- Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (vállmelés) nélkül
- Légzésszabályozó gyakorlatok

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Mondókák mellhangon és fejhargon
- A közép hangsáv felismertetése
- Hangelőrehozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája – A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)

Ritmusgyakorlatok

- Ütemezés kitalált mozgással
- Időmérték – ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni...)
- Ritmus a prózában
- A tagolás módzatai

Hangsúlygyakorlatok

- A kérdés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és anélkül
- Közbevetések
- A mesélő és a beszélő elkülönítése
- Értelmi és érzelmi hangsúlyok
- Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata

A szöveggel való munkák

- Közös mese–költés (pl. egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása)
- Így mesélte anyukám – kedves mesék után–mondása
- Saját élményű történetek és viccek mesélése
- Mesélési technikák felismerése
- Közös mesemondás, dramatizálással
- A szereplők elkülönítése, megszólaltatása
- Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd

Mesehallgatás, meseolvasás

- Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangos–könyv vagy mese–lemez segítségével
- Régi és új „mesék” olvasása (népmesék, majd rövid műmesék)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kérdés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
- a szereplők elkülönítésének néhány variációját

- az alapvető testbeszéd–formákat

Legyenek képesek

- széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
- rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal – a koncentráció szerepét a beszédben

- a vers–kommunikáció fogalmát
- a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit
- a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit
- a balladamondás sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- ritmusérzékét
- kommunikációját
- a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
- képi fantáziáját
- előadói technikai tudását

Ösztönözze a tanulók

- eleven hanghasználatát
- produktív fantáziáinak előhívását
- önálló szövegválasztását
- „házi” vers– és prózamondó alkalmainak szervezését
- önálló véleménynyilvánítását

Tananyag Légzőgyakorlatok

- Szöveges gyakorlatok mozgás közben
- A lopott (pót) levegővétel technikája

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- A j–l–r hangok gyakorlatai
- Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján – „Szinkron–játék” (szájról olvasás) versekkel

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek ritmizálása – Játék a magyaros versformákkal

Hangsúlygyakorlatok

- A tagadás hangsúlya

Szöveggel való munka:

- Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)
- Vershelyzetek, szituációk – helyzetdalokban, zsánerképekben
- Lírai dalok – hangszín, hangulat, érzelem, tempó
- Ismerkedés a balladákkal – sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Választott nép- vagy vígballada – Kisprózák (műmesék, novellák)
- Vidám, rövid időmértékes versek

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a légzés szövegtagoló szerepét
- beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit
- a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
- a pódiumi kiállítás, megszólalás alapvető ismérveit

Legyenek képesek

- légzésük tudatos irányítására
- oldott, természetes középhangjuk használatára
- saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
- különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására
- felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hallás és beszédállapot kapcsolatát
- a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit
- az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
- a verselemzés előadói központú megközelítését

Fejlessze a tanulók

- hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét
- képzelőerejét
- érzelmi intelligenciáját
- empátikus és műértelmező képességeit

Ösztönözze a tanulókat

- a gesztusok és a mimika természetes használatára
- a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére
- önálló választású szövegek megformálására
- csoportos versműsorokban való részvételre

Tananyag Légzőgyakorlatok

- Fizikai terheléssel
- Koncentrációs légzőgyakorlatok
- Nyelvtörők légzésszabályozással

Hanggyakorlatok

- A térhez igazodó középhang gyakorlatai – Indulati fokozás–csillapítás egyszerű szólamokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására
- A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskíséréssel

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok

- Mondatok hangsúly–variációi – Az indulat és érzelem hangsúlyai Szöveggel való munka:
- Tartalom és forma; gondolati ívek
- Személyes közelítés a szöveghez
- A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
- A megszemélyesítések játékai (párbeszédes versek)
- Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival – az érvelés tagolási technikái
- Erő, dinamika, gondolat a szövegben
- Elbeszélő költemények – (narrátor, több szereplő...)
- Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása
- Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
- a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
- a hangsúly és érzelmi többletek jelentés–módosító szerepét

Legyenek képesek

- alkalmazkodni a térhez
- megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédtechnikai váltások szerepét
- a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit

Fejlessze a tanulók

- figyelemmegosztó képességét – esztétikai érzékenységét
- képközvetítési készségeit

Ösztönözze a tanulókat

- hangi adottságaik eleven használatára
- önismeretük pontosítására
- saját közlésvagyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására
- csoportos és egyéni előadói munkára
- ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre – az irodalmi előadó–művészet fórumainak megismerésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben

Hanggyakorlatok

- Szöveges hangerőgyakorlatok: a középhangerő, az erős és az intim hangvétel
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben

Ritmus és tempógyakorlatok

- Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok

- Összetett mondatok hanglejtése
- A „lebegő” szólamvég

Szöveggel való munka

- Gondolati és leíró versek színei
- Hangszín-váltások, hangerő, tempó, ritmus
- Érzelmek – átélés, és/vagy közvetítés
- Instrukció-adás (pl. egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás mikéntje)
- Saját élmény keresés a versekben
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
- Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása)

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az iskolai kötelezőkön túli önálló választások
- Műballadák

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit
- a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat

Legyenek képesek

- figyelmük megosztására
- érzelmeik kondicionálására
- fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására
- ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására
- önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly–szabályokat
- az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
- a szövegválasztás alapvető kritériumait
- a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket
- a testbeszéd jeleit
- a pódiumi szereplés alapvető követelményeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát

Legyenek képesek

- a beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát – a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
- a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
- a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
- mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására
- önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére – a kommunikációs csatornák eleven használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers

- beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
- vers– és prózamondás 5 perc

A vizsga tartalma A beszéd és vers művészeti alapvizsga két részből tevődik össze:

Beszédgyakorlat–sor bemutatása

Tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított – és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó – gyakorlatsor)

Vers– és prózamondás

–

A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterek) a tanuló által választott két különböző hangulatú vers vagy próza előadása

A tanuló a kötelező memoriterekből választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

A vizsga értékelése

Beszédtechnikai ismeretek:

- a gyakorlatok ismeretének szintje, a megvalósítás pontossága, oldott artikuláció és középhang, tudatos nyelvhasználat

A választott szövegek előadása:

- kifejező megszólaltatás,
- előadásmód,
- kiállítás,
- jelenlét,
- közvetítő erő,
- előadói készségek

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszín jelentésformáló szerepét
- az önálló szövegelemzés ismérveit
- a tartalom kibontásának kreatív formáit

Fejlessze a tanulók

- ritmus- és tempóérzékét
- képességeit érzelmi megnyilvánulásaik megformálására

Ösztönözze a tanulókat

- a rendszeres gyakorlásra
- beszédképességeik, a verbális és nonverbális csatornáik minél változatosabb használatára
- új képességek kibontakoztatására, felfedezésére

–

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Bemelegítő gyakorlatok

Hanggyakorlatok

- Hangerőszabályozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A magánhangzók kapcsolódásainak helyes ejtése

Ritmus- és tempógyakorlatok

- Ritmizálás az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével

Önálló verstechnikai gyakorlatok, játékok

- Versek, népdalok vakszöveggé való használata
- Versépítés (a vers logikájának felismerése)

Szöveggel való munka

- Fokozás, építkezés, poentírozás
- Hogyan mondjunk ma régi szövegeket?
Idegen szavak a szövegben – megoldások
- Kor- és karakteridézés
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Klasszikusokból szabadon választva
- Kortárs versekből való választás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel –
„Ismeretterjesztő előadás” szerkesztése – zenével

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magánhangzók kapcsolódásaira érvényes ejtési szabályokat
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- az önálló szövegelemzés ismérveit

–

Legyenek képesek

- beszédtechnikai ismereteik előadói helyzetben való tudatos alkalmazására
- klasszikus versformájú szöveg skandálás nélküli ritmikus megszólaltatására
- ismert karakter–hangzások megformálására, alkalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat

- a szövegek tagolásának, földolgozásának módozataival
- a beszédtanítás nagy egyéniségeivel

Fejlessze a tanulókat

- hangadási bátorságát és erejét
- előadói önbizalmát, kifejező eszközeit

Ösztönözze a tanulókat

- beszédük rendszeres gondozására
- önkifejező szövegek gyűjtésére, előadására
- versműsorok látogatására

Tananyag Légzőgyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával

Hanggyakorlatok

- Szinten–tartó (bemelegítő) gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A mássalhangzók kapcsolódásának helyes ejtése

Ritmusgyakorlatok

- Gyakorlatok tempóváltásokkal

Szöveggel való munka

A nagy érzelmek verseinek megszólaltatása

Tragikum a közlésben

- Szerelmes versek
- Realista és groteszk szövegek (novellák) – Nonszensz versek
- A tudatos szövegválasztás ismérvei
- Saját mondanivaló megtalálása és kifejezésre juttatása (közlésvágy)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Kortárs versekből való választás
- Kisprózák –egypercesek, prózaversek – Repertoár-építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel – „Ilyenek vagyunk” „önismereti előadás” szerkesztése – zenével

Tájékozódás a beszédtanítás szakirodalmában

Követelmények A
tanulók ismerjék

- a bemelegítő hang-gyakorlatokat
  - a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
  - a beszédtanítás hazai nagyjainak nevét és fontos műveit
- Legyenek képesek
- halkán és suttogva is szöveget mondani
  - önállóan, személyiségükhöz illő verset/szöveget választani
  - csoportmunkában együtt dolgozni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédtechnikai váltások szerepét a kifejezésben
- az önálló versválasztás, feldolgozás ismérveit
- a kifejező előadás kritériumait
- a különböző pódiumi műfajokat

Fejlessze a tanulók – „beszéd-
elemző” hallását

-
- érzelmi rugalmasságát
- előadó–technikai felkészültségét

Ösztönözze a tanulókat

- a változatos hanghasználatra
- a kifejező–eszköztár tudatos használatára
- önálló repertoár–építésre
- csoportos pódiumi előadások létrehozására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

Gyakorlatok suttogott beszéddel

Koncentrációs gyakorlatok figyelemmegosztással

Hanggyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával
- Váltások a beszédben (hangerő, hangszín, hangmagasság)

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás ügyesítő gyakorlatok

Ritmusgyakorlatok

- Prózai szövegek ritmizálása

Hangsúlygyakorlat

- A hangsúly és a szórend viszonya

Szöveggel való munka

- A kifejező előadás ismérvei változó hangulatú, tartalmú szövegekben
- A vershelyzet megteremtése, felidézése, a hangulatváltások gyakorlása
- A tudatos szövegválasztás ismérvei
- Versmonológok – drámai monológok (azonosságok és különbségek)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Kortárs versekből való önálló választás
- Monológok, versmonológok, szerepversek
- Repertoár–építés, gyarapítás

–

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- Szertartásjátékok, oratóriumok, nagyobb lélegzetű irodalmi művek csoportos megszólaltatása
- Vers–színház (új kifejezési formák keresése)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az artikulációs mozgás–ügyesítés gyakorlatait
  - a pódiumi műfajokat
  - a különböző hangulatú versek, szövegek előadásának technikai ismérveit
- Legyenek képesek

- egyéni beszédfeladataik önálló, eredményes elvégzésére
- saját repertoár–építésre
- önállóan, személyiségükhöz illő vers– vagy prózai szöveg kiválasztására
- csoportos munkában pódiumi előadások létrehozására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat

- a beszéd–bemelegítő gyakorlatok jelentőségével
- az önálló versformálás felelősségével a pódiumművészet kiemelkedő alakjaival a versmondás szerepével.

Fejlessze a tanulók

- önállóságát
- értelmi és érzelmi intelligenciáját
- kommunikációs készségeit
- értő befogadói attitűdjét

Ösztönözze a tanulókat

- önképzésre
- a szakirodalom tanulmányozására
- a verskultúra ápolására előadói estek látogatására, verslemezek hallgatására
- a tudatos nyelvhasználat elmélyítésére

Tananyag

Összetett gyakorlatok: a légzés–hangadás–artikuláció összehangolása

–

Összetett beszéd–bemelegítő gyakorlatok

Rövid elméleti áttekintés a pódiumművészet történetéről

Vershallgatás – a pódiumművészet nagyjai

Szöveggel való munka

A kifejező előadás ismérveinek rögzítése

Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

Kortárs versekből való önálló választás

Tematikus versmondó versenyekre való felkészülés

Repertoár–építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat

Önálló estek szerkesztési alapelvei

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szinten–tartó és a továbbfejlesztő beszédtechnikai gyakorlatokat
  - a verselemzés, a szövegértelmezés folyamatát
  - a szerkesztés alapvető technikáit
  - a pódiumművészet történetének rövid krónikáját, és kiemelkedő előadóit
- Legyenek képesek

- önállóan bemelegíteni (szöveges szerepléseik) előtt – önálló szövegválasztásra és annak megformálására
- rövidebb lélegzetű önálló műsorok szerkesztésére

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanulók ismerjék

- az önálló szövegelemzés ismérveit, a tartalom kibontásának kreatív formáit
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- a beszéd váltásait (erő, magasság, hangszín, tempó)
- a szövegek tagolásának, feldolgozásának lehetőségeit
- a különböző hangulatú szövegek előadási technikáit
- a pódiumművészet történetét, kialakulását, és ismert alakjait a pódiumi műfajokat

Legyenek képesek

- dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására
- önállóan, személyiségükhöz illő vers– vagy prózai szöveg kiválasztására
- ismeretlen szövegek kifejező megszólaltatására
- saját repertoár–építésre
- a választott és megtanult szövegek hiteles tolmácsolására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers

- beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
- vers– és prózamondás: előadás repertoárból 12 perc, ismeretlen szöveg felolvasása 3 perc

A vizsga tartalma

Beszédgyakorlat–sor bemutatása

A tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (pl. bemelegítő gyakorlatok, az artikulációs biztonságot és pontosságot fejlesztő feladatok, szöveg ritmizálása)

Vers– és prózamondás Repertoárból való vizsga:

A tanuló repertoárjából választott három különböző hangulatú vers vagy próza előadása. A tanuló szabadon választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

Ismeretlen szöveg értő megszólaltatása:

A tanuló a vizsgabizottság által hozott irodalmi anyagból – a helyszínen történő választás és rövid felkészülés után – értelmezett, bemutató felolvasást tart, s ezzel kapcsolatban kérdésekre is válaszol.

A vizsga értékelése

- Beszédtechnikai ismeretek
- A tudás technikai szintje
- A megvalósítás pontossága
- Természetes, oldott artikuláció és középhang
- Választott szövegek előadása
- Szövegválasztás (önismeret és önértékelési szint)

-
- Értelmezés (a szövegek gondolati és érzelmi síkjai, az előadás építkezése)
- Előadásmód (kiállítás, jelenlét, közvetítő erő, előadói készségek)
- Elméleti felkészültség – Helyes nyelvhasználat – Ismeretlen szöveg előadása:
- A felolvasás gördülékenysége
- A szöveg értő megszólaltatása
- A szöveg alaphangulatának közvetítése
- Helyes nyelvhasználat

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Alapvető fénytechnika

CD-lejátszó vagy magnó

Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó

CD-k, DVD-k, videofelvételek neves előadóművészek előadásaiból

Hang-, zörej-, és zajkeltő eszközök

MOZGÁS ÉS TÁNC

A tantárgy célja a tanulók testtudatának kialakítása és fejlesztése, a mozgással történő önkifejezés fejlesztése, a testbeszéd, mint nyelv tanulmányozása, az alapvető mozgástechnikai elemek megismertetése és elsajátíttatása. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanulók legyenek képesek színházi helyzetekben megvalósuló, mozgásra, táncra épülő feladatok ellátására.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanulók megtapasztalhassák egyéni vagy csoportos mozgásokra, illetve táncra épülő gyakorlatok elvégzésével fizikai jelenlétük lehetőségeit, a mozgásban fellelhető szabadságérzetet, a test alkalmassá tételét különböző érzelmi állapotok és helyzetek megjelenítésére.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozdulat indításának, megállításának lehetőségeit
- a futásos és térérzékelő gyakorlatok és játékok típusait
- a verseny-, illetve körjátékok különböző fajtáit Fejlessze a tanulók
- mozgásintenzitását
- mozgáskoordinációját – koncentrációját

–

Ösztönözze a tanulókat

- önmaguk testének megismerésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgás örömeinek megtapasztalására
- a kis- és nagyobb csoportban végzett játékokban való részvételre
- a játékokban rejlő kreativitás kibontására

Tananyag

Indítás–megállítási gyakorlatok

- Az indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok, illetve szituációs játékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály típusú játékok, a kettős körben történő páros fogók)

Versenyjátékok, különböző típusú fogó játékok

- Nehezített fogó és üldözésszerű játékok, gyermekjátékok nehezített változatai (térbeli, szabálybeli átalakítással) a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére

Speciális futásos és kikerülésszerű gyakorlatok

- Hosszabb távú, ritmus és irányváltásos futások, erdő (álló társak között) és testrész-vezetéses (pl. egyik, majd másik kar, mellkas, fej) futások

Egyensúlyi játékok

- Toló és húzó mozdulatok játékos formában (pl. „bogozó”, sószásokat cipelő, Gólya viszi...), ilyen játékhelyzeteket tartalmazó gyakorlatok

Népi játék, tánc

- Körjátékok, ügyességi játékok: különböző fogócskák (terpesz-, fészek-, láncfogók), ritmusjátékok (egyenletes lüktetés erősítése, tempótartási gyakorlatok), egyszerű ugrásgyakorlatok ugrós zenére, különböző támaszhelyzetekben

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a versenyjátékok szabályrendszerét
- a gyakorlatok megértéséhez szükséges szakszavakat

Legyenek képesek

- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- csoportos feladatokban való részvételre
- az egyensúlyra és irányváltásra épülő feladatok pontos elvégzésére

–

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bemelegítéshez szükséges játékformákat
- a dinamikus elmozdulásban rejlő lehetőségeket
- a gyakorlatok egymásra épülésének lehetőségeit
- népi játékok, illetve lánc- és körjátékok egyes fajtáit, az ugrós táncok alaptechnikáit

Fejlessze a tanulók

- mozgáskoordinációs készségét
- koncentrációs készségét
- fizikai képességeit–kondícióját, rugalmasságát

Ösztönözze a tanulókat

- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- partnerekkel való együttműködésre
- kis csoportokban történő tevékenységre
- a kreatív képességek kibontakoztatására
- a közös játék örömeinek megtapasztalására, felismerésére, tudatosítására

Tananyag

Bemelegítő játékok

- Összekapaszkodó, egymás elérésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok

- A bemelegítés szempontjából meghatározó gyakorlatok szituációs formában, különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával

Egyensúly- és vezetékes gyakorlatok

- Egyensúlygyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben, vezetékes gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltásos irányítással

Népi játék, tánc

- Utánzó (pl. állatutánzó) játékok, párválasztó-játékok, népi gyermekjátékok, lánc és körformák a táncban; ugrós táncok alaptechnikái; csoportosan a közösségi táncélmény megszerzése (pl. ugrós táncok alapmotívumaival, cifrák, lengetők)

–

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos futás–, egyensúly– és bizalomgyakorlatok szabályait
- a népi gyermekjátékok menetét

Legyenek képesek

- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- a dinamikus, irányváltásos feladatokban való részvételre
- az egyensúly gyakorlatok koordinált elvégzésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a talajfogás különböző módzatait
- a bizalomgyakorlatokban való részvétel szabályait és lehetőségeit
- a testközéppont használatának, a mozgás azon keresztül való vezetésének lehetőségeit
- a gyakorlatok egymásra épülésének különböző lehetőségeit
- ugrós táncok motívumfűzéseinek lehetőségeit

Fejlessze

- a tanulók biztonságát a talajfogás, eséstechnika, illetve a négy végtag egyenlő értékű használatát kívánó gyakorlatok végzése során

Ösztönözze a tanulókat

- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Bemelegítő játékok

- A gimnasztika életkornak megfelelő gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok

- Szituációs formában különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával; testrészvezetéses futások, páros fogó, vezetőt követő, ún. kígyózó futás

Állatmozgások, középmagasságú mozgások

-
- Különböző mozgáskarakterek elsajátítása, illetve ezeken keresztül a négy végtag egyenrangú, a testközéppont által vezérelt, koordinált használata; majom- és macskakarakterű mozgáselemek elsajátítása

Bizalomgyakorlatok

- Egymás és önmaguk elfogadását célzó, dőléses, billenéses, haladásos helyzetekben történő gyakorlatok, partner-felismeréses játékok csukott szemmel

Mozgássorok, motívumsorok felépítése

- Állatmozgások, középmagasságú mozgáselemek motívumainak sorba fűzése, elemsorrá fejlesztése

Tánc

- Térbeli elmozdulás lehetőségei ugrós motívumokkal
- Ugrós táncok motívumfűzései: szólóban, párban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai elemeit és egymásra épülésük lehetőségeit
- a tanult néptánc alaptechnikák elemeit és fűzésük lehetőségeit

Legyenek képesek

- a mozgástechnikai elemek harmonikus elvégzésére
- a magasságszintek rugalmas váltására
- az állatmozgások koordinált végrehajtására – a tánclemek stílusos reprodukálására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a térbeli elmozdulás horizontális és vertikális irányú lehetőségeit
- a mozdulat lassításának technikai összetevőit
- a kórusmozgásban való részvétel lehetőségeit
- a párválasztó játékokat, illetve a páros és ugrós-legényes táncok alapelemeit, technikáját Fejlessze a tanulók
- térérzékelését
- egyensúlyérzetét és koordinációs képességét
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére

-
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására – egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Tér- és helyzetérzékelő gyakorlatok

- A térirányok, a színpadi tér felosztásának ismerete, „üres” tér kitöltésének, a tér mindhárom dimenziójában való elmozdulás képességének megteremtése, csukott szemes és az ún. Vezetéses gyakorlatokon keresztül a tér érzetének, érzékelésének fejlesztése

Egyensúly- és lassított mozgás-gyakorlatok

- Az egyensúlyérzék fejlesztése, a lassú, súlyáthelyezéssel mozgások billenés nélküli vezetése, páros, csoportos gyakorlatokban a súlyáthelyezés, súlyfelvétel, s a különböző támaszhelyzetek gördülékeny megoldása, a súly és erőegyensúly megteremtése

Kórusmozgások

- Csoportos gyakorlatban különböző mozdulatok, mozgáselemek, tánc és/vagy mozgáskombinációk szinkronban történő elvégzése, a közös elmozdulások közben a helyes irányok, a mozgáskarakter és ritmus megtartása, az egységes mozgáskép kialakítása

Tánc

- Táncba hívó játékok (pl. hajlikázó)
- Párválasztó játékok
- Páros táncok
- Ugrós-legényes táncok

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult feladatok technikai összetevőit
- az érintett feladatok szakkifejezéseit
- az ugrós-legényes táncok alapjait

Legyenek képesek

- a tánc- és mozgástechnikai elemek figyelemvezetési pontok mentén történő elvégzésére
- az egyéni és csoportos térbeli elmozdulásban rejlő lehetőségek alkalmazására – különböző típusú tánc- és mozgástechnikai feladatok stílusos bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

–

Ismertesse meg a tanulókkal

- a test egyes részeinek függetlenített mozgásából adódó lehetőségeket
- a bizalomgyakorlatokban rejlő technikai lehetőségeket
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit
- ritmusképletek mozgásban történő alkalmazásának lehetőségeit
- az eszközös táncok technikai felépítését
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumSORBA rendezésének lehetőségeit Fejlessze a tanulók
- mozgástechnikai és ritmikai képességét
- mozgásának intenzitását és dinamikáját
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó dinamikai és ritmikai lehetőségek megtapasztalására

Tananyag Analitika,
izoláció

- A test részeinek elkülönítéses mozgatása, egymástól való függetlenítése, a feszítés és lazítás lebontása kisebb „egységekre”

Bizalomgyakorlatok

- Partner talajra kísérése dőléses, billentéses helyzetből
- Talajra kíséréses elemek gyakorlatsORBA fűzése

Lépés– és járásgyakorlatok

- Karakterformák keresése járásgyakorlatokon keresztül
- A gerinc mozgatása törzshullám–gyakorlatokon keresztül – Láb– és kar–gyakorlatok plasztikus lehetőségeinek kibontása

Ritmika

- Alapfokú ritmusgyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok lépésanyagban és tapssal
- Többszólamúság a ritmusban
- Adott mozgásanyag ritmizálása, motívumépítés megadott ritmusképletre

Tánc

- Eszkőzzel járt táncok (pl. bot, üveg, seprő, párna, kendő, kalap)
- Páros táncviszony, szoros összekapaszkodás (pl. a csárdás alaptechnikáival)

–

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- az eszközös és páros táncok technikai alapjait

Legyenek képesek

- a tánc- és mozgástechnikai elemek ritmikailag és dinamikailag pontosított elvégzésére – karaktermozgások elvégzésére
- egyszerű mozgáselemek, technikai gyakorlatok pontosítására, s motívumsorba rendezésére 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a gyakorlatfűzések megtervezésének szabályait, és szerepét a színházi munkában
- a színpadi mozgások gyakrabban használt elemeit, technikai jellemzőiket
- a nehezített körülmények között végzett bizalomgyakorlatok biztonságos végzésének feltételeit
- a párban végzett tánchelyzetek esetén az egymásra hatás, valamint a megfelelő tónus megteremtésének technikai összetevőit

Fejlessze a tanulók

- bátorságát és akaraterejét
- mozgásának precizitását, részletgazdagságát
- koncentrációját az egyénileg, illetve páros, csoportos helyzetekben végzett gyakorlatokban
- Ösztönözze a tanulókat
- részletgazdag mozgástechnikai munka végzésére – különböző típusú technikai feladatok pontos végrehajtására – egyéni és partnerrel történő munkában való részvétellel
- mozgásgyakorlatokban rejlő lehetőségek kreatív kibontására

Tananyag Gyakorlattervezés

- Különböző típusú gimnasztikus és egyéb bemelegítő gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színházi feladatnak megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Bizalomgyakorlatok

- A korábbi gyakorlatkör továbbfejlesztése nehezebb, nagyobb koncentrációt és fizikai aktivitást követelő feladatokkal (zuhanásos helyzetek, illetve tempóból történő változatok)

Technikai előkészítés (a tánc- és mozgásszínházi táncokhoz)

- Talaj – és egyensúlygyakorlatok, támasz- és gördülés elemek páros helyzetekben
- Lépés és forgásgyakorlatok, táncanalitika

–

Tánc

- Kollektív táncformák (pl. moldvai táncokon keresztül), ahol a dallamorientált zenei illeszkedés és a csoporttáncolás adta lehetőségek érvényesülnek)
- A testen megjelenő többszólamúság (pl. kéz, láb mozgásának különválasztása)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult fizikai gyakorlatok végrehajtásának technikai, elméleti szempontjait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- kollektív táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek

- különböző karakterű gyakorlatsorok memorizálására és koncentrált végrehajtására
- attraktív mozgástechnikai feladatok biztonságos és kellően pontosított bemutatására
- partnerrel végzett tánctechnikai feladatok kellő figyelemmel és érzékenységgel történő elvégzésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a feldolgozott mozgásgyakorlatok és táncok jellemzőit, típusait
- az alapvető mozgásművészeti szakkifejezéseket (pl. ritmus, dinamika). Legyenek képesek
- a mozgásgyakorlatok és/vagy táncok egyéni és csoportos koncentrált és pontos elvégzésére,
- a gyakorolt és rögzített mozgássorok, koreográfiák bemutatására, előadására
- az adott színházi helyzetnek megfelelő mozgásszínházi eszközök megválasztására,
- karakterábrázolásra a mozgás és tánc eszközeivel,

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgás és tánc

- egyéni produkció 2–3 perc
- csoportos produkció 10–20 perc

–

A vizsga tartalma

Lépés–, járás–, futás–, ugrás–, esés–, talaj–, emelés– és támaszgyakorlatok, dinamikai gyakorlatok, tánclépések, illetve a koreográfiák köréből a szaktanár segítségével kiválasztott és összeállított produkció

A vizsga értékelése

- Mozgás– és táncgyakorlatok ismerete, gyakorlati alkalmazása különböző szituációkban
- A feladatok végrehajtásának pontossága, minősége (mozgáskoordináció, ritmika, dinamika, térhasználat, koncentráció, együttműködés)

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a pantomim technikai elemeinek elsajátításán keresztül a karaktermozgások, az izolált végtagmozgatás, illetve mozgatott testrész figyelemvezető képességének attribútumait
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit Fejlessze a tanulók
- izolációs képességét, testtudatát
- jelenlétét tánc– és mozgástechnikai helyzetekben
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- elmélyült, részletgazdag tánc– és mozgásfeladatok elvégzésére, elemzésére
- az összetett mozgásformák egymásra épülő gyakorlatokon keresztül történő elsajátítására

Tananyag

Eséstechnika, előkészítő akrobatikus gyakorlatok

- Gurulás előre–hátra, támasz– és billenés gyakorlatok, kéz– és fejjállás, kézen átfordulás oldalra, illetve ezek gimnasztikus előkészítése; talajfogás csúsztatással, eséstechnika előkészítés leforgásos, féltérdre érkezéses, kigördüléses módon

Színházi akrobatika

-
- Esés és zuhanás, pofon, ütések, színházi verekedés, tárgyhasználat

Pantomim alapgyakorlatok

- A pantomim testtechnikája, különös tekintettel az erőgyakorlatokra (húzás, tolás, emelés), illetve az előkészítésben szereplő izolációra, feszítés–technikára és járásgyakorlatokra

Jelenlét–gyakorlatok

- A koncentráció mozgó testre (testrésze) való irányításának fejlesztése, erősítése a néző irányított figyelmének megragadása érdekében

Tánc

- Nemi identitást erősítő táncformák (lánytáncok, pl. karikázók; férfitáncok, pl. legényesek)
- A keringő alaplépéseinek, tánctechnikájának elsajátítása

Alapfokú mozgástervezési gyakorlat

- Egyszerű mozgáshelyzetek tervezése és rögzítése, a tempó, dinamika pontosítása, a gyakorlat szituációba helyezése, illetve bővítése motívumsorral; hétköznapi mozgáshelyzetek pontosítása, motívumsorral tervezése

Karaktermozgások

- A mozdulat szélesítésén, torzításán keresztül megközelített karakterizálás motívumok egymásután illesztésével, a szélsőségesen „fogalmazott” gesztusok belső ritmizálásával, az egymásból nem következő elemek találkoztatásakor kialakuló sajátos stílus megteremtésével

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- a tanult táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek

- a pantomim, illetve hétköznapi mozgások elemeinek ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- tánctechnikai elemek helyes elvégzésére
- karaktermozgások elvégzésére
- egyszerű mozgáselemek pontosítására, s motívumsorba rendezésére

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

–

Ismertesse meg a tanulókkal

- különböző tánc típusok és mozgásszínházi táncok alapelemeit, ezek szabályrendszerét
- a zene és a mozgás viszonyát, működésük, belső szerkezetük azonosságait és különbözőségeit
- rövidebb lélegzetű mozgásetűd összeállításának lehetőségeit Fejlessze a tanulók
- képességét az elmélyült, koncentrált munkára, különböző mozgáshelyzetekben, az alkotó folyamatban
- színházi jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- önálló, a mozgás elemző, részletező végrehajtásából adódó gondolkodásra, a feladattal szembeni szándék megszületésére, kialakulására
- improvizatív és rögzített tánc- és mozgásszínházi alkotó folyamatokban való részvételre

Tananyag Kontakt tánc

előkészítés

- Alapgyakorlatok talajon, egyensúlyi- és támaszhelyzetek párban, illetve tárgyhasználattal, partnervezetéses gyakorlatok ellentartással, talajra kísérés súly elvezetéssel; alapfokú kontakt tánc- és mozgásszínházi technikák elsajátítása

Emelések

- Statikus és lendületből történő emelések az egyszerűbb emeléstechnikák felhasználásával, futólagos emelések lendület elvezetéssel

Zenés improvizáció

- Improvizáció megadott mozgástechnikai eszköztár, illetve szabad intuíció alapján, különböző stílusú és karakterű zenékre; rögzített mozgásanyag, motívumsor alkalmazása több, egymástól erősen eltérő zenemű felhasználásával

Rögzített improvizációra épülő mozgásetűd

- Az előzőleg tánc- és/vagy mozgástechnikai szempontból, előkészített, szituációkra, jelenetekre bontott alpanyag improvizatív feldolgozása és rögzítése, majd előadássá szerkesztése

Tánc

- A reneszánsz táncgyományokat hordozó forgató alapú páros táncfajták elemei, különös figyelemmel a tartás-ellentartás technikájára (pl. mezőségi páros táncok)
- A tangó alaplépéseinek, forgástechnikájának elsajátítása

–

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult technikák működésének elemeit és tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- a tanult táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek

- különböző tánc típusok és mozgásszínházi folyamatok ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- eltérő karakterű zenei motívumok atmoszférájának, ritmikai és dinamikai világának megfelelő mozgás- és tánc elemek alkalmazására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozgás- és táncszínház időkezelésének lehetőségeit, a pillanat kiemelésére, elmélyítésére irányuló megoldások technikai összetevőit
- a maszk jelentését és jelentőségét a mozgásszínházi munkában Fejlessze a tanulók
- képességét az elmélyült, koncentrált munkára, a lassú színházi, s a maszkos technikákat alkalmazó munkában
- jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben
- kreativitását a tánc- és mozgásszínház terén

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag tánc- és mozgásszínházi munka elvégzésére
- a különböző típusú tánc- és mozgásszínházi helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére
- a színházi értékű tánc- és mozgásszínházi tevékenységben való részvételre

Tananyag

Szimbolikus pantomim mozgások

- Lebegés, repülés, úszás, a talajtól való elszakadás mozgásai, s ezek szimbolikus megjelenítési formája

Lassított mozgás – lassú színház

- A folyamatok sűrítésén, motívumtöredékek kiemelésén alapuló, a mozdulatok billenés nélküli, súlyáthelyezéssel történő vezetésére vonatkozó gyakorlatok

Maszkos gyakorlatok

-
- Az arc mimikájának „maszkos” lehetőségeitől a festett maszkon át a kultikus maszkok használatáig terjedő lehetőségek megtapasztalása; a test idomulása a maszkos játékban, a maszk formáló, irányító ereje a mozdulatokban

Improvizáció és mozgástervezés

- Adott szituációra, esetleg technikai eszköztárra tervezett gyakorlat, amely rövid motívumokra, sűrű, pontosan „fogalmazott” mozdulatokra épül
- Az improvizáció elemeinek rögzítése motívumsorokká
- rögzített motívumsorok ritmikai és szerkezeti tagolása

Tánc

Párban járt táncok, forgatós alaptechnikák felhasználásával történő improvizációs gyakorlatok

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit
- az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját

Legyenek képesek

- különböző tánc- és mozgásszínházi folyamatok pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- a mozgás világában jelentkező időkezelési lehetőségek használatára és értelmezésére – a tanult táncformák technikai alapjainak alkalmazására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozgás színházi értékű megjelenítő képességének lehetőségeit a gesztusok pontosítása, értelmezése, s érzeteinek működtetése révén
- a mozgásszínházi előadás létrehozásának dramaturgiai, formai és szerkesztési elveit, a technikai környezet meghatározása mellett

Fejlessze a tanulók

- képességét a belső állapotok és viszonyok megjelenítése terén
- jelenlétét tánc- és mozgásszínházi helyzetekben
- színészi képességeit a mozgásszínházi, s általában a nonverbális munkában Ösztönözze a tanulókat
- a részletgazdag tánc- és mozgásszínházi munka elvégzésére
- a különböző típusú tánc- és mozgásszínházi helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére

-
- mozgásszínházi előadás elkészítésében, s annak bemutatásában való alkotó részvételre Tananyag Rövid lélegzetű, motívumokra épülő táncanyag tervezése
- Egyénileg megalkotott és bemutatott, tömör fogalmazású motívumok felhasználásával készített koreográfia, gesztus értékű mozdulatokban megjelenő koreográfia

Mozgásszínházi előadás

- Egy adott, mozgásszínházi szempontból elemzett, szerkezetileg, formailag, eszközeit tekintve előkészített alapanyag adaptációjának elkészítése csoportos formában

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit
- az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját
- a mozgás és tánc világának helyét és lehetőségeit a színházi munkában, a színházi típusú alkotófolyamatokban Legyenek képesek
- a tánc– és mozgásszínházi működés mozgástechnikai, mozgástervezési és szerkesztési elemeinek alkalmazására és igényes működtetésére
- színházi jelenetek, adott szituációk, illetve valamely tematika mentén indított improvizáció színházi értékű megjelenítésére, ill. elvégzésére a test nyelven, a korábban tanult technikák szabad alkalmazása, minőségi működtetése révén

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a mozgástréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében
- a mozgás, tánc és a pantomim szerepét a színházi munkában
- néhány néptánc, történeti és kortárs tánc–, valamint mozgásszínházi stílust
- a tánc– és mozgásszínházi előadás elemzésének néhány szempontjait
- a mozgásszínházi alkotómunka főbb összetevőit, fázisait és menetét Legyenek képesek
- egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning, mozgássor, tánc vagy koreográfia előadására, bemutatására, esetleg összeállítására
- a különböző tánc– és mozgásszínházi technikák tudatos alkalmazására
- a pantomim testtechnikájának és karakterábrázolásának egyszerű alkalmazására
- színészi jelenlét felmutatására mozgásszínházi játékban
- tánc– és mozgásszínházi előadások elemzésére és értékelésére
- rendezői instrukció követésére, az adott szituáció mozgásban történő megoldására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgás és tánc

- etűd 3–5 perc
- előadás 15–30 perc

A vizsga tartalma A gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Etűd

Az etűd egyéni vagy 2–3 fős mozgás-, illetve táncszínházi vagy pantomim technikai produkció lehet.

A mozgás- és táncszínházi etűd rögzített improvizációval készülhet.

Az etűdben a tanulónak egyéni feladatokat kell végrehajtania oly módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.

Csoportos előadás

Az előadás választott irodalmi mű vagy zenemű mozgás- és táncszínházi adaptációja lehet. Az előadásban a tanulónak egyéni és csoportos feladatok végrehajtásával kell közreműködnie oly módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.

A vizsga értékelése

- A gyakorlatok, táncok illetve játékok ismerete
- A produkció végrehajtásának pontossága, minősége, intenzitása (mozgástechnika, ritmika, dinamika, térhasználat, karakterábrázolás, színpadi jelenlét, koncentráció, együttműködés)

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Egészalakos tükör

CD-lejátszó vagy magnó Tévé,
videó- vagy DVD-lejátszó

Videokamera

A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD-k, DVD-k
Tornaszőnyeg

SZÍNHÁZISMERET

A színházismeret tantárgy fő célja, hogy a tanulók tudatos színjátékosokká, felkészült nézőkké illetve „színházcsinálóká” váljanak. Egyrészt reflektálni tudjanak önmaguk és a csoportjuk színházi tevékenységére, másrészt a látott előadásokban felismerjék azokat a színházi összetevőket, amelyek a színházi élmény forrásai.

Ehhez a célhoz az alapfokon elsősorban a gyakorlat felől közelíthetünk. Ezeken az évfolyamokon a színházi kifejezés sajátosságait, formanyelvének összetevőit elsősorban drámajátékos eszközökkel közelíthetjük meg. Azok a színházi műfajok állnak a középpontban, amelyek a tanulók korosztálya által létrehozott színházi előadásokban leggyakrabban előfordulnak. Így a tanulók önmaguk, illetve kortársaik színházi tevékenységéből kiindulva vonhatnak le következtetéseket a színház természetéről, illetve a színpadi kifejezés legfőbb alkotórészeiről. Azokról a formákról, műfajokról, módszerekről pedig, amelyeket ők maguk nem gyakorolnak, játékos formák segítségével szerezhetnek személyes tapasztalatokat.

A továbbképző szakaszban az élőben (vagy felvételről) megtekintett előadások teremthetnek alkalmat arra, hogy egyfajta színházi szemlélet, illetve fogalomkészlet felépítéséhez segítse hozzá a tanulókat a színházismeret tárgya. Az órák középpontjában a továbbképző szakaszban egy–egy előadás megtekintése áll: míg az alsóbb évfolyamokon főként gyermek– és diákszínjátékos előadások közös megnézése, addig a felsőbb évfolyamokon sor kerülhet ifjúsági színházi előadások, illetve gondosan kiválasztott felnőtt színházi előadások megbeszélésére is. A megtekintett előadásokat mindig egészében, összhatásában próbáljuk megragadni, mert elsődleges célunk a színházi élmény elmélyítése. Ugyanakkor egy–egy részlet, alkotórész, összetevő részletesebb vizsgálata megteremtheti annak a lehetőségét is, hogy fokozatosan felépüljön a tanulóban egyfajta színházi szemléletmód, illetve fogalomkészlet.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi szöveg fogalmát – a téma fogalmát
- a színpadi figura fogalmát
- a színpadi építkezés lehetőségeit
- a ritmus fogalmát
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a térirányokat
- a szövegmondás egyéni és együttes módjait
- szerkezeti egység fogalmát
- a legfontosabb szerkesztési elveket
- a mozgás és a gesztus színpadi szerepét
- a színpadi képalkotás lehetőségeit
- a kellék és a jelmez fogalmát

Fejlessze a tanulókat

- képességét a szöveg színpadi lehetőségeinek felismerésére
- érzékenységét a színházi előadás alkotórészévé vált szöveg hatásai iránt
- érzékenységét a különféle szövegekben megjelenő hangulati hasonlóságokra
- képességeit a szerkesztett játékokban érvényesülő szerkesztési elvek felismerésére, alkalmazására
- térérzékelői és térhasználói képességeit
- képességeit a szerkesztett játék zenei hatásainak érzékelésére

Ösztönözze a tanulókat

- önálló véleményalkotásra
- a szerkesztett játékok alapjául szolgáló alkotások megismerésére
- szerkesztett játékok megismerésére, létrehozására
- minél több élő szerkesztett játék megtekintésére
- a színházzal kapcsolatos szókinccs használatára

Tananyag Szerkesztett játékok

A szerkesztett játék tanulmányozásán keresztül a tanulók egyidejűleg kapják meg az alkotás, a kipróbálás, a kísérletezés és a rendszerezés lehetőségét: alapvető színházismereti fogalmak tisztázhatók ezen a műfajon keresztül. A továbbá a szerkesztett játékokkal való foglalkozás lehetővé teszi, hogy a tanulók alkotó módon, a megtapasztalás, megélés élményén keresztül, a színház elemeivel kísérletezve közelítsenek a színházi ismeretek felé.

A szerkesztett játék vizsgálata lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek felismertetésére: a szöveg és a játék, a szövegmondás és a színpadi megjelenítés különbségeinek felismerésére, a színházi előadás összetevőinek és felépítésének érzékelésére.

Az előadás irodalmi alapanyagának gyűjtése, válogatása

- Egyeztetett téma (tematikus rend) alapján
- Figurák köré építve
- Helyzetek köré építve
- Hangulati hasonlóság alapján
- Motívumok köré építve
- Asszociációk alapján

Az irodalmi alapanyag kibontása

- A téma feltárása (dramatikus gyakorlatokkal, szituációkkal, monológokkal)
- A szövegekben rejlő zeneiség kibontása (kórus)
- Hanghatások és szöveg – aláhúzás és ellenpontozás
- Zene és szöveg együttes hatása
- Szövegritmus jelentősége és jelentéshordozó szerepe (szöveges ritmusjátékokkal)
- Szövegek megszólaltatása különböző stílusokban (stílusjátékok)

A szövegmondás variációi és színpadi hatásuk

- Az egyéni szövegmondás
- Együttes szövegmondás (pl. kórus, visszhang, szavankénti láncmondás)

Szöveg és tér

- A tér irányai, hangsúlyos pontjai
- Egyén és csoport elhelyezése a térben
- Egyéni és csoportos mozgások a térben

Szöveg és tárgyak

- Jelmezek, kellékek, hangkeltő eszközök (pl. ritmushangszerek) használata

Az előadás felépítése

- Szerkesztési elvek
- A szöveg és a megjelenítés összefűzése
- A tér, az idő és a szöveg együttese
- Szöveg és kép egymást erősítő, árnyaló illetve gyengítő hatása
- Szöveg–gestus–mozgás (tánc) együttese (jelentésmódosító hatások)
- A szituáció változása a szöveg redukálásával
- A szöveg ritmusa és a jelenetritmus
- Az előadás ritmusa (kiemelt pillanatok)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi szöveg fogalmát
- a téma fogalmát
- a színpadi figura fogalmát
- a szövegek legfontosabb szerkesztési elveit
- a ritmus fogalmát
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a térirányokat
- a mozgás és a gesztus fogalmát
- a kellék és a jelmez fogalmát

Legyenek képesek

- megadott szempontok alapján színpadi megjelenítésre alkalmas szöveg válogatására
- a szövegmondás egyéni és együttes módjainak alkalmazására
- felismerni, hogy egy szerkesztett játék hatása milyen alkotórészekből adódik
- egy szerkesztett játék szerkesztési elvének felismerésére
- a tér nyújtotta lehetőségek felismerésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit
- a mese történetének jellegzetes elemeit
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit
- a narrátor fogalmát
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formái, lehetőségeit
- a maszk fogalmát
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit
- a terek váltását, illetve a szimultán ábrázolás a lehetőségeit
- a színpadi világítás fogalmát
- a szituáció fogalmát
- a jelenet fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy felismerjék a mesei történet legfőbb összetevőit
- képességét, hogy felismerjék a mese szituációit
- képességét, hogy felismerjék egy színpadi alak legalapvetőbb tulajdonságait, a történetben betöltött szerepét

- képességét, hogy felismerjék a jelmezek, maszkok, kellékek figurateremtő hatását
  - képességét, hogy felismerjék a tárgyak szerepét, szimbólumteremtő, –hordozó lehetőségeit
- Ösztönözze a tanulókat
- önálló véleményalkotásra
  - színpadi megjelenítésre alkalmas mesék megismerésére
  - a színházzal kapcsolatos szókincs használatára – minél több élő mesejáték–előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás meséből

A gyermekszínházalkotók által a leggyakrabban feldolgozott, színpadra adaptált irodalmi (epikus) alkotások a mesék. Az adaptálás folyamatának vizsgálata és gyakorlati kipróbálása lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek további – az előző évfolyamhoz képest kibővített, mélyített – tanulmányozására, többek között az epikus és a drámai kifejezés különbségeinek érzékeltetésére.

Játék a mese összetevőivel

- A mese képei (ezek ábrázolása állóképekkel, állóképek sorával)
- A mesei szituációi (szituációs játékok)
- Meseindító helyzetek (szituációs játékok)
- Jellegzetes mesei elemek (ismétlődések, fordulatok, váratlan események, akadályok, gátak – szituációs játékokban)
- A mese tanulságai (szituációs játék, egyéb drámaformák)

A mese szereplői

- Alaptulajdonságok megjelenítése (pl. szoborjátékok, szerep a falon, tulajdonsághordozó játékok)
- A mese hőse a hős bemutatására (pl. improvizációk, szituációs játékok, a hős egy napja, pillanatképek a mesehősök életéből)
- A hős segítői és ellenfelei (szituációs játékok)
- Meseszereplők találkozásai (szituációs játékok a szokványos és a szokatlan találkozásokra)
Elbeszélés és megjelenítés
- Elbeszélő a színpadon (egy vagy két narrátor, a narrátor mint szereplő, csoportos narrálás)
- A narrált tartalom képi és hangulati elemeinek megjelenítése (stilizált mozgások, hangaláfestés, állóképek, tablók)
- A narráció kiváltása játékkal (a narráció átfordítása szituációba)
- A mesei szituáció kibontása jelenetté (pl. improvizációk, szituációs játékok)
- A jelenet felépítése (kezdő helyzet, fordulatok, záró helyzet)

Díszlet

- Az üres tér lehetőségei

- Díszlet emberi testekből (szoborjátékok, állóképek)
- Helyszínteremtés fényekkel
- A helyszínek jelzése, helyszínváltozások, jelzett, stilizált díszletelemek és azok elhelyezése, mozgatása
- Szimultán helyszínek
- A tér kiemelt pontjai különféle díszletekben

Jelmez és maszk

- Egy-egy mesei szereplő felöltöztetése (jelmezbörze, divatbemutató)
- Ruhadarabbal figurateremtés (színek és formák szimbolikája)
- A maszk lehetőségei

Kellékek

- A kellék karakterépítést segítő szerepe
- A tárgyak különféle szituációkban
- A kellék szimbólumteremtő és –hordozó lehetőségei

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit
- a mese történetének jellegzetes elemeit
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit
- a narrátor fogalmát
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formáit, lehetőségeit
- a maszk fogalmát
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit
- a színpadi világítás fogalmát
- a szituáció fogalmát
- a jelenet fogalmát

Legyenek képesek

- egy történet alaphelyzetének, fordulatainak felismerésére
- a mesefigurák jellegzetességeinek felismerésére
- jelmezekkel, maszkokkal, kellékekkel figura teremtésére
- a tér- és díszlethasználattal megteremtett színpadi világ felismerésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a probléma fogalmát
- a szituáció legáltalánosabb összetevőit
- a szándék és a motiváció fogalmát
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit
- a jellem fogalmát
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit
- a színpadi játék és a díszletek összefüggését

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy egy adott előadásban megjelenő legfőbb problémá(ka)t felismerjék
- képességét, hogy egy adott szituáció legfőbb jellegzetességeit felismerjék
- képességét, hogy egy figura adott szituációban érvényesülő legfontosabb szándékát felismerjék
- képességét, hogy egy adott figura hosszabb távon érvényesülő szándékát, érintettségét (motivációját) felismerjék – képességét, hogy egy adott szituációban, illetve egy előadás egészében megjelenő emberi viszonyokat felismerjék
- Ösztönözze a tanulókat
- színpadi megjelenítésre alkalmas epikus alkotások megismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókinccs használatára
- minél több irodalmi adaptációból készült élő előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás novellából, regényből

Az adott korcsoportoz tartozó gyermek–, illetve diákszínjátszók gyakran és örömmel vállalkoznak nagy kihívást jelentő feladatokra: elbeszélések, illetve ifjúsági regények színpadra állítására. A nekik szóló gyerek– és ifjúsági színházi előadások is gyakran nyúlnak ezekhez az alapanyagokhoz. Az adaptáció folyamatának és a létrejött előadásoknak a vizsgálata elmélyítheti az epikus és a drámai műfajok közti különbségek ismeretét, ugyanakkor tovább építheti a tanulók színházi gondolkodását és fogalomkészletét is.

A színpadra állítás fázisai

- Problémakeresés, alapanyag keresése
- A választott mű szituációkra bontása
- Az egyes szituációk feltárása
- A történetet alapvetően befolyásoló szituációk feltárása – Jelenetek építése a szituációkból
- Előadásépítés jelenetekből (szerkesztési lehetőségek)

Figurateremtés drámatechnikákkal

- Jellemzők összegyűjtése
- Tulajdonságok kibontása (a figura viselkedése)
- A figura helyzetben – a jellemek megteremtése

A szereplők viszonyai

- A szereplők kapcsolatainak alaptípusai
- Megjelenítési lehetőségek a szereplők közötti kapcsolatok ábrázolására (drámatechnikákkal)
- A szereplők közötti kapcsolatok változása
- A szereplők és azok kapcsolatainak alakulása az előadás egészében

A színpadi környezet megteremtése

A figurák és kapcsolataik megjelenítését lehetővé tevő egységes színpadi környezet megteremtése (jelmez, kellék, maszk, díszlet, zene, fények)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szituáció legáltalánosabb összetevőit
- a szándék és a motiváció fogalmát
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit
- a jellem fogalmát
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit
- a színpadi játék és a színpadi környezet összefüggését

Legyenek képesek

- egy irodalmi alkotás és színpadi megvalósítása közti különbség megfogalmazására
- szituációk, jelenetek elkülönítésére
- a jellemek jellegzetességeinek, motivációinak felismerésére
- a szereplők közti viszonyok felismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókinccs felhasználására véleményük kifejtésében

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hétköznapi élethelyzet és a színpadi szituáció összekapcsolásának lehetőségeit – a típus fogalmát
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit

- a színpadi világítás alapjait
- a zene színpadi használatának alapjait
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajait Fejlessze a tanulók:
- ön- és társismeretét
- szituációelemző képességét
- színházi látásmódját Ösztönözze a tanulókat
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- környezetük problémáinak érzékelésére
- a játékban rejlő általános érvényű tartalmak felismerésére
- a térhasználattal való kísérletezésre
- akusztikai kísérletezésre
- a világítással való kísérletezésre
- minél több gyermek- és diákszínházi előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás személyes élményanyagból (életjátékok)

Az életjátékok létrehozásával, a személyes élményanyagból történő kiindulással az érintettség előnyei és hátrányai is megjelennek a gyermek- és diákszínházi munkájában. Az életjátékok tanulmányozása ezzel egyidejűleg a színházismereti tanulmányok új fázisát is jelenti: az alapfok végén ennek a műfajnak az alapos vizsgálata az eddig tanultak szintetizálása mellett egyben már a drámai kifejezés lehetőségeinek közelebbi megismeréséhez is elvezeti a tanulókat.

A tanulókat foglalkoztató problémák gyűjtése, kiválasztása, kibontása

- Problémagyűjtő és a problémákat rendszerező tevékenység (ön- és társismereti, improvizációs játékok)
- A megtalált problémahelyzetek feldolgozása (szabályjátékokkal, szituációs játékokkal)
- Komplex dráma a kiválasztott problémák vizsgálatához

Eszközök a személyesség áttételére színházi helyzetbe

- A probléma áthelyezése analóg helyzetbe
- A személyek tipizálása (szituációk egy-egy típus kibontására; a típusok megjelenítése változó körülmények között)
- A személyes tartalmak reális és nem reális terekbe helyezése
- A személyes tartalmak expresszív képpé fogalmazása
- A személyes tartalmak mozgásszínházi megjelenítése

Szituációteremtés, jelenetépítés

- A problémák körüljárása rögtönzésekkel

- A rögtönzéstől a szituáció felépítéséig dialógusok és akciók kidolgozása
- Jelenetszerkesztés szituációkból

A világítás

- Természetes és mesterséges fények hatása
- A fény atmoszféra teremtő ereje
- A fény jelentésteremtő és –módosító szerepe
- A színek és szimbolikájuk alkalmazása a világításban

A zene

- Élő zene, gépzene
- A zene érzelmi, hangulati, atmoszférateremtő hatása az előadásban
- A zene dramaturgiai szerepe
- A zene mint az előadás önálló alkotóeleme (pl. dalok)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a típus fogalmát
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit
- a színpadi világítás alapjait
- a zene színpadi használatának alapjait
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajait

Legyenek képesek

- a főbb színházi alkotóelemek (pl. alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek) felismerésére saját előadásban
- a hétköznapi élet problémáját színházi szituációvá alakítani
- a személyesség színházi szituációkba való áttételére

- rögtönzésekkel szituációk felépítésére
- a megismert színházi fogalomkészlet használatára a saját rögtönzések elemzésekor

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- azt az alkotói folyamatot, hogyan egy–egy előadás létrejön
- a színházi alkotóelemeket (pl. alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek, kellékek, világítás), azok hatását
- azokat a dramaturgikus konvenciókat, amelyek az alapanyag színpadra állítását segítik
- a színházművészet megközelítésére alkalmas fogalmi készlet elemeit (pl. játéktér, főszereplő, mellékszereplő, jelenet, fordulat, felvonás)

Legyenek képesek

- színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerésére
- előadások alapanyagául szolgáló alkotások válogatására
- saját csoportja által létrehozott előadások sajátosságainak leírására a megismert fogalmi készlet segítségével
- annak megfogalmazására, hogy a színház milyen eszközökkel gyakorol hatást a nézőre – a színházi összetevőkről és működésükről tanultak alkalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga szóbeli vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Színházismeret

előadás(részlet) elemzése 10 perc

A vizsga tartalma

A tanuló/csoportja által a vizsgán bemutatott saját produkció egészének vagy részletének felidézése a megismert fogalmi készlet alkalmazásával, a színházi alkotóelemek és azok nézőre gyakorolt hatásnak elemző bemutatása. vagy A tanuló a tanár által a vizsgát megelőző félévben előre kiadott legalább öt különböző alapanyaggal (problémák, szituációk, szövegek) ismerkedhet meg. A vizsgán a tanuló szabadon választott alapanyaggal kapcsolatban feltárja, hogy mi az a helyzet, probléma, amely

színházi megjelenítésre alkalmas, valamint felvázolja, hogy milyen színházi eszközöket alkalmazna megjelenítésükre, és azok várhatóan milyen hatást gyakorolnak a nézőre.

A vizsga értékelése

Színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerése

A színházi alkotóelemek és azok hatásának ismerete, alkalmazása

A feladathoz kapcsolódó fogalmi készlet ismerete, használata

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a drámai és nem drámai alapanyagú színház jellegzetességeit és különbségeit
- az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségeit
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai színház néhány lehetséges formáját (pl. rítusjáték, táncszínház)
- a színház és a film legfőbb különbségeit
- a drámai színház néhány klasszikus műfajának sajátosságait (komédia, tragédia, realista színmű)

Fejlessze a tanulók

- érzékenységét a jelen idejű színházi élmény befogadására
- érzékenységét a színészi játék, illetve a színházi kifejezés hitelességének felismerésére – színházi ízlését
- színházi előadás elemző képességét

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások látogatására
- a színházi alapelemekkel való önálló kísérletezésre

Tananyag

A színházművészet sajátosságai

Ezen az évfolyamon elsősorban azt kívánjuk tisztázni, hogy mitől színház a színház, mi különbözteti meg a vele rokon művészeti formáktól, illetve hogy mik azok a jellegzetességek, amelyek a színpadi kifejezés nélkülözhetetlen összetevőit jelentik.

Színház mint a megjelenítés művészete

- Drámai és nem drámai alapanyagú színház
- Az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségei

Drámai műfajok a színházban

- A komédia dramaturgiája (alapprobléma, történetvezetés, fordulatok, végkifejlet)
- A komédia tere, térhasználati konvenciói
- A jellemkomikum sajátosságai, helyzetkomikum és jellemkomikum összekapcsolódása a komédiában
- A színész munkája a komédiában (az emberi gyarlóságok és az értéktévesztések színészi ábrázolása)
- A klasszikus tragédia dramaturgiája (alapprobléma, történetvezetés, fordulatok, végkifejlet)
- A tragikus szituáció: válsághelyzetek, döntési kényszerek, választási lehetőségek
- A tragikus hős és ellenfele(i), a közöttük zajló küzdelem fázisai, fokozatai, tétje
- A tragikus hős hiteles jelenkori ábrázolásának problémái (a színész eszközei a hősábrázolásra: hogyan jelezhetők a „hős” emberi léptékei, miképp hitelesíthető a jelenben is)
- A realista színmű dramaturgiája (alapprobléma, a történet indokai, okszerűsége, fordulatai, végkifejlete). A történet hétköznapisága és mitikus mélységei
A realista színház díszlete, jelmeze, tárgyhasználata

Emberábrázolás a realista színházban: motivációk, kapcsolatok, emberi viszonyok, a színész jellemábrázolása

Jelenetszervezés (a reális szituációk megjelenítése, valószerűsítése, felépítése, fordulatai, illetve a mindebben megnyilvánuló emberi tartalmak)

Színházi előadás nem drámai alapanyagból

- A rituális játék hagyományai. A tradíció szerepe és funkciója. Rítus a modernkori színházban
- A rítus dramaturgiája, a színpadi eseménysor felépítése, egységei, ezek kapcsolódási módjai
- A színházi előadás szertartás jellegét megteremtő eszközök (rituális tér, zene és ritmus szerepe, tárgyhasználat)
- A szertartásjáték szereplői, a közönség részvétele a rítusban
- A tánc- és mozgásszínház dramaturgiája (a zene előadásszervező szerepe, tétel- és etűd-dramaturgia)
- Mozgásformák, tánctechnikák
- A táncszínházi előadó, a mozgásszínházi színész kifejezőeszközei a tánc-, illetve a mozgásszínházban

A színház és rokon műfajai

- A film és színház hatásának és befogadásának különbségei
- A tévéjáték és a színház hatásának és befogadásának különbségei
- Az élő és a rögzített előadás

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a drámai és nem drámai alapanyagú színház jellegzetességeit és különbségeit
- az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségeit
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai színház néhány lehetséges formáját (pl. rítusjáték, mozgásszínház, táncszínház)
- a színház, a film, a televízió legfőbb különbségeit
- a drámai színház egy-két klasszikus műfajának sajátosságait

Legyenek képesek

- megkülönböztetni az élő, jelen idejű színházi élményt a rutinból született, „holt színháztól” – felismerni a színészi játék, illetve a színházi kifejezés hitelességét
- különbséget tenni egy adott színházi eladáson belül a hatásos és hatásvadász, illetve az ízléses és ízléstelen megoldások között

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi adaptáció fogalmát
- az improvizációból született előadások legfőbb jellegzetességeit – a drámaszöveg és az előadásszöveg különbségeit
- a húzások, bővítések sajátosságait, a vendégszöveg fogalmát
- a dramaturgia fogalmát
- az előadásokban érvényesülő legalapvetőbb dramaturgiai formákat (hatásmechanizmusokat)

-
-
-

a felütés (kezdet), fordulat és zárlat (befejezés) fogalmát

a motívum fogalmát, színházi értelmezését a színházi tér fogalmát és formáit

- a színpadformák fogalmát, a legfontosabb színpadformákat
- a játéktér fogalmát és legfőbb jellegzetességeit
- a zaj, zörej és zene színházi szerepét
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai alapanyagú színház fogalmát
- az előadás egységes jelrendszerének szükségességét
- az előadás stílusának fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét az epikus és a drámai kifejezés megkülönböztetésére
- dramaturgiai érzékenységét
- motívumfelismerő képességét
- improvizációs képességét
- térhasználatát

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- a színházi alapelemekkel való önálló kísérletezésre
- színházi tárgyú kiadványok olvasására

Tananyag

A színházi előadás alkotórészei I.

Ezen az évfolyamon a színházi előadás alkotórészeiből kiindulva elkezdhetünk szisztematikusan felépíteni egy színházi szemléletmódot, illetve fogalomkészletet. Az élőben vagy videóról megtekintett előadások kapcsán az előadás egy–egy összetevőjét, alkotórészét tesszük alaposabb vizsgálat tárgyává. Egy–egy részterületre figyelve a színház konkrét alkotórészei felől haladunk az elvontabb összetevők felé. Ugyanakkor természetesen a megtekintett előadás egészének megbeszéléséről sem feledkezünk el.

A színházi előadás alapanyaga

- Dráma, adaptáció, „önmagát író” előadás
- Az előadás szövegkönyve

Dramaturgia alapjai

- Beavatkozások a színpadra állított drámába, illetve nem drámai műbe
- Jelenetek elhagyása és átcsoportosítása, összevonása

-
-
-
- Az előadás legfontosabb fordulópontjai, ezek szerepe, megjelenítésük módjai
- Témák és motívumok végigvezetése az előadáson
- Beavatkozások eredeti alapanyagba: húzások és bővítések, vendégszövegek
- A jelenetek közötti kapcsolatok megteremtése
- Az előadás kezdete, vége, felépítése, szervező elvei

A tér

- A színházi tér (pl. nagyszínpad, kamaraszínház, stúdió– vagy szobaszínház)
- A színpadi forma (a dobozszínpadtól a térszínházi formákig)
- Játéktér és nézőtér viszonya, az előadás és közönsége kapcsolata, ezzel összefüggő nézői magatartásmódok
- A játéktér (határai, térformái, szintjei, sajátosságai)
- Díszletfajták (az üres tértől, az absztrakt és stilizált téren át a valóságábrázolásig és az illúziókeltésig)
- Térhasználat (járások, meghatározó irányok és mozgások, hangsúlyos pontok)

Az akusztikai réteg

- A zajok szerepe az előadásban, az ismétlődő zajok teremtette motívumok – A zajtól a ritmusig és a zenéig
- A zene szerepe az előadásban (felvonásátkötő, aláfestő, hangulatteremtő szerep vagy autonóm funkció)
- A zene megjelenési módjai (a bejátszás, illetve az élő zene különféle formái)
- A zene stílusa, hangzása, hatása
- Zenei motívumok, zenedramaturgiai

A rendező munkája

- Az előadás jelrendszerének, kifejezőmódjának meghatározása
- Az előadás stílusának meghatározása, stiláris jellegzetességeinek érvényesítése
- A rendezői koncepció megjelenítésének eszközei az előadás komplex jelrendszerével
- A színészszerkesztés

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi adaptáció fogalmát
- az improvizációból született előadások legfőbb jellegzetességeit
- a drámaszöveg és az előadásszöveg különbségeit
- a húzások, bővítések sajátosságait, a vendégszöveg fogalmát

-
-
-
- a dramaturgia fogalmát
- az előadásokban érvényesülő legalapvetőbb dramaturgiai formákat (hatásmechanizmusokat)
- a motívum fogalmát, színházi értelmezését
- a színházi tér fogalmát és formáit
- a zaj, zörej és zene színházi szerepét
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai alapanyagú színház fogalmát
- az előadás egységes jelrendszerének szükségességét
- az előadás stílusának fogalmát

Legyenek képesek

- megkülönböztetni az epikus és a drámai kifejezést
- felismerni egy előadás működésének, felépítésének legalapvetőbb dramaturgiai jellegzetességeit
- felismerni egy előadás legfőbb motívumait
- felismerni a színházi tér és színpadi formák legfőbb jellegzetességeit, illetve előadásalakító szerepét
- felismerni a zene (illetve egyéb akusztikai elemek) szerepét egy előadás színházi hatásmechanizmusában

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal a színpadi előadásban megjelenő legfőbb metakommunikációs jeleket alkat és színészi karakter fogalmát a legalapvetőbb színpadi szerepköröket a színészi játéktílus fogalmát

- a színpadi műfaj fogalmát és összefüggését a színészi játéktípussal
- a színészi kifejezés legalapvetőbb formáit
- a színészi jelenlét fogalmát
- a színészi karakterteremtés legfőbb jellegzetességeit
- a jelmez fogalmát, legfőbb jellegzetességeit, legfontosabb funkcióit
- a szituációteremtés legfőbb formáit
- a színpadi feszültség fogalmát, a színpadi feszültségteremtés legalapvetőbb formáit
- a rendezői koncepció fogalmát
- a színész és rendező közös munkájának alapvető formáit
- a színházi stílus fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy egy előadás hatásmechanizmusában felismerjék a nonverbális és metakommunikációs jeleket
- képességét, hogy érzékeljék a színészi alkat és a megjelenített karakter kapcsolatát

-
-
-
- képességét, hogy a színész által megjelenített karakter legfőbb jellemzőit felismerjék, ugyanakkor érzékelje azokat az alapvető – színészi eszközöket is, amellyel a figurák jellemzése történik
- képességét, hogy felismerjék a színészi játék intenzitását, a színészi jelenlét erejét
- képességét, hogy a színészi játéktílus műfajokkal összefüggő legalapvetőbb sajátosságait felismerjék
- képességét, hogy érzékelje egy előadás legerősebb feszültségpontjait, lássa a feszültségkeltés legalapvetőbb formáit
- képességét, hogy felismerjék egy–egy szituáció legfőbb jellegzetességeit, a benne megjelenő problémák összetevőit, a – problémáihoz való különféle emberi viszonyok sajátosságait
- képességét, hogy érzékelje egy–egy jelenetben, illetve az egész előadásban a meghatározó emberi viszonyokat, illetve azt, hogy – milyen viszonyrendszer működteti az egyes jelenteket, illetve az előadás egészét
- képességét, hogy érzékelje egy–egy előadás legfőbb válságpontjait, legfontosabb fordulóit
- képességét, hogy felismerjék egy–egy előadás legalapvetőbb stílusjegyeit Ösztönözze a tanulókat
- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- saját színházi előadás létrehozására
- színházi tárgyú szakirodalom olvasására

Tananyag A színházi előadás alkotórészei II.

Ezen az évfolyamon folytatódik a színházi előadás alkotórészeinek áttekintése. Ez tovább építi a tanulók színház szemléletmódját és fogalomkészletét. Ezen az évfolyamon az élőben (vagy videóról) megtekintett előadások kapcsán főként a szereplő, a színész munkáját, annak összetevőit tesszük alaposabb vizsgálat tárgyává. Ugyanakkor természetesen a megtekintett előadás egészének megbeszéléséről sem szabad továbbra sem elfeledkezni.

Nonverbális és metakommunikációs jelek a színész játékában

A testtartás, a mimika, gesztusok mint a színészi kifejezés alapjai

A jellegzetes mozdulatok, mozgások, mozgásformák kifejező ereje

-
-
-

A térköz jelentésteremtő funkciója

Hangszín, hanghordozás

A metakommunikációs jelek hitelesítő vagy átértelmező szerepe

Színészi játék

- Alkat és színészi karakter
- Színpadi szerepkörök
- Egyes tradicionális színházi műfajokhoz tartozó színészi játéktípusok
- A színész munkája a stilizációtól, az illusztráción át az átélésig, illetve az eltartott, ironikus játékmódig
- A színészi jelenlét
- Színészi szerepformálási módok

Jelmezek

- A színpadi öltözet formái (az utcai ruhától a jelmezig)
- A jelmezek kor- és helyszínjelző szerepe
- Színek és formák a jelmezekben
- A jelmezek karakterábrázoló képessége
- A szereplők csoportosítása az öltözetük alapján
- Hierarchia, státusz, viszony megjelenése a jelmezben
- Átöltözések, jelmezváltások
- Álöltözetek, álarcok, maszkok

Szereplők a jelenetekben

- Kapcsolat- és szituációteremtés a színészi játék segítségével
- A jelenet folyamata, ritmusa, ritmusváltásai
- Válságpontok, fordulatok a jelenetben, ezek kifejezőmódjai
- A feszültségkeltés színészi és rendezői eszközei
- Emberi erőterek és ezek változása a jelenetben

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi előadásban megjelenő legfőbb metakommunikációs jeleket
- alkat és színészi karakter fogalmát
- a legalapvetőbb színpadi szerepköröket
- a színészi játéktípus fogalmát
- a színpadi műfaj fogalmát, és összefüggését a színészi játéktípussal

- a színészi kifejezés legalapvetőbb formáit
  - a színészi jelenlét fogalmát
  - a színészi karakterteremtés legfőbb jellegzetességeit
  - a szituációteremtés legfőbb formái
  - a színpadi feszültség fogalmát, a színpadi feszültségteremtés legalapvetőbb formáit – a rendezői koncepció fogalmát
  - a színész és rendező közös munkájának alapvető formáit
  - a színházi stílus fogalmát
- Legyenek képesek

- egy előadás hatásmechanizmusában felismerni a metakommunikációs jeleket
  - érzékelni a színészi alkat és a megjelenített karakter kapcsolatát felismerni a színész által megjelenített karakter legfőbb jellemzőit
- érezni azokat az alapvető színészi eszközöket is, amellyel a figurák jellemzése történik felismerni a színészi játék intenzitását, a színészi jelenlét erejét felismerni a színészi játéktípus műfajokkal összefüggő legalapvetőbb sajátosságait érzékelni egy előadás legerősebb feszültségpontjait, elkülöníteni a feszültségkeltés legalapvetőbb formáit
- felismerni egy–egy szituáció legfőbb jellegzetességeit, a benne megjelenő problémák összetevőit, a problémáihoz való különféle – emberi viszonyok sajátosságait
  - érzékelni egy–egy jelenetben, illetve az egész előadásban a meghatározó emberi viszonyokat, továbbá azt, hogy milyen – viszonyrendszer működteti az egyes jeleneteket és az előadás egészét
  - érzékelni egy–egy előadás legfőbb válságpontjait, legfontosabb fordulatait
  - felismerni egy–egy előadás legalapvetőbb stílusjegyeit

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színházi fogalomkészlet alkalmazásának lehetőségeit egy–egy konkrét előadás elemzésében
- Fejlessze a tanulók

- színházi előadás elemző képességét
- képességét az előadás dramaturgiai működésének felismerésére
- képességét a színházi előadás alkotórészeinek felismerésére
- képességét a színházi előadás kifejezőmódjának és jelrendszerének felismerésére
- képességét a rendezői koncepció és jelentésének felismerésére

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- a megtekintett előadás során szerzett élmény elemző feldolgozására
- saját színházi előadás létrehozására
- színházi tárgyú szakirodalom olvasására

Tananyag

Színházi előadások komplex elemzése

Ezen az évfolyamon szintetizáljuk az eddig szerzett ismereteket. Ezért a középpontban egy– egy élőben vagy videóról megtekintett előadás komplex megbeszélése áll. Így a diákok tapasztalatokat szerezhetnek arról, hogy ismereteik alkalmasak színházi előadások elemzésére, értelmezésére, értékelésére.

A komplex elemző beszélgetésekben az alábbi szempontokat érdemes használni. Természetesen a konkrét elemzett előadás alapján kell eldöntetni, hogy mik azok a szempontok, amelyek az adott előadásban fontosak, lényegesek, illetve melyek azok, amelyek annyira lényegtelenek az adott előadás működése szempontjából, hogy szóba sem kell őket hozni.

Elemző beszélgetések előadásokról

Az alapanyag

- Az alapanyag természete (dráma, adaptáció, nonverbális anyag)
- Az alapanyag stiláris, műfaji, dramaturgiai sajátosságai, ezek hatása az előadás megformálására

Dramaturgia

Színházi szövegek: változtatások az alapanyagon (húzások, betoldások, vendégszövegek – ezek alkalmazásának célja)

Az előadás felépítése, szervező elvei, a jelenetek logikai kapcsolata

Az előadás kezdete, ennek hatása a nézői befogadásra

Az előadás legfontosabb fordulópontjai, ezek szerepe

- Az előadás zárása, ennek hatása a nézői befogadásra

A tér

- Az előadás színházi tere (a nagyszínpadtól a szobaszínházig)
- A színpadi forma (a dobozszínháztól a térszínházi formákig)
- Előadás és közönség kapcsolata, ennek hatása a nézői befogadásra
- Játéktér és díszletvilág
- Az előadás térhasználata (kitüntetett pontok, ezekhez kapcsolódó akciók, motívumok, figurák; meghatározó térirányok és mozgások, ezek jelentése)

Tárgyak, kellékek

- A tér berendezésének szerepe a játékban

- Az előadás legfontosabb tárgyai, kellékei (ezek kiemelésének lehetőségei, illetve a hozzájuk kapcsolódó jelentések)
- Az egyes figurák kapcsolata a tárgyakkal, kellékekkel, ennek jelentése és hatása
- Állandó vagy változó tárgyak, kellékek; ezek funkciói és funkcióváltásai
- A tárgyak, kellékek „útja”, az így keletkező motívumok
- A tárgyak, kellékek összefüggése az előadás más elemeivel, hatása a játékstílusra

Zajok, zenék

- Az előadás akusztikai rétege, a zajok, zenék jelentősége az előadásban
- Az ismétlődő zajok, zenék, illetve a belőlük születő motívumok, ezek hatása az előadás jelentésére
- Az előadásban megszólaló zajok, illetve zenei stílus(ok) – ezek illeszkedése a játékstílushoz – A zene funkciói (átkötő szerep, hangulatteremtő szerep, dramaturgiai szerep, önálló alkotórész)
- A zene és az előadás műfajának összefüggései

Jelmezek

- A színpadon megjelenő öltözetek kort, illetve helyszínt meghatározó szerepe – Színek és formák, a köztük lévő kapcsolat, hatásuk az előadás hangulatára, jelentésére
- Az egyes szereplők öltözete, ruhájuk színe, formája, szabása, ezek jellemző ereje
- Átöltözések, ruhaváltások, ezek funkciói
- A szereplők csoportjai öltöztékük alapján, a jelmezek hierarchiát, státuszt, viszonyokat közvetítő szerepe
- A jelmezek kapcsolata az előadás más alkotórészeivel, viszonyuk a térrel, hatásuk a szereplők viselkedésére, az előadás játékstílusára

A szereplők jellemzése szavak nélkül

- Amit még az előtt tudunk az egyes figurákról, hogy megmozdulnának, megszólalnának
- Álarok, maszkok használata, az arcfestés szerepe, ezek hatása a nézői elvárásokra, összefüggésük az előadás műfajával, stílusával
- A szereplők alkata, az egyes figurák testtartása, ezek szerepe a jellemzésben
- A szereplők arca, arckifejezése, mimikája, ennek hatása a jellemzésre
  - A szereplők jellegzetes mozdulatai, gesztusai, ezek összefüggése az előadás játékstílusával

- A metakommunikációs jelzések „üzenetei” a szereplők viszonyáról, kapcsolatuk jellegéről, változásáról

A mozgások szerepe az előadásban

- Megkomponált mozgások, koreografikus részletek, ezek összefüggése az előadás más kifejező eszközeivel
- A mozgások hatása az előadás hangulatára, az egyes figurák jellemzésére, a produkció stílusára

Színészi játék

- Az előadás műfajának, stílusának hatása a színészi munkára
- Az adott előadás játékstílusának hatása a színész játékára
- A színész mimikája, gesztuskészlete
- A színész hanghordozása, beszédmódja
- A színész metakommunikációs jelzéseinek erősítő, gyengítő vagy átértelmező szerepe – A színész figura átteremtő eszközei
- Színészi „létezmódok” (az átéléstől az alak pszicho–fizika jellemzésén át a szerep és a színész közti távolság érzékeltetéséig)

Az előadás stílusa

- A jelenetek szervező elvei
- Az előadás leghangsúlyosabb mozzanatai (jelenetei, előadásrészletei)
- A rendezői koncepció, ennek kifejtése az előadásban
- Az előadásban megjelenő színházi eszközök, kifejezésmódok
- Az egyes elemek, színházi alkotórészek rendszerbe szervezése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színházi fogalomkészlet alkalmazási lehetőségeit egy–egy konkrét előadás elemzésében
- a színházi előadás elemzésére
- az előadás dramaturgiai működésének felismerésére
- a színházi előadás alkotórészeinek felismerésére
- a színházi előadás kifejezésmódjának és jelrendszerének felismerésére
- a rendezői koncepció és jelentésének felismerésére

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

-
- a színházművészet legfontosabb kifejezőeszközeit (pl. szövegmondás, mozdulat, gesztus, mimika, akció, zenei- és látványelemek),
- a műfaji, stiláris, illetve formai konvenciórendszereknek a legfontosabb sajátosságait, felhasználási lehetőségeit,
- a konkrét előadások elemzésében, értelmezésében felhasznált fogalmakat (pl. drámai formák, színházi műfajok, színpadtípusok, játékstílus), azok meghatározásait, kapcsolódásukat, az előadás alkotóelemeinek hatásmechanizmusait, azok miként befolyásolják a nézői élményt, hogyan szolgálják az előadás jelentését.

Legyenek képesek

- egy-egy színházi előadás meghatározó alkotóelemeinek (pl. alapanyag, tér, jelmez, zene, világítás, színészi játék), ezek sajátosságainak, kapcsolódási módjának felismerésére – a színházi előadás vizsgálatára, értékelésére a benne érvényesülő (műfaji, stiláris, illetve formai) konvenciórendszer szerint
- saját színházi tevékenységében – a megismert fogalmi készlet alapján – tudjon érvelni az általa kidolgozott elképzelések, megoldások mellett
- egy-egy színházi előadás átfogó értékelésére, eljutni az előadás jellemzőinek leírásától, összetevőinek elemzésétől a színházi műalkotás értelmezéséig

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Színházismeret

írásbeli (a vizsgát megelőzően elkészítve) szóbeli 15 perc

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

Előadáselemző dolgozat (5–8 oldal)

Szabadon választott – a vizsga évében – készült előadás elemző bemutatása. A dolgozatot a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tizenöt nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek. A dolgozatnak ki kell térnie:

- az irodalmi alapanyag és a dramaturgiai munka jellegzetességeire
- a tér és a térhasználat sajátosságaira,

- - a jelmezek jellegére és funkciójára
  - a tárgyak, kellékek szerepére
  - az esetleges akusztikai elemek (zene, zörejek) sajátosságaira, funkciójukra – az előadás felépítésére, ritmusára
  - az emberi viszonyok sajátosságaira, azok ábrázolásának módjára
  - a megjelenő karakterek sajátosságaira, ezek ábrázolására vagy
- Tanulói portfólió (dosszié)

Egy – a vizsga évében készült – előadás létrejöttének különböző fázisait (pl. olvasópróba, díszlettervek, rendezőpéldány) vagy a bemutatást követő véleményeket (pl. kritikák, a közönség reakciói, média megjelenés) gyűjti össze és strukturáltan tartalmazza. A portfólióba bekerülhet minden írásos, képi és egyéb dokumentum, mely az előadással kapcsolatba hozható. A portfóliónak kihagyhatatlan része a dokumentumokhoz kapcsolódó, tanulói reflexiók, melyek a készítő nézőpontját, tanulási útvonatát jelenítik meg.

A portfóliót a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tizenöt nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

Szóbeli vizsga

Az előadáselemző dolgozat vagy a portfólió megvédése a vizsgabizottság által megfogalmazott kérdések alapján. Szempontjai:

- a szöveggönyv, a dramaturgiai munka jellegzetességei
- a tér és a térhasználat sajátosságai
- a jelmezek jellege és funkciója
- a tárgyak, kellékek szerepe
- az akusztikai elemek (zene, zörejek) sajátosságai, funkciói
- a világítás módja és hatása
- a színészi karakterábrázolás jellegzetességei
- az emberi kapcsolatok ábrázolásának módja
- az előadás felépítése, ritmusa
- a jelenetszervezés sajátosságai
- a rendezői koncepció megjelenésének módjai
- az előadás stílusa, műfaja
- a színházi előadások különböző közreműködőinek szerepe az előadás létrejöttének folyamatában

A vizsga értékelése

- Az elemzéshez, értelmezéshez kapcsolódó fogalmak ismerete, alkalmazásuk a választott színházi előadásra
- Szempontok és a fogalmak közötti összefüggések ismerete – A téma szóbeli vagy írásbeli kifejtésének képessége

–

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó Színházi előadások videofelvételei

Az alkalmazandó tankönyvek, segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A TANTERVEKBEN felsorolt taneszközöket a tanulók életkori sajátosságait, felkészültségi szintjüket és a tananyag tartalmát figyelembe véve választjuk ki. A felmenő rendszerű, fokozatos beiskolázást tekintetbe véve a szükséges tárgyi feltételek évenkénti folyamatossággal, fokozatosan, az iskola éves költségvetésében meghatározott módon kerülnek beszerzésre. Így minden évben, a valóságosan működő évfolyamok részére biztosítottak a szükséges tárgyi feltételek.

A magasabb évfolyamba lépés feltételei, illetve jelentkezés és felvétel magasabb évfolyamra

Az 1993. évi LXXIX. Törvény a közoktatásról 71. § (1)-(3) és (5)-(6) bekezdései, valamint a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 17. § (4) bekezdése, a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 51. § (3) bekezdése, a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 26. § (1)-(2) bekezdésében foglaltak alapján a tanuló akkor léphet magasabb évfolyamba, ha a tanítási év végére, az egyes tantárgyakra előírt minimális követelményszintet legalább 60 % - ban teljesítette. (Az egyes tantárgyak minimális követelményeit a TANTERV tartalmazza, évfolyamonkénti bontásban!)

Amennyiben a tanuló magasabb évfolyamra kéri felvételét úgy ezt jelentkezési lapján köteles feltüntetni. Ez irányú kérelméről különbözeti vizsga alapján bizottság dönt, amelyről jegyzőkönyv készül. A bizottság döntésénél az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának az adott évfolyamra meghatározott rendelkezései alapján dönt, annak figyelembevételével.

Az alapfokú művészetoktatási intézmény alapfokú évfolyamáról a továbbképző évfolyamba az léphet, aki - jogszabályban meghatározottak szerint szervezett - művészeti alapvizsgát tett.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái, a tanuló szorgalma és teljesítménye értékelésének, minősítésének formái

A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az érdemjegyekről a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell. A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni. Az osztályzatról a tanulót és a kiskorú szülőjét értesíteni kell. Az érdemjegy, illetőleg az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.

A szorgalom első esetbeli elégtelenségéről a csoportban tanítók, második esetbeli elégtelenségéről a tantestület dönt.

A szorgalom 2-5 közötti minősítéséről a csoportban tanítók döntenek. A szorgalom értékelésénél figyelembe kell venni a tanuló képességeit, órai aktivitását, fejlődését önmagához képest, valamint igazolatlan mulasztásainak mértékét.

–

Az érdemjegyek és osztályzatok a következők:

a tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1); **a tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésénél** példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2); **a tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél** példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).

Az igazolt és igazolatlan tanulói mulasztások kezelése a 11/1994. MKM rendelet 20. § (6) bekezdésének „c” pontja és 21. § (4) bekezdésének „c” pontja alapján az alábbiak szerint történik.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

A LÁBATLANI ARANY JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ Alapfokú Művészetoktatási Intézmény - lehetőségei szerint - a művészeti oktatást „helybe viszi” az ez iránt érdeklődő gyerekek, fiatalok számára, másrészt az anyagi szociális- társadalmi különbségek kiküszöbölése végett megteremti az oktatás tanulói szempontból való ingyenességét.

Tanulói jogviszony, átjárhatóság

A más intézményből való átvétel, vagy iskolán belül más csoportba történő átlépés az igazgató döntési hatásköre a szakágvezetők és a leendő csoportvezető tanár véleményének meghallgatása után.

Művészeti versenyek, pályázatok, táborok

Képzőművészeti pályázatok:

Képzőművészet szakos tanulóink műveikkel rendszeresen pályázatokon vesznek részt. Számos kiállításra kerülő, és díjazott alkotást készítenek évről-évre. A kiírt pályázatokat figyelemmel kísérjük, és támogatjuk az aktív részvételét tanulóinknak.

Színjáték találkozók, versenyek:

Tehetséges színjátszó növendékek részére lehetőséget biztosítunk a felkészülésre és támogatjuk a meghirdetett versenyeken való részvételt.

Művészeti táborok:

Az a célunk, hogy minél több művészeti iskolánkban tanulók vehessen részt nyári alkotótáborokban, melyek már évek óta sikeresen működnek, mint pl. az idén megrendezésre került jubileumi, 15. Örökségvédő tábor, Képzőművészeti kreatív tábor, Kézműves tábor.

Iskolánkban végzett tanulóink közül többen felvételt nyertek közép és felsőfokú művészeti intézményekbe. (Sopron, formatervező mérnök, Kaposvár és Zirc –grafikus szak, Stoob- Ausztria keramikus, és építészmérnöki kar Budapest és Győr, Gőr Nagy Mária Színitanoda)

—

Az Arany János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola szerepe a város és a régió kulturális életében

Az iskola kapcsolatban áll volt fenntartójával, Lábatlan város Önkormányzatával a város kulturális életében betöltött jelentős szerepe folytán. Továbbá a helyi nevelési- oktatási intézményekkel, óvodákkal, idősek otthonával, gyárakkal.

A kapcsolatok tartalma sokféle és szerteágazó:

- Színháték szakos növendékeink, illetve az egyéb csoportos művészeti ágak tanulói rendszeres szereplői a város társadalmi és kulturális életének (kiállítás-megnyitók, társadalmi események, avató-átadó ünnepségek, saját fellépések a város terein)
- Színháték tanszakon tanuló növendékeink egy gálaműsor keretében mutatják be minden év májusában a Gerenday-házban a tanév során elsajátított színdarabjukat.
- Képzőművészet ágazaton tanulóink munkáiból rendszeresen tartunk évközi és év végi kiállítást a művészeti gála keretén belül a Gerenday közösségi házban.

A pedagógus módszertani szabadsága:

Az ellenőrzés során figyelembe kell venni, hogy a pedagógus számára a tanügy-igazgatási eljárások mellett nagyfokú a döntési szabadság.

b) A pedagógiai folyamatok ciklikussága:

A pedagógiai folyamatokat a ciklikusság jellemzi, az ellenőrzésnél is erre kell törekedni.

c) A nevelés-oktatás szinterei:

A tanórán folyó munka mérhető leginkább. Az ellenőrzésnél törekszünk arra, hogy az komplex legyen (folyamatos belső önellenőrzés).

d) A tervszerűség követelménye:

Törekszünk arra, hogy az ellenőrzés nyíltsága bizalmat sugározzon és segítő szándékú legyen.

Lábatlan, 2013. augusztus hó 29.

Schrenk Péter igazgató

-

